

ZWIĄZEK SYBIRAKÓW
ZARZĄD GŁÓWNY

Komunikat
4/130

*Z okazji Świąt Bożego Narodzenia
i Nowego 2017 Roku
Sybirakom i ich Rodzinom
życzenia zdrowia i radości składają*

Zarząd Główny Związku Sybiraków i Redakcja

Warszawa, grudzień 2016

**Szanowni P.T. Prezesi Oddziałów i Kół
Prosimy o zaznajamianie z treścią Komunikatu
wszystkich członków Zarządu i Związku**

REDAKCJA
Irena Tańska
Beata Żyłkowska

Copyright © by Związek Sybiraków Zarząd Główny 2016
e-mail: biuro@sybiracyzg.pl

ISSN 1508-0676

Łamanie komputerowe – *Joanna Archacka*

Nakład 550 egz.

ZWIĄZEK SYBIRAKÓW ZARZĄD GŁÓWNY
00-048 Warszawa, ul. Mazowiecka 12/III p.,
tel./fax 22 827-93-71
Konto bankowe PKO BP S.A. I O/Warszawie
Nr 85 1020 1013 0000 0502 0149 8617

SPRAWY ORGANIZACYJNE

**ZMIANY
ZARZĄDZIE GŁÓWNYM**

W związku z rezygnacją ze stanowiska wiceprezesa, członka Prezydium i Zarządu Głównego Iwony Biedulskiej podczas posiedzenia Zarządu Głównego w dniu 27 października 2016 r. w skład Zarządu wybrany został prezes Zarządu Oddziału ZS w Wałbrzychu Adam Mitelsztet.

Prezes
Zarządu Głównego Związku Sybiraków

Kordian Borwicko

**UROCZYSTOŚCI
W 2017 R.**

- 19–21 kwietnia** – „Kwiecień – miesiąc pamięci Golgoty Wschodu” we Wrocławiu
- 6–7 maja** – XXVIII Pielgrzymka Sybiraków do Grodzca i na Jasną Górę
- 7–10 czerwca** – VII Ogólnopolski Zjazd Dyrektorów Szkół i Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń noszących imiona upamiętniające Zesłańców Sybiru w Olsztynie i Szymonowie
- 21–22 czerwca** – Pielgrzymka Sybiraków do Lichenia
- 7–8 września** – XVII Międzynarodowy Marsz Żywej Pamięci Polskiego Sybiru w Białymstoku
- 17 września** – Dzień Sybiraka; msza radiowa transmitowana z kościoła Świętego Krzyża w Warszawie

KANCELARIA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sekretarz Stanu
Maciej Łopiński

Warszawa, 3 listopada 2016 r.

Pan
Kordian Borejko
Prezes
Zarządu Głównego Związku Sybiraków
w Warszawie

Szanowny Panie Prezesie!

Uprzejmie dziękuję za Państwa pismo z dnia 25 sierpnia 2016 r., dotyczące świadczeń dla Sybiraków-kombatantów za deportacje i przymusową pracę w Związku Sowieckim w latach 1939–1956. Jednocześnie na ręce Pana Prezesa przesyłam serdeczne pozdrowienia i wyrazy szacunku dla wszystkich czcigodnych członków Związku.

Pragnę przekazać, że Pan Prezydent Rzeczypospolitej Andrzej Duda ze zrozumieniem i troską odnosi się do spraw Państwa środowiska, w tym także do problemu zadośćuczynienia byłym zesłańcom syberyjskim. Losy wielotysięcznej rzeszy rodaków na „niehumanitarnej ziemi”, narażonych na cierpienia i śmierć, pozostają żywym i ważnym elementem zbiorowej pamięci współczesnych Polaków. Pragnę zapewnić Pana Prezesa, że Kancelaria Prezydenta RP ma najlepszą wolę, aby te trudne kwestie zostały uregulowane w sposób należyty i zgodny w jak największym stopniu z oczekiwaniami Sybiraków. Poinformujemy Państwa w momencie, kiedy zostaną podjęte określone decyzje odnośnie do spraw przedłożonych przez Związek. Jeżeli z Państwa strony istnieją jeszcze inne dodatkowe oczekiwania, czy też chcieliby Państwo przedstawić konkretne projekty, proszę o ich sprecyzowanie i przedłożenie.

Proszę przyjąć życzenia wszelkiej pomyślności dla wszystkich działaczy i członków Związku Sybiraków, a także licznych przyjaciół i współpracowników Państwa organizacji.

Z poważaniem

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

VI OGÓLNOPOLSKI ZJAZD DYREKTORÓW SZKÓŁ I PLACÓWEK ORAZ PREZESÓW STOWARZYSZEŃ NOSZĄCYCH IMIONA UPAMIĘTNIAJĄCE ZESŁAŃCÓW SYBIRU

W dniach 2–4 czerwca 2016 r. w Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Chełmie miało miejsce wyjątkowej rangi wydarzenie, odbywające się cyklicznie raz do roku w jednej ze szkół na terenie Polski – VI Ogólnopolski Zjazd Dyrektorów Szkół i Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń noszących imiona upamiętniające Zesłańców Sybiru, któremu towarzyszyło motto „Obowiązkiem naszym jest pamięć”. Całe przedsięwzięcie mogło być realizowane dzięki wsparciu ze strony: Zarządu Głównego Związku Sybiraków, Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Urzędu Miasta Chełm oraz rodziców uczniów Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Chełmie.

Patronat honorowy nad imprezą objęli: Zarząd Główny Związku Sybiraków, minister edukacji narodowej, Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Instytut Pamięci Narodowej, marszałek województwa lubelskiego, wojewoda lubelski, lubelski kurator oświaty oraz prezydent miasta Chełm. Przedsięwzięcie realizowane było ponadto we współpracy z Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza, Nadbużańskim Oddziałem Straży Granicznej oraz Stowarzyszeniem „Kresy – Pamięć i Przyszłość”.

Trzydniowy zjazd obfitował w bogaty program, mający na celu ukazanie uczestnikom obecnego stanu miejsc będących „śladami polskości”, znajdujących się tak blisko granic Polski, po drugiej stronie wschodniej granicy z Ukrainą, a przede wszystkim oddanie hołdu wszystkim ofiarom Golgoty Wschodu.

2 czerwca 2016 r., w dniu rozpoczynającym VI Zjazd, odbyła się główna

Mapa „Skąd przybywamy?” – przedstawicielki Torunia zaznaczają swoje miejsce na mapie Zjazdu

uroczystość z udziałem dostojnych gości, którzy zaszczylili mury Gimnazjum nr 6 swoją obecnością. Po zarejestrowaniu i otrzymaniu pakietu materiałów informacyjnych i pamiątkowych, które ukazują piękno ziemi lubelskiej, goście otrzymali wydaną specjalnie na tę okazję pozycję książkową pt. „Obowiązkiem naszym jest pamięć”. Książka zawiera materiały zarówno historyczne, ukazujące losy ludzi będących czasami cichymi lokalnymi bohaterami – sybiraków, jak również opracowane przez nauczycieli materiały metodyczne w postaci scenariuszy uroczystości i imprez poświęconych tematyce Sybiru.

Przybyli goście zaznaczali na specjalnie przygotowanej makiecie przedstawiającej mapę Polski miejsca, z których przybyli. Mapa ta stała się symbolicznym obrazem utworzonym przez uczestników Zjazdu, który wskazuje, jak różnorodna i obejmująca cały obszar naszej ojczyzny jest myśl mieszcząca się w pojęciu „sybiracy”.

VI Zjazd rozpoczęło wykonanie programu artystycznego przez uczniów Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Chełmie. Ta uroczysta akademie w nietuzinkowy sposób wprowadziła zebranych w klimat wydarzeń sprzed lat, przerażającą historię Polskiej Golgoty Wschodu.

Przybyli na uroczystość goście nie kryli wzruszenia wywołanego przygotowanym przez młodzież gimnazjalną spektaklem, który dostarczył wyjątkowo silnych doznań. „Obowiązkiem naszym jest pamięć” – hasło przewodzące spotkaniu poprzez gesty, słowa, światło i obraz nabrało w tym czasie jeszcze większego znaczenia. Występ wprowadził zebranych w stan skupienia, zadumy i refleksji, odnoszącej się do rozważań o ludzkich losach, szlachetności serc, odwadze i bezgranicznej miłości do tego, co jest domem i ojczyzną.

Część oficjalna, ze względu na wyjątkowy charakter spotkania, przebiegała z udziałem pocztów sztandarowych

**Akt dekoracji sztandaru
Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków
w Chełmie Odznaką
Honorową Sybiraka**

wszystkich chełmskich szkół, ich obecność była dowodem na to, jak ważne i zaszczytne zarazem było dla gospodarzy Zjazdu spotkanie rodziny sybiraków. Po dokonaniu powitania gości, w części oficjalnej głos zabrali: prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków Kordian Borejko, wice-marszałek województwa lubelskiego Krzysztof Grabczuk, wiceprezydent miasta Chełm Stanisław Mościcki, dyrektor Delegatury w Chełmie Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie Waldemar Madej, prezes Chełmskiego Zarządu Oddziału Związku Sybiraków Maria Sawka.

Następnie odczytane zostały zebranym pisma, skierowane do uczestników VI Zjazdu, które wpłynęły na ręce dyrektora Gimnazjum nr 6 w Chełmie Doroty Cieślak, od: szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Małgorzaty Sadurskiej, sekretarz stanu i pełnomocnik Prezesa Rady Ministrów ds. dialogu międzynarodowego Anny Marii Anders, p.o. szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jana Józefa Kasprzyka, marszałka województwa lubelskiego Sławomira Sosnowskiego oraz wojewody lubelskiego Przemysława Czarnka.

W dalszej części nastąpił moment, który w sposób szczególny był chwilą wzruszeń i wielkiego zaszczytu dla uczniów i pracowników Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Chełmie. Szkole nadano Odznakę Honorową Sybiraka. Uroczystej dekoracji sztandaru Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków dokonali prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków Kordian Borejko i skarbnik ZG ZS Eugeniusz Kuszka w asyście prezesa Zarządu Oddziału ZS w Nowym Sączu, pomysłodawcy Zjazdów Kazimierza Korczyńskiego.

Zdjęcie pamiątkowe uczestników VI Zjazdu

Za zasługi dla Związku Sybiraków, jako wyraz uznania za zaangażowanie w działalność mającą na celu kultywowanie pamięci o zesłańcach Sybiru, popularyzację idei sybirackiej odznaczeni zostali również dyrektorzy i nauczyciele: Dorota Cieślik, Katarzyna Brauza, Janina Grzegorzówka, Beata Łukaszewska-Breś, Grażyna Żak, Rafał Żmuda.

Dopełnieniem zagadnień odnoszących się do zgłębiania wiedzy o losach Polaków, których życie związane zostało z Golgotą Wschodu, były referat zaprezentowany przez pracownika Oddziału Instytutu Pamięi Narodowej w Lublinie dr. Leszka Czarneckiego pt. „Charakter represji władz sowieckich wobec żołnierzy AK – NSZ – BCH aresztowanych na ziemiach polskich i więzionych w łagrach NKWD nr 270 Borowicze i 531 Swierdłowski w latach 1944–1947” oraz wystąpienie prezesa Zarządu Oddziału ZS w Puławach Henryka Skirgajły, który swoją wypowiedź skupił wokół prezentacji filmu dokumentalnego pt. „Pamiętamy – polskie cmentarze w Afryce Wschodniej – spod śniegów Syberii pod słońce Afryki”.

W towarzystwie gospodarzy, tj. uczniów Gimnazjum nr 6, goście mieli możliwość zwiedzenia szkoły oraz utrwalenia swojej obecności w postaci grupowego zdjęcia uczestników Zjazdu, mogli także dokonać pamiątkowego wpisu w kronice szkoły.

Kolejnym punktem wizyty było spotkanie przed pomnikiem upamiętniającym Ofiary Sybiru, gdzie uczestnicy Zjazdu wraz z młodzieżą szkolną oddali hołd ofiarom Golgoty Wschodu. Złożone kwiaty i zapalone symboliczne znicze stały się dowodem naszej pamięci i wyrazem szacunku dla rodziny sybirackiej.

Rymacze – cmentarz żołnierzy 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej

Następnie nasi goście wybrali się na wycieczkę po uliczkach i za-
bytkach Niedźwiedziego Grodu. Odwiedzając unikatowe Chełmskie
Podziemia Kredowe, uczestnicy mieli okazję spotkać się z Duchem
Bieluchem, który od lat wpisuje się w historię miasta. Dzień pierwszy
spotkania zakończyła integracyjna kolacja w hotelu Kamena, który stał
się miejscem pobytu naszych gości.

Na 3 czerwca 2016 r. zaplanowano wyjazd poza granice naszego kraju,
gdzie przewodnikiem w tym dniu dla całej grupy był prezes Stowarzy-
szenia „Kresy – Pamięć i Przyszłość” Krzysztof Krzywiński. Wycieczka
śladałami przodków, odnosząca się do hasła przewodniego Zjazdu „Na-
szym obowiązkiem jest pamięć”, skupiała się na odwiedzeniu miejsc pa-
mąci: Ostrówek, Rymaczy, Maciejowa, Kowla, Łucka, Zimnego i Włod-
zimierza Wołyńskiego. Kierunkiem wyprawy stała się nieistniejąca już
obecnie, a zamieszkiwana w latach 40. XIX w. w większości przez Pola-
ków, wioska Ostrówki. Niewielki, usytuowany w lesie wołyńskim cmen-
tarz upamiętniający tragedię mieszkańców Ostrówek, która rozegrała się
30 sierpnia 1943 r., jest niemym krzykiem wołyńskiej rzezi. Tu również
znajdują się kwatery żołnierzy polskich poległych w walce z bolszewi-
kami w 1920 r. i to właśnie to miejsce stało się pierwszym punktem na-
szej historycznej zadumy oraz potwierdzeniem słów, będących również
hasłem VI Zjazdu: „Naszym obowiązkiem jest pamięć...” Złożone pod
kamiennym krzyżem, z którego zerwano polskiego orła, kwiaty i zapalo-
ne znicze stały się dowodem naszej pamięci.

Kolejnym etapem naszej wyprawy były Rymacze, miejsce, gdzie wśród
wyboistych, wiejskich dróg, między polami na skraju lasu, ukazał się na ubo-
czu niewielkiej wioski cmentarz poległych w walce z Niemcami w 1944 r.
żołnierzy 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej. Ponownie opis
walk, odczytywanie polskich imion i nazwisk, kwiaty, znicze i modlitwa oraz
utwierdzenie w przekonaniu, że naszym obowiązkiem jest pamięć.

Dalszym punktem wyjazdu były dobra Mączyńskich – Maciejów, obec-
nie leżąca na uboczu wioska, w której wśród starych drzew, stanowiących
teraz fragment pałacowego parku, stoi stary, dziś już zniszczony pałac, tu
obecnie znajduje się szpital gruźliczy. Stary, zapomniany przez ludzi, z le-
dwo dostrzegalnymi nagrobkami cmentarz z na wpół istniejącą kaplicą stano-
wi dziś dowód na to, że pozostali tu na zawsze nasi przodkowie. Chwile
wielkiego wzruszenia, modlitwa i ponownie ta sama myśl, że obowiązkiem
naszym jest pamięć.

Czwarty punkt naszej wędrówki to Kowel, cmentarz i ponownie kwatery polskich żołnierzy poległych na Wołyniu w czasie I wojny światowej. I ponowny literacki opis wydarzeń sprzed lat w wykonaniu Krzysztofa Krzywińskiego, rys historyczny i obraz dzisiejszych śladów polskości, kościół św. Anny – jedyna obecna tutaj polska parafia i stary peron obok budynku dworca kolejowego, z którego w latach 40. wywożono naszych rodaków na Sybir.

Kolejnym etapem wyjazdu był Łuck, z katedrą Świętych Apostołów Piotra i Pawła, w której znajduje się tablica upamiętniająca ofiary represji zesłane w latach 1936–1956 do Kazachstanu i na Syberię. Dla chętnych Zamek Lubarta, krótka wizyta na łuckiej starówce i dalsza trasa naszego wyjazdu – Zimne, należące do obwodu wołyńskiego, miejsce na tyle kulturowo osobliwe, gdyż nadal znajduje się tu żeński Monastyr Zaśnięcia Matki Bożej, należący do Ukraińskiego Kościoła Prawosławnego Patriarchatu Moskiewskiego, oraz Włodzimierz Wołyński.

Trzeci dzień – 4 czerwca 2016 r. – przeznaczony został na podsumowanie i uroczyste zakończenie Zjazdu, którego dokonał Kazimierz Korczyński, wskazując potrzebę odbywania się podczas Zjazdów dyskusji merytorycznych. Ponadto na ręce dyrektora Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Chełmie Doroty Cieślik za podjęcie się zorganizowania VI Zjazdu oraz jego realizację zostały skierowane słowa podziękowania i wyrazy uznania od uczestników. „Chełmska Szóstka” zaś, jako organizator, na pamiątkę uczestnikom wręczyła przygotowane specjalnie na tę okazję statuetki „Szóstki”, mające stanowić dowód podziękowania gościom za przyjęcie zaproszenia i przybycie do Chełma. Ponadto każdy z uczestników otrzymał certyfikat udziału w przedsięwzięciu, jakim w dniach 2–4 czerwca 2016 r. był VI Ogólnopolski Zjazd Dyrektorów Szkół i Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń noszących imiona upamiętniające Zesłańców Sybiru.

Finałowym elementem pobytu uczestników spotkania szkół i stowarzyszeń noszących imiona upamiętniające zesłańców Sybiru było uroczyste, wzbogacone o montaż słowno-muzyczny w wykonaniu uczniów Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Chełmie, otwarcie w Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza wystawy pod hasłem „Sybiracy, patrioci, tułacze. Losy deportowanych Polaków w latach 1940–1956”. Obserwując obecnych sybiraków – świadków żywej historii, którzy doświadczyli „niehumanitarnej syberyjskiej ziemi”, oraz tych, którzy poznawali i poznają ten świat z opowiadań i dokumentów, daje się zauważyć, że łączy nas wspólny cel – ocalić od zapomnienia...

Podsumowując, te wspólnie spędzone dni, dla których kanwą stała się historia Sybiru i szlachetna idea pamięci o zesłańcach, potwierdzają, że dla naszej uczestniczącej w organizacji VI Zjazdu młodzieży szkolnej była to najlepsza „żywa lekcja historii”, ukazanie nieodległych i jakże trudnych zarazem dziejów ojczyzny.

Wszystkim organizacjom, instytucjom i ludziom, którzy wspierali nasze działania jako organizatora VI Ogólnopolskiego Zjazdu Dyrektorów Szkół i Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń noszących imiona upamiętniające Zesłańców Sybiru, składam serdeczne podziękowania. Państwa pomoc i wsparcie przyczyniły się do budowania pełniejszej i twórczej rodziny sybirackiej. Wszystkim uczestnikom Zjazdu dziękuję za obecność, licząc, że pozostawicie Państwo w swych wspomnieniach Chełm jako miejsce, w którym pozostali Wasi przyjaciele.

Dorota Cieślik

Uchwały VI Ogólnopolskiego Zjazdu Dyrektorów Szkół i Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń noszących imiona upamiętniające Zesłańców Sybiru

1. Miejscem VII Zjazdu Dyrektorów Szkół i Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń noszących imiona upamiętniające Zesłańców Sybiru będą Gimnazjum nr 12 im. Sybiraków w Olsztynie oraz Dom dla Dzieci im. Sybiraków w Szymonowie.

2. Szkoły, które chcą przedstawić własny dorobek dotyczący działań podejmowanych na rzecz idei sybirackiej, winny przygotować prezentację swoich przedsięwzięć i przekazać ją organizatorowi VII Zjazdu w celu prezentacji materiałów uczestnikom Zjazdu.

3. Organizatorzy zjazdów winni uwzględnić w programie jako formę podsumowania dyskusję merytoryczną.

4. Ponowić pismo do Zarządu Głównego Związku Sybiraków o rozszerzenie współpracy Związku ze szkołami, które dotychczas nie uczestniczyły w zjazdach.

5. Uczestnicy VI Zjazdu składają podziękowania i wyrazy uznania dla Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Chełmie za organizację i realizację działań związanych z VI Ogólnopolskim Zjazdem Dyrektorów Szkół i Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń noszących imiona upamiętniające Zesłańców Sybiru.

KONFERENCJA „EUROPA W AZJI” W KRAKOWIE

W dniach 6–7 czerwca 2016 r. na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie odbyła się polsko-kazachska konferencja naukowa pt. „Europa w Azji. Z dziejów obywateli polskich w Kazachstanie w okresie II wojny światowej”.

Organizatorami były: Instytut Pamięci Narodowej, Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń w Krakowie. Inspiratorami konferencji byli dyrektor wymienionego Centrum prof. Hubert Chudzio oraz dr Sławomir Kalbarczyk z IPN w Gdańsku, którzy razem w niedawnym czasie byli w Kazachstanie. Nawiązana tam współpraca zaowocowała przyjazdem do Krakowa historyków z uniwersytetów w Kazachstanie, którzy prowadzą prace badawcze na wymieniony temat. Konferencja była niezwykle okazją, by porównać wyniki ich badań z pracami polskich naukowców w tej samej dziedzinie. Zainteresowanie naszych historyków polskimi zesłańcami w Kazachstanie jest oczywiste, chociaż, ze znanych powodów, możliwe dopiero po 1989 r. Badania naukowców kazachskich są zaskoczeniem. Podjęto je także niedawno, dopiero po uzyskaniu niezależności politycznej ich kraju. Przyjechało aż dziewięcioro naukowców z kilku uniwersytetów w Kazachstanie i byli to i Kazachowie, i osoby rosyjskiego lub ukraińskiego pochodzenia, niektórzy z polskim rodowodem, co podkreślali. Aż tylu jest zainteresowanych sprawami przymusowej obecności Polaków w Kazachstanie. Pracują, badając dokumenty NKWD, jak również pozostałe tam zbiory akt przedstawicielstw Polskiej Ambasad w Kujbyszewie, która działała w latach 1941–1943, a jej archiwa przejęło NKWD. Wszyscy wygłosili interesujące referaty na temat różnych zagadnień związanych z omawianym problemem. Z polskiej strony referaty wygłosiło siedmioro historyków z różnych ośrodków uniwersyteckich.

Konferencja odbywała się w językach polskim i rosyjskim, z tłumaczeniem symultanicznym. W drugim dniu obrady zakończyła ożywiona dyskusja. Całości z dużym zainteresowaniem przysłuchiwali się dość liczni sybiracy z Krakowa, a też osoby z katowickiego Oddziału Związku Sybiraków. W ich imieniu Aleksandra Szemioth, prezes Zarządu Oddziału w Krakowie, podziękowała wykładowcom, zwłaszcza tym z Kazachstanu, za ich zainteresowanie losami polskich zesłańców.

Warto podkreślić, że większość słuchaczy stanowiła młodzież akademicka.

Program konferencji:**6 czerwca 2016 r.**

– Jerzy Rohoziński (Instytut Pamięci Narodowej) „Preludium do deportacji Polaków w okresie II wojny światowej: nieudana kolonizacja epoki stołypinowskiej i późniejsze ludobójstwo Kazachów”

– Anna Zapalec (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) „Pierwsze doświadczenia Kazachstanu w narracjach Polaków deportowanych i zesłanych w czasie II wojny światowej”

– Hubert Chudzio (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) „»Represjonowane« dzieciństwo. Polskie dzieci w Kazachstanie w latach wojny na przykładzie relacji ustnych i dokumentów sybiraków z Wielkiej Brytanii”

– Laura Issowa (Kazachski Uniwersytet Państwowy im. Al-Farabi, Ałmaty) „Epizody dokumentalne brutalnie przetransformowanej egzystencji i historycznych losów polskich zesłańców w Kazachstanie (okres wojny)”

– Dymitr Legkij (Kustanajski Uniwersytet Państwowy im. A. Bajtursynowa) „Los polskich »bieżźców« i »administracyjnie zesłanych« rodzin z tzw. zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi na terytorium obwodu kustanajskiego w latach II wojny światowej w dokumentach zgromadzonych w archiwach państwowych”

– Olga Łygina (Aktiubiński Uniwersytet im. S. Baiszewa) „Polscy specprzesiedleńcy w Kazachstanie w latach II wojny światowej”

– Mara Gubajdullina (Kazachski Uniwersytet Państwowy im. Al-Farabi, Ałmaty) „W poszukiwaniu polskich dyplomatów na terytorium Kazachstanu w latach II wojny światowej (ludzie i losy w dokumentach archiwów Ałmatów)”

– Nadieżda Stepanienko (Aktiubiński Uniwersytet im. S. Baiszewa) „Działalność polskich delegatur w Kazachstanie w latach 1941–1943 (na przykładzie przedstawicielstwa w Aktiubińsku)”

7 czerwca 2016 r.

– Swietłana Zadorożna (Kustanajski Państwowy Instytut Pedagogiczny), Dymitr Legkij (Kustanajski Uniwersytet Państwowy im. A. Bajtursynowa) „»Obowiązki księdza pełnił kapitan polskiej armii...«. Z historii »polskiej kaplicy« w Kustanaju w Kazachskiej SSR w latach II wojny światowej”

– Almagul Kulbajewa (Kazachski Uniwersytet Państwowy im. Al-Farabi, Ałmaty) „Polacy i Kazachowie: tolerancyjne współistnienie przez wzajemne zrozumienie (analiza dokumentów archiwalnych)”

- Sławomir Kalbarczyk (Instytut Pamięci Narodowej) „»Zderzenie cywilizacji«? Kulturowe i obyczajowe odmienności Polaków i Kazachów w świetle świadectw Polaków deportowanych do Kazachstanu”
- Daniel Boćkowski (Polska Akademia Nauk / Uniwersytet w Białymstoku) „Deportacja do Kazachstanu w 1940 r. na tle innych wywózek obywateli polskich do Związku Sowieckiego”
- Wojciech Marciniak (Uniwersytet Łódzki) „Zarys działalności Związku Patriotów Polskich w Kazachskiej SRR w latach 1943–1946”
- Albin Głowacki (Uniwersytet Łódzki) „Polska historiografia o losach polskich zesłańców w Kazachstanie w latach 1940–1946”
- Dymitr Legkij (Kustanajski Uniwersytet Państwowy im. A. Bajtursynowa) „Deportacja obywateli polskich na początku II wojny światowej (1939–1941) w kazachsko-rosyjskiej historiografii na przykładzie obwodu kustanajskiego Kazachskiej SSR”
- Klara Makaszewa (Kazachski Uniwersytet Państwowy im. Al-Farabi, Ałmaty) „Polacy w Kazachstanie jako przedmiot badań historycznych”
- Żandos Karynbajew (Akademia Administracji Państwowej przy Prezydencie Republiki Kazachstan) „Dialog kulturalny na przykładzie kazachsko-polskich relacji międzyetnicznych w obwodzie ałmatyńskim od lat 30. XX w. do współczesności”
- Maciej Wyrwa (Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia) „Pamięć historyczna jako element konstytuujący świadomość narodową kazachskich Polaków”.

Aleksandra Szemieth

Przedruk z Informatora Oddziału Związku Sybiraków w Krakowie
„Sybirak” nr 75, wrzesień 2016 r.

MSZA PATRIOTYCZNA WE WROCŁAWIU

Dnia 3 września 2016 r. w kościele Matki Bożej Pocieszenia przy ul. Wittiga we Wrocławiu odbyła się uroczysta msza święta w intencji ojczyzny. Mszę odprawił proboszcz parafii o. Damian Simonicz. W mszy udział wzięli przedstawiciele organizacji kombatanckich związanych z Sanktuarium Golgoty Wschodu: Związek Sybiraków, Rodzina Katyńska,

Msza w intencji ojczyzny

Klub pod Baobabem (Afrykańczycy), Światowy Związek Żołnierzy AK, Związek Młodocianych Więźniów Politycznych „Jaworzniacy”, Związek Batalionów Chłopskich oraz Rodzina „Rodła”. Oprócz tego przybyli reprezentanci Stowarzyszenia Pamięci Zesłańców Sybiru, harcerze i liczna młodzież z wrocławskich szkół wraz z pocztami sztandarowymi. Patriotyczne kazanie wygłosił kustosz Sanktuarium Golgoty Wschodu o. Damian.

Po mszy odbył się apel poległych, a Kompania Honorowa Wojska Polskiego oddała salwę honorową.

Włodzimierz Kowalczyk

JUBILEUSZOWE UROCZYŚTOŚCI W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 4 IM. SYBIRAKÓW W BIAŁYMSTOKU

Dnia 7 września 2016 r. my, sybiracy białostoccy, mieliśmy zaszczyt uczestniczyć w Szkole Podstawowej nr 4 w Białymstoku we wspianiałej uroczystości z okazji 60-lecia istnienia szkoły i 20-lecia nadania jej imienia Sybiraków. Jak zwykle zostaliśmy serdecznie powitani przez dyrekcję.

Obecność pocztów sztandarowych Związku Sybiraków i szkoły, odświętne biało-granatowe stroje młodzieży oraz pomysłowa dekoracja sali podkreślały rangę tego jubileuszu.

Hasło widniejące na granatowym płótnie „Pamięć o przeszłości oznacza zaangażowanie w przyszłość” to przesłanie Jana Pawła II skierowane nie tylko do społeczności szkolnej, ale do wszystkich zaproszonych gości, a było ich bardzo dużo.

Przemawiający przedstawiciele duchowieństwa i różnych instytucji lokalnych mocno podkreślali liczne osiągnięcia szkoły na przestrzeni 60 minionych lat.

W imieniu sybiraków zabrał głos Tadeusz Chwiedź – prezes Zarządu Oddziału Związku Sybiraków. Wraz z sekretarz Jolantą Hryniewicką udekorowali sztandar szkolny Złotą Odznaką Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków oraz na ręce dyrektora szkoły Zbigniewa Klimowicza przekazali grawerton, list gratulacyjny oraz wiązanek kwiatów z życzeniami dalszych sukcesów w pracy pedagogicznej i wychowawczej.

Świetnie przygotowany program artystyczny wywarł na nas niesamowite wrażenie, zapoznał zebranych z dziejami Szkoły Podstawowej nr 4.

Najwięcej jednak emocji wzbudziły popisy utalentowanych absolwentów i najmłodszych uczniów parafrazujących wiersz „Lokomotywa” Juliana Tuwima. Była to wspaniała przeróbka utworu literackiego, rozwijająca i modyfikująca treść pierwowzoru. Opisy przewożonych towarów w poszczególnych wagonach zostały zastąpione zabawnymi scenkami z życia szkoły.

Bogaty montaż słowno-muzyczny ożywiły piosenki w wykonaniu byłej uczennicy Agnieszki Kasabuły-Andrzejewskiej, znanej aktorki białostockiej.

Po oficjalnej części bardzo przyjemnie spędziliśmy czas przy kawie i herbacie. Gospodarze uroczystości poczęstowali obecnych jubileuszowym tortem. Ponadto zostaliśmy obdarowani drobnymi upominkami – pamiątkowym długopisem i kalendarzem na 2017 r., ilustrującym historię Szkoły Podstawowej nr 4 im. Sybiraków w Białymstoku.

Gorące wyrazy uznania i podziękowania przekazujemy dyrekcji i całej społeczności szkolnej za umożliwienie nam uczestnictwa w tak doniosłej uroczystości.

Heronima Dzierma

WSPÓLNOTA WNUKÓW SYBIRAKÓW W BIAŁYMSTOKU

W dniach 8–9 września 2016 r. w Białymstoku odbywały się uroczystości związane z obchodami XVI Międzynarodowego Marszu Żywej Pamięci Polskiego Sybiru pod hasłem „Nauczyciele polscy – zesłańcy Sybiru”.

W dniu 8 września uroczyście otwarta została wystawa plenerowa przygotowana przez Wspólnotę Wnuków Sybiraków zatytułowana „Ich przeżycia – nasza pamięć”.

W wystawie wzięło udział 14 osób – wnuków i wnuczek sybiraków, których babcie i dziadkowie deportowani zostali w różne rejony ZSRR, po wielu latach tułaczki powrócili do Polski, do zupełnie nowej, powojennej trudnej rzeczywistości.

Wystawa ukazuje sybiraków widzianych oczami ich wnuczek i wnuków, którzy wspominają zesłańcze losy swoich bliskich, ale przede wszystkim wspominają ich jako ludzi, którzy przekazywali im wartości, darzyli miłością, kształtowali charaktery, wpływali na ich widzenie świata, często byli podporą w trudnych chwilach. Pomimo ciężkich i często tragicznych

Wystawa przygotowana przez Wspólnotę Wnuków Sybiraków „Ich przeżycia – nasza pamięć”

przeżyć na zesłaniu zachowali godność i pielęgnowali wartości, które przekazali później swoim wnukom. Wystawa jest zapewnieniem kolejnego pokolenia, że pamięć o Sybirze jest i będzie wciąż żywa.

Ekspozycję przygotowano we współpracy ze Związkiem Sybiraków, Muzeum Wojska w Białymstoku, Muzeum Pamięci Sybiru, zrealizowano ze środków Urzędu Miasta w Białymstoku.

9 września Wspólnota Wnuków Sybiraków spotkała się pod Pomnikiem Katyńskim, gdzie przewodniczący Podlaskiej Rady Wojewódzkiej Związku Sybiraków Tadeusz Chwiedź powitał wszystkich zebranych, następnie uczestnicy wysłuchali wprowadzenia do tematu XVI Marszu „Nauczyciele polscy – zesłańcy Sybiru”, które wygłosił dyrektor Muzeum Wojska w Białymstoku Robert Sadowski. Następnie, wraz z innymi uczestnikami obchodów, którzy licznie stawili się na tegoroczny Marsz, wnuczki i wnukowie sybiraków przemaszzerowali ulicami Białegostoku do kościoła pw. Ducha Świętego oraz wzięli udział w dalszych uroczystościach pod pomnikiem Grobem Nieznanego Sybiraka.

**Barbara Bielawiec,
zdjęcia archiwum WWS, Szczepan Skibicki**

Wnukowie i wnuczki sybiraków w XVI Międzynarodowym Marszu Żywej Pamięci Polskiego Sybiru w Białymstoku

NADANIE IMIENIA ZESŁAŃCÓW SYBIRU XXVII LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEMU W LUBLINIE

Dnia 15 września 2016 r. odbyła się uroczystość nadania imienia Zesłańców Sybiru XXVII Liceum Ogólnokształcącego w Lublinie.

O godz. 9.30 w kościele pw. św. Wojciecha Biskupa Męczennika odprawiona została uroczysta msza święta w intencji uczniów, nauczycieli i pracowników szkoły, koncelebrowana przez ks. bp. Józefa Wróbla, prorektora KUL ks. prof. Andrzeja Kicińskiego i proboszcza parafii ks. Jacka Wargockiego. Homilię wygłosił ks. bp Józef Wróbel, w procesji darów ołtarza szli uczniowie i ich rodzice. Modlitwę wiernych czytała nauczycielka Izabela Łukasik. Sztandar szkoły poświęcił ks. bp Józef Wróbel. Podczas mszy świętej poczet sztandarowy stanowili rodzice uczniów: Danuta Kokowicz i Katarzyna Michalczuk oraz jako chorąży pocztu Mariusz Rodak. Po mszy nastąpił przemarsz pocztów sztandarowych, księży celebransów i wszystkich uczestników uroczystości do budynku szkoły, pod tablicę pamiątkową. Poczet sztandarowy przy tablicy pamiątkowej w szkole stanowili Danuta Kokowicz i Katarzyna Michalczuk oraz chorąży pocztu Stanisław Tanikowski – przewodniczący Rady Rodziców. Tablicę pamiątkową odsłanili: Piotr Kowalczyk – przewodniczący Rady Miasta, Magdalena Sawka – reprezentująca szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jana Józefa Kasprzyka, Kordian Borejko – prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków, Urszula Łapińska-Lubniewska – dyrektor XXVII Liceum Ogólnokształcącego. Tablicę poświęcił ks. bp Józef Wróbel. Kwiaty przy tablicy Zesłańców Sybiru złożył prezes lubelskiego Zarządu Oddziału Związku Sybiraków Janusz Pawłowski z delegacją Oddziału, następnie kwiaty składały delegacje gości i uczniów. Tablicę imienia Zesłańców Sybiru dla XXVII Liceum Ogólnokształcącego w Lublinie zaprojektował i wykonał artysta rzeźbiarz Kazimierz Stasz. W holu szkoły jest już tablica pamiątkowa Gimnazjum nr 8 im. Grażyny Chrostowskiej, więźniarki hitlerowskiego obozu koncentracyjnego w Ravensbrück, pod którą prezes Janusz Pawłowski z delegacją Oddziału również złożył kwiaty.

Dalsze uroczystości odbyły się w sali gimnastycznej. Hymn Rzeczypospolitej Polskiej wykonała młodzież XXVII LO. W części artystycznej młodzież przedstawiła we wzruszającym programie słowno-muzycznym walkę Polaków wywiezionych na Sybir o naszą tożsamość, o nasz rodzinny dom.

Prezes Zarządu Oddziału ZS w Lublinie Janusz Pawłowski i Krystyna Świrniak-Mateuszuk składają kwiaty pod tablicą upamiętniającą Zesłańców Sybiru

Dyrektor szkoły Urszula Łapińska-Lubniewska w imieniu całej społeczności szkoły serdecznie witała przybyłych na uroczystość: prezesa Zarządu Głównego Związku Sybiraków Kordiana Borejkę, prezesa Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Lublinie Janusza Pawłowskiego, Krystynę Świrniak-Mateuszuk – inicjatorkę nadania szkole imienia Zesłańców Sybiru, prezesów Zarządów Oddziałów Związku Sybiraków województwa lubelskiego: Marię Sawkę z Oddziału w Chełmie, Barbarę Szleszyńską-Malec z Oddziału w Zamościu, Henryka Skirgajłę z Oddziału w Puławach, posłów na Sejm RP Gabrielę Masłowską i Lecha Sprawkę, lubelskiego kuratora oświaty Teresę Misiuk, przewodniczącego Rady Miasta Piotra Kowalczyka, dyrektora Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Ewę Dumkiewicz-Sprawkę – w imieniu prezydenta Lublina, Zdzisława Niedbałę z Kancelarii Prezydenta Miasta, Tomasza Pituchę reprezentującego senator Annę Marię Anders, Radosława Skrzetuskiego w imieniu senatora Andrzeja Stanisławka, Magdalenę Sawkę reprezentującą szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jana Józefa Kasprzyka, Marka Sikorę – zastępcę dyrektora Departamentu ds. Edukacji reprezentującego marszałka województwa lubelskiego, Mariusza Banacha – przewodniczącego Komisji Oświaty Rady Miasta, rad-

Przekazanie sztandaru dyrektor liceum Urszuli Łapińskiej-Łubniewskiej przez Radę Rodziców

nych Rady Miasta: Annę Ryfko, Dariusza Jeziora, Zbigniewa Ławniczaka, Marcina Nowaka, Marka Wójtowicza, Stanisława Brzozowskiego, Piotra Popiela, Celinę Stasiak – radną Sejmiku Wojewódzkiego oraz prezesa Zarządu Oddziału ZNP, Jacka Weltera – dyrektora Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie oraz naczelnik biura Agnieszkę Jaczyńską, ks. prof. Andrzeja Kicińskiego – prorektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ks. dr. Janusza Kanię – kapelana Oddziału Związku Sybiraków w Lublinie, ks. Jacka Wargockiego – proboszcza parafii św. Wojciecha Biskupa Męczennika, Jolantę Warchoń-Tkaczyk – naczelnik Wydziału Prezydialnego Komendy Wojewódzkiej Policji, ppłk. Sławomira Kozaka reprezentującego szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego, podinsp. Adama Grudnia – zastępcę komendanta VII Komisariatu Policji oraz dzielnicowego aspiranta sztabowego Sławomira Domańskiego, mjr. Andrzeja Stachyrę – szefa Wydziału Rekrutacji Wojskowej Komendy Uzupełnień, por. Romana Kopera reprezentującego dowódcę Batalionu Dowodzenia Wielonarodowej Brygady.

Kolejne serdeczne powitania dyrektor Urszula Łapińska-Łubniewska skierowała do przedstawicieli stowarzyszeń i organizacji kombatanckich: Danuty Melon – prezes Stowarzyszenia Rodzina Katyńska, Antoniego Holca – pre-

zesa Stowarzyszenia Dzieci Zamojszczyzny, Ryszarda Dziadosza – członka Stowarzyszenia Środowisko Borowiczany-Sybiraków, Doroty Cieślik – dyrektor Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Chełmie, przedstawiciela Fundacji Niepodległości Jana Fedirko, zastępcy przewodniczącej Sekcji Oświaty NSZZ „Solidarność” Iwony Kreglickiej, Urszuli Zięby reprezentującej Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”, Piotra Morelowskiego – redaktora naczelnego gazety „Nowy Tydzień”, redaktora Leszka Gzelli – przedstawiciela Związku Literatów Polskich, członków Rady Osiedla, Rady Dzielnicy, Rady Rodziców, dyrektorów lubelskich szkół i placówek oświatowych, przedstawicieli sponsorów, lubelskich mediów, wszystkich gości, grona nauczycielskiego i uczniów.

Przewodniczący Rady Miasta Piotr Kowalczyk odczytał uchwałę w sprawie nadania XXVII Liceum Ogólnokształcącemu imienia Zesłańców Sybiru. Podczas ceremonii ślubowania uczniów i przekazania sztandaru na ręce dyrektor Urszuli Łapińskiej-Lubniewskiej w imieniu Rady Rodziców jej przewodniczący Stanisław Tanikowski powiedział m.in.: „Niech sztandar ten zawsze przypomina o wartościach reprezentowanych przez szkołę, która obiera na swojego patrona Zesłańców Sybiru, którzy stanowią dla młodzieży wzór niezłomnej postawy, gorącego patriotyzmu i wzajemnej solidarności”.

Hymnu Sybiraków wysłuchaliśmy w wykonaniu uczniów XXVII LO. Dyrektor Urszula Łapińska-Lubniewska zaprosiła do wbicia tradycyjnego gwoździa w drzewce sztandaru: prezesa ZG ZS Kordiana Borejkę, prezesa Lubelskiego

Uroczyste ślubowanie młodzieży na sztandar

Zarządu Oddziału ZS Janusza Pawłowskiego oraz członka Zarządu Oddziału Krystynę Świrniak-Mateuszuk, władze miasta, oświaty, duchowieństwa.

Przemówił prezes Zarządu Oddziału Janusz Pawłowski. Następnie głos zabrali Magdalena Sawka w imieniu szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jana Józefa Kasprzyka oraz prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków Kordian Borejko, dyrektor Ewa Dumkiewicz-Sprawka w imieniu prezydenta miasta, parlamentarzystki Gabriela Masłowska i Lech Sprawka, reprezentujący senator Annę Marię Anders Tomasz Pitucha, kurator oświaty Teresa Misiuk oraz przewodnicząca Rady Dzielnicy Elżbieta Szabała.

My, sybiracy, dziękujemy dyrektor Ewie Dumkiewicz-Sprawce za patronat i przychyłność. Dyrektor Urszuli Łapińskiej-Łubniewskiej dziękujemy za wszystkie działania, których ukoronowaniem jest nadanie XXVII LO imienia Zesłańców Sybiru. Dziękujemy gronu pedagogicznemu, młodzieży, pracownikom szkoły, Radzie Rodziców za wkład pracy w przygotowanie uroczystości.

Krystyna Świrniak-Mateuszuk

PAMIĘTAMY! – DZIEŃ SYBIRAKA KOŁA ZWIĄZKU SYBIRAKÓW W RUDNEJ

Uczciliśmy pamięć Polaków deportowanych na Syberię. Były uroczysta msza święta i akademie przygotowana przez uczniów Zespołu Szkół w Rudnej. Honorowy patronat nad obchodami objął wójt gminy Rudna.

„Wspólnie musimy pielęgnować pamięć zesłańców na »niehumanitarną ziemię«. W naszej gminie żyją sybiracy i ich rodziny, dlatego ta pamięć jest dla nas szczególnie ważna. Obiecuję, że dołożę wszelkich starań, aby Koło ZS w Rudnej jak najdłużej prężnie działało” – zapewnia wójt gminy Rudna Władysław Bigus. Koło ZS w Rudnej od początku swojego istnienia rokrocznie celebrowało Dzień Sybiraka, wspominając tragiczne wydarzenia. „Jest nas coraz mniej, co nie oznacza, że wraz z nami odchodzi pamięć tych dramatycznych wydarzeń. Jesteśmy tutaj po to, aby oddać hołd tym, których już nie ma, a naszym dzieciom i wnukom uświadomić, jak cenne są wolność i niepodległość” – podkreśla Maria Jurkiewicz, prezes Zarządu Oddziału ZS w Legnicy.

Koło Związku Sybiraków w Rudnej powołano w 1989 r. Pierwszym prezesem Zarządu Koła był sybirak Zbigniew Bisikierski. Obecnie za prace

Młodzież przedstawiająca losy zesłańców Sybiru

portowano w kwietniu, a około 80 tys. w czerwcu. Wywózki prowadzono także w 1941 r. Obecnie nadal nie wiadomo, ilu dokładnie Polaków łącznie zostało zesłanych na Syberię. Historycy szacują, że może to być nawet około miliona osób. Polacy kierowani byli do przymusowej pracy w kołchozach i zakładach pracy, część trafiała do łagrów. Celem okupanta była sowietyzacja polskich ziem, a wywóz Polaków w głąb ZSRR był jednym z elementów prowadzonej polityki.

„Nowiny Gminne” nr 10 (186) z października 2016 r.

Poczty sztandarowe złożone z uczniów szkół w Rudnej

DZIEŃ SYBIRAKA W DĘBICY

Dębicy sybiracy uroczysto obchodzili tegoroczne swoje święto. Dnia 15 września 2016 r. w Domu Kultury „Śnieżka” w Dębicy na okolicznościowej wieczornicy spotkali się członkowie Koła, Zarząd Oddziału w Tarnowie, władze powiatu, miasta i gminy, sympatycy Koła i licznie zgromadzeni mieszkańcy miasta. Było to szczególnie uroczyste spotkanie, bowiem tego wieczoru miasto Dębica otrzymało Odznakę Honorową Sybiraka przyznaną dębickiemu społeczeństwu przez Zarząd Główny Związku Sybiraków. To uhonorowanie miasta za pomoc udzielaną dębickim sybirakom, za wsparcie i opiekę, pamięć wyrażającą się m.in. w nadaniu imienia Sybiraków placu i rondu, za stałą sybiracką ekspozycję w Muzeum Regionalnym, możliwość utworzenia Izby Sybirackiej w Galerii Miejskiego Ośrodka Kultury, dęby katyńskie i pamiątkową tablicę, za przychyłność społeczeństwa i władz miasta. Z rąk prezesa Zarządu Oddziału w Tarnowie Jana Kity odznakę odebrał burmistrz miasta Dębica Mariusz Szewczyk.

Zgromadzonych czekała premiera drugiego odcinka filmu „Dębicy Sybiracy – historia kamerą zapisana”. Znana sybirakom z XXVII Ogólnopolskiej Pielgrzymki Sybiraków na Jasną Górę dębicka Grupa Artystyczna

Wręczenie Odznaki Honorowej Sybiraka miastu Dębica. Decyzję odczytuje prezes Zarządu Koła ZS w Dębicy Maria Aktyl, po prawej prezes Zarządu Oddziału w Tarnowie Jan Kita, z lewej burmistrz miasta Dębica Mariusz Szewczyk

Grupa Artystyczna „SAFO” w premierowym programie „Matkom Sybiru”

Uroczystości przy Symbolicznym Grobie Sybiraka na Cmentarzu Wojskowym w Dębicy, wiązkę składa delegacja Koła Związku Sybiraków Maria Aktyl i Jan Kudyba

„SAFO” przygotowała na czwartkowy wieczór widowisko oparte na poezji Stanisławy Wiatr-Partyki, sybiraczki, honorowej prezes Oddziału w Tarnowie. Za wystawiane „Matkom Sybiru”, bo taki tytuł miało to widowisko, młodzi aktorzy otrzymali gromkie, długie brawa.

W niedzielę 18 września w kościele pw. św. Jadwigi podczas mszy świętej celebrowanej przez ks. dr. Pawła Kochaniewicza (dyrektora Gimnazjum i Zespołu Szkół Katolickich w Nowym Sączu), syna dębickiego sybiraka, i księży z parafii św. Jadwigi wierni modlili się za nieżyjących, jak też i obecnych wśród nas sybiraków. Uroczystości zakończyły się złożeniem wiązanek kwiatów na Symbolicznym Grobie Sybiraka na Cmentarzu Wojskowym w Dębicy. Pomimo niepogody i obficie padającego deszczu delegacje miasta, powiatu, gminy, samorządowców i organizacji pokłoniły się sybirackim symbolom.

Jerzy Godzisz

DZIEŃ SYBIRAKA W KATOWICACH

W dniu 16 września 2016 r., o godz. 12 pod pomnikiem Sybiracy – Sybirakom odbyła się wojewódzka uroczystość związana z Dniem Sybiraka.

Na obchody przybyli: wicewojewoda śląski Mariusz Trepka, doradcy marszałka województwa śląskiego płk Zbigniew Piątek i Andrzej Romański, wiceprezydent Katowic Mariusz Skiba, zastępca naczelnika Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Jolanta Wolanin, dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Wojewódzkiego Magdalena Szewczuk-Szturc, wicekurator oświaty Dariusz Domański. Policję reprezentowali komendant miejski policji insp. Paweł Szeląg i zastępca komendanta Szkoły Policji w Katowicach mł. insp. Rafał Stanisławski, śląskiego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej – st. bryg. Bogdan Bonczek, a Wojsko Polskie – kpt. Andrzej Kuc i kpt. Sylwester Morawski. Ponadto udział wzięli: delegacje kombatanatów wszystkich opcji politycznych, delegacja Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej, przedstawiciele służby zdrowia na czele z ordynatorem Oddziału Szpitala MSWiA dr. n. med. Jackiem Kocotem, jako przedstawiciel świata kultury aktor ziemi śląskiej Ryszard Zaorski, reprezentant terenowego rzecznika praw obywatelskich, przedstawiciele władz samorządowych, młodzież licealna, w tym uczniowie klas mundurowych XV Liceum Ogólnokształcącego im. rtm. W. Pileckiego, zespół literacko-muzyczny z VIII Li-

ceum Ogólnokształcącego im. M. Skłodowskiej-Curie (którego kierownikiem jest Damian Noras), żołnierze 34. Śląskiego Dywizjonu Rakietowego Obrony Powietrznej, cztery poczty sztandarowe z Oddziałów Związku Sybiraków województwa śląskiego i sztandary organizacji kombatanckich i szkół licealnych oraz przedstawiciele lokalnej telewizji.

Uroczystość rozpoczął sygnał „Słuchajcie wszyscy”, po którym przewodniczący Wojewódzkiej Rady Związku Sybiraków płk Stanisław Kiewro powitał imiennie wszystkich przybyłych. Wysłuchano Hymnu Sybiraków. Następnie kapelani ks. dziekan Andrzej Suchoń, proboszcz ks. Ireneusz Tatura i ks. mjr Janusz Kłopot odmówili modlitwę.

O losach sybiraków i Sybiru przemówienie wygłosiła prezes Zarządu Oddziału ZS w Katowicach Danuta Sedlak, a do sybiraków i młodzieży licealnej zwrócił się wicekurator oświaty Dariusz Domański. W czasie uroczystości doradca marszałka województwa śląskiego ds. kombatanatów i osób represjonowanych Andrzej Romański odczytał posłanie skierowane do organizatora uroczystości i sybiraków.

Repertuar zaprezentowany przez uczniów VIII Liceum Ogólnokształcącego im. M. Skłodowskiej-Curie wzruszył uczestników swoją treścią.

Przy grze werblisty w galowym mundurze górniczym uczestnicy spotkania zapalili znicze i złożyli dziesiątki wieńców i wiązanek kwiatów.

Po odegraniu sygnału organizator uroczystości podziękował wszystkim przybyłym oraz zaprosił na mszę świętą w dniu 25 września, która zostanie odprawiona w kościele garnizonowym w Katowicach przez ks. mjr. Janusza Kłopotę. Następnie zaprosił z upoważnienia marszałka województwa śląskiego Wojciecha Saługi wszystkich uczestników do Sali Dębowej Urzędu Marszałkowskiego.

Na zakończenie sygnalista odegrał „Śpij, kolego”. Uczestnicy udali się na uroczysty poczęstunek w Urzędzie Marszałkowskim.

Stanisław Kiewro

DZIEŃ SYBIRAKA W RZESZOWIE

W dniu 16 września 2016 r. w Oddziale Związku Sybiraków w Rzeszowie odbyło się coroczne spotkanie członków Związku i zaproszonych gości z okazji Dnia Sybiraka. Spotkanie zaszczycili swoją obecnością przedstawiciele władz miasta i województwa: wicewojewoda Witold Lechowski, przedsta-

Uroczyste spotkanie z okazji Dnia Sybiraka w Rzeszowie

wicielka prezydenta miasta Aneta Radaczyńska – dyrektor Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki w Urzędzie Miasta, przedstawiciel marszałka Waldemar Szumny, starosta rzeszowski Józef Jodłowski, wicekurator oświaty Stanisław Fundakowski, przedstawiciel Wojska Polskiego płk Józef Mroczyński oraz członek Zarządu Głównego Związku Sybiraków Marian Boczar.

Przemówienie okolicznościowe wygłosiła prezes Zarządu Oddziału ZS w Rzeszowie Danuta Zbyszyńska. Głównym jego przesłaniem było omówienie heroicznej postawy sybiraków na zesłaniu, mimo represji stosowanych za każdy akcent oddania ojczyźnie. W przemówieniu prezes zawarła również odniesienie do wyrażania patriotyzmu w obecnej Polsce w porównaniu z tym, jak w swoim niewolniczym okresie życia na zesłaniu czynili to zesłańcy.

Na zakończenie Marian Boczar przekazał informację o przyznaniu przez Konwent sześciu osobom Złotych Odznak Honorowych za Zasługi dla Związku Sybiraków. Odznaki zostaną wręczone na oddzielnym spotkaniu na początku listopada br.

Danuta Zbyszyńska

DZIEŃ SYBIRAKA WE WROCŁAWIU

W dniu 16 września 2016 r. w siedzibie Polskiego Radia we Wrocławiu odbyły się uroczyste obchody Dnia Sybiraka. Rozpoczęło je wejście pocztów sztandarowych Oddziału Związku Sybiraków i dolnośląskich

Uczestników uroczystości powitał prezes Zarządu Oddziału ZS we Wrocławiu Eugeniusz Kuszka

Występ uczniów z Zespołu Szkół w Wiązowie

szkół oraz przywitanie przez prezesa Zarządu Oddziału Eugeniusza Kuszkę przybyłych gości i uczestników uroczystości.

Podczas gali zasłużeni członkowie Związku Sybiraków oraz osoby działające na rzecz upamiętnienia losów zesłańców zostali uhonorowani medalem Pro Patria i Odznaką Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków.

Głos zabrali wojewoda dolnośląski Paweł Hreniak, wicemarszałek województwa dolnośląskiego Jerzy Michalak, wiceprezydent Wrocławia Wojciech Adamski oraz kapelan wrocławskich sybiraków ks. prałat dr Franciszek Głód. Okolicznościowy referat wygłosił Robert Pieńkowski, nauczyciel historii w Liceum Ogólnokształcącym nr XVII im. Agnieszki Osieckiej we Wrocławiu.

Podczas obchodów Dnia Sybiraka dolnośląski wicekurator oświaty Janusz Wrzał nagroził uczniów dolnośląskich szkół, którzy w konkursie „Losy Polaków na Wschodzie w latach 1939–1956” najciekawiej i najrzetelniej opowiedzieli o tych wydarzeniach. Kurator podziękował również nauczycielom – opiekunom uczniów za ich wkład w kształtowanie patriotycznych postaw młodzieży. Nagrody dla laureatów i wyróżnionych w tegorocznej edycji, a także dla nauczycieli – opiekunów ufundowali dolnośląski kurator oświaty i Oddział Związku Sybiraków we Wrocławiu.

Uroczystość uświetniły piękne występy uczniów z Zespołu Szkół w Wiązowie.

Włodzimierz Kowalczyk

(na podstawie materiałów Dolnośląskiego Kuratorium Oświaty)

DZIEŃ SYBIRAKA W STRZELINIE

W dniu 16 września 2016 r. w Strzelinie sybiracy z miejscowego Koła ZS (Oddział we Wrocławiu), przedstawiciele władz lokalnych, a także młodzież szkolna uroczystość obchodzili Dzień Sybiraka oraz 77. rocznicę napaści Związku Radzieckiego na Polskę.

Uroczystość rozpoczęła się mszą świętą odprawioną w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego. Następnie wszyscy udali się pod obelisk Zesłańców Sybiru. Tam okolicznościowe przemówienia wygłosili: prezes Zarządu Koła ZS w Strzelinie Zdzisław Charowski, burmistrz Strzelina Dorota Pawnuk, dyrektor Gimnazjum nr 2 im. Żołnierza Polskiego w Strzelinie Krystyna Pieńkos oraz kapelan strzeleńskich sybiraków ks. Stanisław Włodarski. Zebrani w hołdzie zesłańcom złożyli kwiaty pod pomnikiem i zapalili znicze.

Uczniowie Gimnazjum nr 2 im. Żołnierza Polskiego przygotowali specjalną prezentację multimedialną, w której przybliżyli historię zesłań na Syberię i do Kazachstanu, pokazaną podczas akademii w budynku szkoły. Ze wzruszeniem zebrani wysłuchali pieśni i wierszy w wykonaniu młodzieży, jak również występu Zbigniewa Korpowskiego.

Uroczystości zakończyło spotkanie sybiraków i zaproszonych gości przy poczęstunku, podczas którego dzielono się wspomnieniami i historiami z dramatycznych lat spędzonych na zesłaniu.

Koło ZS w Strzelinie

UROCZYSTOŚĆ DNIA SYBIRAKA W LĘBORKU

Obchody Dnia Sybiraka w Lęborku odbyły się 16 września 2016 r. przy pomniku Zesłańców Sybiru. Prezes Zarządu Koła ZS Witold Bań rozpoczął uroczystość tymi słowami: „Dzisiejsza uroczystość upamiętniająca tragiczne losy setek tysięcy naszych rodaków, przymusowo zesłanych na Syberię, ma nam przypomnieć o jednej z najtragiczniejszych kart naszego narodu. Część z nich, umęczona na zawsze, została w syberyjskiej ziemi. Nie zapominajmy też o tych, którzy ocalili, ale po powrocie do ojczyzny z powodu utraty zdrowia, odeszli na wieczny spoczynek. Dlatego dziś oddajemy im hołd”.

Został odegrany hymn państwowy. Prezes Zarządu Koła powitał z wyrazami wielkiego szacunku i uznania: dzielnych sybiraków, senatora RP Kazimierza Kleinę, burmistrza miasta Lęborka Witolda Namyślaka, doradcę burmistrza, radną Sejmiku Wojewódzkiego Alicję Zajączkowską, zastępcę przewodniczącego Rady Miejskiej Bogdana Oszmiana, starostę lęborskiego Teresę Ossowską-Szarą, wicestarostę Elżbietę Godderis, przewodniczącego Rady Powiatu Waldemara Walkusza, radnych Rady Miejskiej, radnych Rady Powiatu, media – Kanał 6 oraz redakcje „Dziennika Bałtyckiego” i „Głosu Pomorza”, poczty sztandarowe różnych środowisk, weteranów, kombatantów, przedstawiciele Wojska Polskiego z Kompanią Honorową, policji, straży pożarnej, stowarzyszeń, organizacji społecznych i politycznych, zakładów pracy, harcerzy, młodzież szkolną z lęborskich i zamiejscowych szkół oraz najmłodszych obywateli – przedszkolaków. Po powitaniu został odegrany Hymn Sybiraków.

Głos zabrał burmistrz Lęborka Witold Namyślak: „17 września 1939 r. armia Związku Sowieckiego wtargnęła na wschodnie tereny Rzeczypospolitej. W tym czasie Polska broniła się przed agresją ze strony III Rzeszy. Atak Sowietów był dla nas przysłowiowym wbiciem noża w plecy. Państwo sowieckie korzystało z doświadczeń i metod opresji stosowanych jeszcze przez carat oraz z niezmiernych obszarów podporządkowanych Rosji na Dalekim Wschodzie. Klimat i warunki tam panujące zabijały równie skutecznie, co opresyjny aparat policyjny i więzienie. Pierwszymi ofiarami u progu II wojny światowej stali się obywatele polscy – w dużej mierze cywilna ludność, niezależnie od wieku i płci. Związek Sowiecki zajął ponad połowę terytorium Polski zamieszkanego przez blisko 14 mln obywateli polskich. Z terenów tych wywieziono setki tysięcy ludzi, wielu zmarło w strasznych warunkach, wielu nie wróciło. Po wojnie przez dzie-

Władze miasta i powiatu podczas uroczystości

sięciolecia panowała zmowa milczenia na temat losu, jaki spotkał Polaków na Wschodzie. Jednak pamięć o tych ludzkich tragediach trwała w naszych domach, pielęgnowana zwłaszcza przez tych, którym dane było przeżyć i wrócić z »niehumanitarnej ziemi«. Czas nieubłaganie płynie, coraz mniej jest z nami uczestników i świadków tych niehumanitarnych zbrodni. Zarówno tym, którzy przeżyli i powrócili do ojczyzny, jak i tym, którzy zmarli na obcej i nieprzyjaznej ziemi, winni jesteśmy pamięć i szacunek”.

Prezes Zarządu Koła Witold Bań przypomniał okoliczności i historię wywózki. Powiedział m.in.: „Sybiracy nigdy nie zapomną 17 września 1939 r., będzie zawsze w naszej pamięci dniem rozpoczynającym martyrologię Polaków na Wschodzie, chociaż masowe zsyłki w głąb Związku Sowieckiego z okupowanych przez ZSRR wschodnich terenów Polski rozpoczęły się dopiero 10 lutego 1940 r. Natomiast pierwsze aresztowania, rewizje i wzywania na przesłuchania do szybko utworzonych siedzib NKWD rozpoczęły się kilka dni po 17 września. Od tragicznej daty 10 lutego, pierwszej masowej deportacji mija już ponad 70 lat, a my ciągle pamiętamy, jak grupy NKWD zastukały kolbami karabinów do drzwi i okien polskich domów. (...) Nasz związek jest pomostem między nowym a starszym pokoleniem. Nasze doświadczenia wyniesione z zesłań mamy obowiązek przekazywać jako prawdę historyczną – młodym. A któż lepiej zna, lepiej wie o przyczynach i faktach niż sybiracy? Tego wymaga interes państwa, tego wymaga interes narodu. Winniśmy kształtować wśród młodych poczucie umiłowania ojczyzny jako dobra najwyższego. Te niewyobrażalne

Przemawia prezes Zarządu Koła Witold Bań

cierpienia, jakich doznaliśmy na zesłaniu, trudno sobie wyobrazić młodym, gdy opowiadamy im o naszych przeżyciach”.

Oficer Wojska Polskiego z I Łęborskiego Batalionu Zmechanizowanego odczytał apel poległych, a Kompania Honorowa I Łęborskiego Batalionu Zmechanizowanego oddała trzy wystrzały z karabinów.

W części artystycznej wystąpili uczniowie Zespołu Szkół Gospodarki Żywnościowej i Agrobiznesu, gdzie dyrektorem jest Małgorzata Besler, a polonistką Joanna Studzińska, przygotowująca uczniów do występu. Wykorzystany został scenariusz pochodzący ze zbiorów Związku Sybiraków. Uczniowie

Sybiracy uczestniczący w uroczystości

i Joanna Studzińska otrzymali upominki ufundowane przez Urząd Miejski, zaś dyrektor szkoły – z rąk prezesa Zarządu Koła piękną wiązkę róż.

Witold Bań podziękował za przygotowanie uroczystości wszystkim, którzy swoim zaangażowaniem doprowadzili do sprawnego przebiegu uroczystości. Ponadto w imieniu burmistrza Witolda Namyślaka prezes Zarządu Koła zaprosił chętnych na skromny poczęstunek do kawiarni Różana, gdzie wyświetlony został film „Losy zesłańców Sybiru”.

Prezes zaprosił delegacje różnych środowisk do oddania hołdu przez złożenie wiązanek kwiatów i zapalenia zniczy.

Witold Bań

CZEŚĆ I WYRAZY NAJGŁĘBSZEGO SZACUNKU

*Siostró – Tułaczko jak i ja wygnana
W sybirskie stepy, w bezmiar dzikich pól,
Jesteś mi bliska, bo ta sama rana
Złączyła nas i wspólny złączył ból.
Anna Rudawcowa „Siostrze – Tułaczce”*

W tegorocznym Marszu Pamięci podobnie jak w latach ubiegłych połączyła nas pamięć o tamtych wydarzeniach. Chęć oddania czci Polakom wywożonym na Syberię, gdzie wykonywali katorżniczą pracę, cierpieli i umierali z głodu oraz zimna. Nas – czyli sybiraków z Koła Miejskiego Związku Sybiraków w Bolesławcu, społeczność Gimnazjum Samorządowego nr 2 im. Polaków Zesłanych na Sybir w Bolesławcu, a także przedstawiciele innych szkół, władz i mieszkańców miasta. 16 września 2016 r. zorganizowaliśmy go po raz szósty – Marsz Żywej Pamięci Zesłańców Sybiru.

Uroczystość rozpoczęła się o godz. 11.30 na bolesławieckim rynku od zbiórki pocztów sztandarowych szkół i uczestników Marszu, w tym przedstawiciele władz miasta. Stamtąd razem uczestnicy Marszu wyruszyli na cmentarz komunalny przed pomnik „W hołdzie Polskim Męczennikom Syberii oraz Pomordowanym w Katyniu i Łagrach”. Tam właśnie odbyła się druga część uroczystości z udziałem Wojska Polskiego. Po odśpiewaniu hymnu narodowego przez uczniów Gimnazjum Samorządowego nr 2 głos zabrała Maria Niemczuk,

**Marsz Żywej Pamięci Zesłańców Sybiru
w Bolesławcu – poczet sztandarowy Gimnazjum Samorządowego nr 2**

prezes Zarządu Koła Związku Sybiraków w Bolesławcu, która powitała zebranych. Następnie wystąpiła młodzież z gimnazjum – Kaja Szylar, Marina Tetianyna, Jakub Bugaj i Jakub Dubiel, którzy wygłosili poruszające przemówienia przypominające m.in. historię masowych deportacji Polaków na Sybir w latach 1940–1941 oraz genezę Dnia Sybiraka. Na koniec swojego wystąpienia podkreślili: „My – bolesławiecka młodzież – uczniowie Gimnazjum Samorządowego nr 2 im. Polaków Zesłanych na Sybir – pamiętamy i chcemy pamiętać

o cierpieniu i niedoli naszych przodków, oddajemy im cześć i wyrazy najgłębszego szacunku”. Dziewczęta wyrecytowały dwa piękne wiersze. Jeden z nich, powstały pod koniec XX w., przywieziony został z Kazachstanu przez bolesławieckiego nauczyciela. Napisany przez Polkę, której nie udało się powrócić do ojczyzny, przepelniony jest myślą o niej i troską o pamięć o losach zesłanych:

*W gorących stepach Karagandy
na słońcem rozpalonej ziemi
nasiona kwiatów wiatr rozrzucił
wypadły komuś gdzieś z kieszeni.
Chyba znalazły się przypadkiem
wśród ludzi z Polski wywiezionych
by biel stokrotek, czerwień maków
przypominała ojczyste strony.
Zakwitną latem, raz do roku.
W gardle skurcz, oczy łzami słone,
Bo tam daleko, w mej Ojczyźnie
Pola makami zapłonione.
Nikt nie rozumie tej tęsknoty,
Która się w serce wpiła cierniem...
Czy w Polsce nie zapomną o tych,
Co byli, są i będą wierni?*

Szczególne wzruszenie zgromadzonych na bolesławieckiej uroczystości wywołał wiersz Anny Rudawcowej zatytułowany „Siostrze – Tułaczce” deklamowany przez Kaję Szylar. Później głos zabrali wiceprezydent miasta Bolesławca Kornel Filipowicz oraz członek Zarządu Powiatu Stanisław Chwojnicki.

Przemawia prezes Zarządu Koła ZS w Bolesławcu Maria Niemczuk

Po modlitwie prowadzonej przez ks. Stanisława Kusika i apelu poległych oraz salwie honorowej, złożono wieńce i zapalono znicze przed pomnikiem. Na zakończenie uczniowie naszego gimnazjum tradycyjnie odśpiewali Hymn Sybiraków. Odbywająca się przy pięknej, słonecznej pogodzie uroczystość poruszyła wiele serc i przypominała o tym, co jest naszym obowiązkiem – pamiętać i o czym chcemy pamiętać – my, współcześni Polacy – spadkobiercy zesłanych.

Ewa Olenicz-Bernacka

Złożenie kwiatów pod pomnikiem „W hołdzie Polskim Męczennikom Syberii oraz Pomordowanym w Katyniu i Łagrach”

SPOTKANIE ZE ŚWIADKIEM HISTORII

Z okazji Dnia Sybiraka przypadającego w dniu 17 września, najmłodszy uczniowie Gimnazjum im. Sybiraków w Jerzmannkach, tj. klasy 1a i 1b, uczestniczyli 16 września 2016 r. w spotkaniu ze świadkiem historii – sybiraczką z Sulikowa Franciszką Adamenko. Od kilku lat pani Frania opowiada kolejnym rocznikom gimnazjalistów o losach swojej rodziny, wywiezionej do obwodu chabarowskiego w 1950 r. Uczniowie byli mocno zasłuchani we wspomnienia pani Frani. Była to opowieść o wygnaniu z domu i uwięzieniu całej rodziny na kilka miesięcy w więzieniu w Brzeżanach, potem wywózka na kraniec Azji i walka o przetrwanie, ciężka praca rodziców, głód, śmierć dziadka, rosyjska szkoła i przyjaźń na całe życie z Ukrainką – Anią, a także matka, która uczyła panią Franie pisać i czytać po polsku ze śpiewnika z kolędami – jedynej polskiej książeczki zabranej z domu.

Pani Frania przekazała dla gimnazjum bardzo cenną pamiątkę – swoją nagrodę szkolną, którą otrzymała w 1953 r. po ukończeniu trzeciej klasy szkoły podstawowej w Rosji jako bardzo dobra uczennica.

Na zakończenie uczniowie podziękowali swojemu gościowi bukietem róż, a następnie wspólnie stanęli do zdjęcia pamiątkowego.

Katarzyna Brauza

Sybiraczka Franciszka Adamenko z uczniami Gimnazjum im. Sybiraków

VI MARSZ SYBIRACKI ZIEMI ZGORZELECKIEJ

*Bo od września, od siedemnastego,
Dłuższą drogą znów szedł każdy z nas:
Przez lód spod bieguna północnego,
Przez Łubiankę, przez Katyński Las!*

*Na nieludzkiej ziemi znowu polski trakt
Wyznaczyły bezimienne krzyże...
Nie zatrzymał nas czerwony kat.
Bo przed nami Polska – coraz bliżej!*

*I myśmy szli i szli – dziesiątkowani!
Choć zdradą pragnął nas podzielić wróg...
I przez Ludową przeszliśmy – niepokonani
Aż Wolną Polskę raczył wrócić Bóg!!!*
Hymn Sybiraków (fragment)

Nawiązując do słów Marszu Związku Sybiraków, 16 września 2016 r. w piątek punktualnie o godz. 11 spod Gimnazjum im. Sybiraków w Jerzmankach wyruszył już po raz szósty Marsz Sybiracki Ziemi Zgorzeleckiej. Cała

VI Marsz Sybiracki Ziemi Zgorzeleckiej

Dyrektor Gimnazjum im. Sybiraków w Jerzmankach Renata Mikołajów i prezes Zarządu Koła Związku Sybiraków w Zgorzlecu Mieczysław Staryków

młodzież naszej szkoły wraz z młodszymi kolegami ze szkół podstawowych z Łagowa, Osieka Łużyckiego, Trójcy i Żarskiej Wsi przemierzyła trasę do pomnika Orła obok Cmentarza II Armii Wojska Polskiego. Jest to miejsce spoczynku wielu zesłańców syberyjskich, którzy później jako żołnierze II Armii WP dotarli do Polski i oddali jej życie w ostatnich miesiącach wojny.

W uroczystości uczestniczyli prócz młodzieży sybiracy, zaproszeni goście i mieszkańcy

W tym roku liczba młodych uczestników przekroczyła 400 uczniów. Jesteśmy ogromnie wdzięczni młodzieży ze szkół zgorzeleckich: Gimnazjum nr 2 i 3 oraz Szkołom Podstawowym nr 2 i 5 za przyłączenie się do naszego marszu i wzięcie udziału w pięknej patriotycznej uroczystości.

Kiedy kilka lat temu rodziła się idea marszu, poeta i sybirak ze Zgorzelca Rafał Paszek pragnął, aby Marsz Sybiracki Ziemi Zgorzeleckiej gromadził całą młodzież naszego regionu oraz aby był uniwersalnym elementem wychowania patriotycznego. My, organizatorzy, widzimy, że co roku przybywa uczestników i tylko najmłodszym trzeba jeszcze tłumaczyć, po co to robimy. Starsi uczniowie, a także absolwenci z satysfakcją i dumą opowiadają, który to już raz idą w tym Marszu Pamięci.

Słowa podziękowania kierujemy do zaproszonych gości – władz samorządowych miasta, gminy i powiatu zgorzeleckiego, reprezentantów służb mundurowych, duchownych, a przede wszystkim do żyjących sybiraków, którzy znaleźli czas, aby wraz ze zgromadzoną młodzieżą oddać cześć i pamięć zmarłym na „niehumanitarnej ziemi” Polakom.

Uczniowie doceniają znaczenie tej uroczystości – jednej z najważniejszych w kalendarzu szkoły. Podkreślały to odświętne, galowe stroje, transparenty z miejscami zesłań, poczty sztandarowe i cała oprawa marszu. Rangę święta dopełniły akompaniament Orkiestry Górniczej KWB Turów, wspólna modlitwa pod przewodnictwem ks. dziekana Macieja Wesołowskiego i apel poległych odczytany przez Rafała Paszka, z udziałem całej młodzieży, a na koniec złożenie wiązanek i zapalenie zniczy pod pomnikiem Pamięci Sybiraków na cmentarzu.

Katarzyna Brauza

OBCHODY DNIA SYBIRAKA NA PODLASIU

Sybiracy doskonale pamiętają tragiczną datę 17 września 1939 r. To wtedy Związek Radziecki zaatakował nasz kraj i od tego czasu rozpoczęły się prześladowania i deportacje Polaków na Syberię. Dlatego uroczystości obchodzimy Dzień Sybiraka, przypadający 17 września.

W przeddzień 77. rocznicy tamtego bolesnego wydarzenia w Białymstoku odbył się już XVII Koncert Pamięci w pałacu Branickich. Olbrzymia sala Aula Magnum była wypełniona po brzegi. Przybyło bardzo dużo

uczniów, nauczycieli, harcerzy, przedstawiciele władz samorządowych i oświatowych oraz członkowie różnych organizacji kombatanckich, najwięcej ze Związku Sybiraków. Jerzy Bołtuć jako współorganizator i prowadzący program gorąco powitał publiczność.

Koncert rozpoczął się wspólnym odśpiewaniem hymnu narodowego i Hymnu Sybiraków. Potem z przyjemnością wysłuchaliśmy utworów patriotycznych w wykonaniu Tadeusza Trojanowskiego (fortepian) i Dariusza Drewnowskiego (puzon). Wspaniale zaprezentował się chór „Melodyjka” ze Szkoły Podstawowej nr 34 w Białymstoku – zaśpiewał „Pieśń obozową” i „Kyrie” z mszy Stanisława Moniuszki. Chór Szkoły Podstawowej nr 28 wykonał pieśni „Piękna Pani” i w „Ojczyźnie mojej”. Wielkie wrażenie wywarły na słuchaczach pieśni „Wojenko, wojenko” i „Rota” zaśpiewane przez Maję Markowską z Zespołu Szkół Sportowych nr 1 w Białymstoku.

Sybiracy wystąpili jako honorowi goście – świadkowie zesłańczej historii. Prezes Zarządu Oddziału Tadeusz Chwiedź dość obszernie omówił wydarzenia z 17 września 1939 r. i wymienił poszczególne ich konsekwencje. Janina Rutkowska recytowała wiersz Marii Niwińskiej „Wierzę, że wrócę”, a Barbara Sokólska wspomniała swoje przeżycia z wywózki do Kazachstanu.

Wszystkich wykonawców nagrodziliśmy gromkimi brawami, a Jerzy Bołtuć serdecznie podziękował artystom za udział w koncercie, gościom zaś za obecność.

W 77. rocznicę – 17 września 2016 r. – przy pomniku Grobie Nieznanego Sybiraka w Białymstoku uczciliśmy pamięć wszystkich ofiar napaści ZSRR na Polskę. Sybiracy z różnych kół miejskich, członkowie Komisji Historycznej i przedstawiciele Zarządu Oddziału pod przewodnictwem ks. Józefa Wiśniewskiego i jego gościa biskupa z Białorusi odmówili „Anioł Pański” za zmarłych zesłańców. Sekretarz Zarządu Oddziału Jolanta Hryniewicka przypomniała wydarzenia z 17 września 1939 r. Podziękowała przybyłym za obecność i poprosiła, by tak licznie również uczestniczyli w dalszych uroczystościach z okazji Dnia Sybiraka.

Dalsza część uroczystości 77. rocznicy napaści Związku Sowieckiego na Polskę i Dnia Sybiraka miała miejsce na cmentarzu wojennym przy ul. 11 Listopada w Białymstoku. Punktualnie o godz. 12 zabrzmiał sygnał, którym minutą ciszy uczciliśmy pamięć poległych i pomordowanych w wojnie obronnej 1939 r.

Uroczystość zorganizowana przez władze miasta Białegostoku zgromadziła bardzo wiele osób, a szczególnie władze samorządowe na czele z pre-

zydentem miasta Tadeuszem Truskolaskim, posłów ziemi podlaskiej, przedstawicieli służb mundurowych oraz licznie przybyłą młodzież, jak również mieszkańców Białegostoku, wśród których nie zabrakło sybiraków.

Modlitwa w obrządku ekumenicznym – katolickim, prawosławnym i ewangelicko-augsburskim objęła poległych na frontach II wojny światowej, jak również pomordowanych, zmarłych z głodu i wycieńczenia na bezkresnej Syberii.

Prowadzący w krótkich słowach nakreślił przyczyny i skutki tragicznych wydarzeń z 17 września 1939 r. – IV rozbioru Polski.

W ciszy i zadumie tym bezimiennym bohaterom oddaliśmy hołd poprzez złożenie wiązanek kwiatów i wieńców, a poczty sztandarowe wojskowe, kombatanckie i szkolne potwierdziły swój szacunek udziałem w tej bolesnej uroczystości.

Rokrocznie główne obchody Dnia Sybiraka mają miejsce w Siemiatyczach, gdzie organizatorami są burmistrz miasta oraz Zarząd Koła Związku Sybiraków. Tak też stało się i tym razem. 18 września br. prezes Zarządu Oddziału ZS Tadeusz Chwiedź oraz sekretarz Zarządu Oddziału Jolanta Hryniewicka wraz z pocztem sztandarowym uczestniczyli w tym tak doniosłym wydarzeniu.

Przed rozpoczęciem mszy świętej w kościele pw. św. Andrzeja Boboli uczniowie z Zespołu Szkół z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II w Siemiatyczach przedstawili wzruszający montaż słowno-muzyczny, przybliżający tamte tragiczne wydarzenia.

Homilia wygłoszona przez ks. Józefa Grzeszczuka była wspaniałym kompendium wiedzy o naszej zesłańczej przeszłości. Omówienie motta XVI Marszu Żywej Pamięci Polskiego Sybiru „Nauczyciele polscy – zesłańcy Sybiru” poruszyło wszystkich znajomością tematu i jego przekazem.

Po zakończonej mszy świętej, z towarzyszeniem orkiestry, przeszliśmy pod pomnik Sybiraka Ziemi Siemiatyckiej. Po okolicznościowych wystąpieniach burmistrza miasta Siemiatycze Piotra Siniakowicza oraz prezesa Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Białymstoku Tadeusza Chwiedzia nastąpił ceremoniał odznaczeń: Srebrną Odznaką Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków został odznaczony burmistrz miasta, a Odznaką Honorową Sybiraka wójt gminy Siemiatycze Edward Krasowski. Został również odczytany list gratulacyjny marszałka województwa podlaskiego Jerzego Leszczyńskiego.

Złożenie wiązanek kwiatów i wieńców zakończyło tak znaczącą dla sybiraków uroczystość.

Obecność tak wielu pocztów sztandarowych szkolnych (wszystkich szkół w Siemiatyczach), przedsiębiorstw i innych organizacji świadczy o randze tej uroczystości i szacunku dla ludzi, którzy doznali niewyobrażalnych cierpień na „niehumanitarnej ziemi”.

**Heronima Dzierma,
Jolanta Hryniewicka**

DZIEŃ SYBIRAKA W OLSZTYNIE

Członkowie olsztyńskiego Oddziału pamiętają o obrońcach Kresów i ofiarach Syberyjskiego Szlaku Śmierci. Pamięć uczcili, organizując 16 września 2016 r. z okazji Dnia Sybiraka akademię patriotyczną w Gimnazjum nr 12 im. Sybiraków, które w tym dniu obchodzi swoje święto, oraz dwa dni później uroczysty apel przy pomniku Pamięci Zesłańców Syberyjskich, poprzedzony mszą świętą koncelebrowaną. Nabożeństwo w intencji Kresowian, którzy oddali życie za polskość Kresów, i sybiraków, którzy w bezimiennych grobach Sybiru pozostali tam na wieki, odprawili ks. abp senior dr Edmund Piszczyński i proboszcz kościoła pw. św. Józefa ks. Jerzy Mazur.

Uroczystości pod pomnikiem Pamięci Zesłańców Syberyjskich. Przemawia prezes Zarządu Oddziału ZS w Olsztynie Zygmunt Skotnicki

Podczas akademii młodzież gimnazjalna przedstawiła filmowe obrazy cierpienia ludzkości od ukrzyżowania Chrystusa po dzień dzisiejszy z uwypukleniem katorty sybiraków na sowieckiej „niehumanitarnej ziemi”.

Po wprowadzeniu w takt Warszawianki sztandarów Związku Żołnierzy AK, Miłośników Ziemi Wileńskiej, szkół na czele z asystą plutonu uczniów Liceum Ogólnokształcącego Centrum Naukowo-Biznesowego Feniks im. Cichociemnych i pocztami sztandarowymi Oddziału i Koła nr 1 Związku Sybiraków, uroczysty apel rozpoczął się hymnem Polski i recytacją wierszy. Wiersz Zbigniewa Herberta pt. „17 – IX” recytował członek Klubu Wnuka Sybiraka Michał Raciborski, a wiersz nieznanego autora pt. „Cóż tam zostało” – aktor Tomasz Czaplarski.

Nawiązując do wydarzeń 17 września 1939 r., dr Zygmunt Skotnicki, prezes Zarządu Oddziału ZS w Olsztynie w wystąpieniu powitalnym powiedział: „Złowroga dla Polski data 17 września 1939 r. wypadła w niedzielę. Rezultatem inwazji ZSRR był upadek nie tylko Polski, ale także Litwy, Łotwy i Estonii, a tym samym cała geopolityczna przebudowa Europy Środkowo-Wschodniej. Wkroczenie Armii Czerwonej otworzyło długą listę zbrodni wojennych dokonanych na polskich żołnierzach wziętych do niewoli oraz mordów i represji na ludności cywilnej Kresów Wschodnich, które złożyły się na tragedię Golgoty Wschodu Polskiego Sybiru”.

Wręczenie Odznak Honorowych za Zasługi dla Związku Sybiraków

Wspominał bezbronnych jeńców wojennych rozstrzelanych w Katyniu, Miednoje, Charkowie i Twerze, żołnierzy kompanii Korpusu Ochrony Pogranicza „Sarny” i obrońców Grodna, oddział podchorążych związanych we śnie drutem i obrzuconych granatami pod Chełmskiem, wymordowanych ogniem z karabinów maszynowych kadetów ze Szkoły Oficerów Policji w Mostach Wielkich i lwowskich policjantów na szosie do Winnik. Przypominał, że w latach 1940–1941 na Syberię, daleką Północ i do Azji Środkowej zesłano ponad 1,25 mln obywateli Kresów i poddano procesowi unicestwienia w sowieckich więzieniach, łagrach i obozach pracy, a tysiące wywieziono na zaminowanych barkach na Morze Białe i tam zatopiono.

Następnie prezes Zygmunt Skotnicki przywitał wszystkich przybyłych na uroczystość pamięci i oddania hołdu obrońcom wschodniej granicy RP i ofiarom Golgoty Polskiego Sybiru. Z imienia przywitał przedstawicieli władz rządowych i samorządowych województwa warmińsko-mazurskiego i miasta Olsztyna, prezesów związków kombatanckich i stowarzyszeń, dowódców, komendantów i szefów jednostek wojskowych, policji i Państwowej Straży Pożarnej, dyrektorów instytucji i szkół, młodzież szkolną i członków Klubu Wnuka Sybiraka oraz grupę wolontariuszy współpracującą z Zarządem Oddziału w kontaktach ze Stowarzyszeniem Kulturalno-Oświatowym „Ogniwo” w Irkucku, organizacją polonijną skupiającą Polaków i osoby polskiego pochodzenia, w tym potomków zesłańców powstania styczniowego.

Wojewoda warmińsko-mazurski Artur Chojecki, członek Zarządu Województwa Marcin Kuchciński i prezydent miasta Olsztyn dr Piotr Grzymowicz w przemówieniach mówili o przyczynach i skutkach oraz tragedii narodu polskiego po wkroczeniu armii sowieckiej na terytorium II Rzeczypospolitej. Wspominali tych, którzy polegli w walce o niepodległość naszej ojczyzny, i tych, których dosięgły kule i spoczywają w lesie katyńskim. Mówili o losie i heroizmie polskich zesłańców syberyjskich. Wyrazili szacunek i cześć za ich niezłomność w walce o polskość. „W tym dniu chciałbym podziękować weteranom, kombatantom i polskiemu Kościołowi za to, że przez ten okrutny czas komunizmu w Polsce przenieśli pamięć o tych wydarzeniach” – powiedział na zakończenie wojewoda.

Osobom, które na co dzień angażują się w upamiętnienie historii i wspierają działalność o charakterze patriotycznym, wojewoda wręczył nadane przez szefa Urzędu ds. Kombatanatów i Osób Represjonowanych medale Pro Patria: sybirakom Michałowi Jasudowiczowi, Marii Obolewicz i Janowi Szocie.

Delegacja Zarządu Oddziału i księży. Od lewej: Maria Obolewicz, abp senior Edmund Piszcz, Zygmunt Skotnicki, ks. Jerzy Mazur, ks. Wojciech Łazowski

Za wspieranie w sposób szczególnie działalności Związku Sybiraków na Warmii i Mazurach i zaangażowanie we wspólną organizację obchodów o charakterze patriotycznym członek Zarządu Głównego, prezes Zarządu Oddziału wręczył przyznane przez prezesa Zarządu Głównego Związku Sybiraków odznaczenia:

– Odznaki Honorowe Sybiraka – wojewodzie warmińsko-mazurskiemu Arturowi Chojeckiemu, kierownik Biura ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Miasta Olsztyn Monice Michniewicz, Janinie Hyjek z Koła ZS nr 1 w Olsztynie, Marcie Jarosławskiej z Biura ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, wnuczce zamordowanego w Twerze policjanta Ewie Łapińskiej z Koła nr 1 w Olsztynie,

– Srebrne Odznaki Honorowe Za Zasługi dla Związku Sybiraków – pełnomocnikowi marszałka województwa ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi Joannie Glezman, sybirakom Mikołajowi Stasiukiewiczowi, Tadeuszowi Bublewiczowi, Ludmile Paterze, Danucie Stasiukiewicz, Jadwidze Szymonowicz, Celinie Wiszniewskiej, Janowi Szocie.

Po odczytaniu przez aktora Teatru Lalek w Olsztynie Tomasza Czaplarskiego apelu pamięci Mariana Jonkajtysa odegrany został Hymn Sybiraków.

Wszyscy uczestnicy uroczystości w holdzie zabitym i zamordowanym obrońcom Kresów Wschodnich we wrześniu 1939 r. oraz zamęczonym i zmarłym zesłańcom na „niehumanitarnej ziemi” sowieckiej złożyli u stóp pomnika Pamięci Zesłańców Syberyjskich wieńce i kwiaty oraz zapalili znicze.

Za wieloletnią współpracę w realizacji zadań na rzecz integracji środowisk kombatanckich i osób represjonowanych w województwie warmińsko-mazurskim marszałek województwa uhonorował podziękowaniem Zygmunta Skotnickiego. Podziękowanie wręczył członek Zarządu Województwa Marcin Kuchciński.

Zakończenia uroczystego apelu z okazji 77. rocznicy agresji ZSRR na Polskę prezes Zarządu Oddziału dokonał w formie podziękowania za przybycie i pomoc w organizacji uroczystości. Po czym nastąpiło odegranie pieśni Legionów Polskich i odprowadzenie sztandarów przez pluton uczniów szkoły mundurowej Liceum Ogólnokształcącego Centrum Naukowo-Biznesowego Feniks im. Cichociemnych.

Zygmunt Skotnicki

OBCHODY 77. ROCZNICY NAPAŚCI ZSRR NA POLSKĘ I DZIEŃ SYBIRAKA W BYDGOSZCZY

17 września 2016 r. z inicjatywy Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Bydgoszcy odbyły się uroczystości z okazji 77. rocznicy napaści ZSRR na Polskę i Dnia Sybiraka.

Uroczystość rozpoczęła się mszą świętą w katedrze bydgoskiej. Do wypełnionej po brzegi świątyni wprowadzone zostały sztandary Wojska Polskiego, Oddziału Związku Sybiraków, Centrum Kształcenia Rolniczego Technikum im. Sybiraków, województwa kujawsko-pomorskiego, miasta Bydgoszcy, organizacji kombatanckich i licznych szkół bydgoskich. Sztandary Wojska Polskiego i Oddziału Związku Sybiraków zajęły miejsce w prezbiterium.

Mszy świętej przewodniczył i okolicznościową homilię wygłosił JE bp Jan Tyrawa, ordynariusz bydgoski. W treści homilii nawiązał do zesłań dolnośląskich górników do Związku Radzieckiego w 1945 r.

Czytanie czytała Ludmiła Borowczyk, modlitwę wiernych Helena Bogusławska. Dar ołtarza złożyły Bogumiła Janasińska, Teodora Pawlak i dwie uczennice Technikum im. Sybiraków.

Przemarsz z katedry na miejsce zgromadzenia patriotycznego na Starym Rynku

Od lewej: wicewojewoda kujawsko-pomorski Józef Ramlau, zastępca prezydenta miasta Bydgoszczy Anna Mackiewicz, wicemarszałek woj. kujawsko-pomorskiego Zbigniew Ostrowski, prezes Zarządu Oddziału ZS w Bydgoszczy Mirosław Myśliński, ks. bp Jan Tyrawa

Odznaczone medalem Pro Patria Anna Jarecka (z lewej) i Maria Piechowicz w towarzystwie wicewojewody Józefa Ramlaui (z lewej) i prezesa Mirosława Myślińskiego

W mszy uczestniczyli: posłanka na Sejm RP Ewa Kozanecka, wicewojewoda kujawsko-pomorski Józef Ramlau, wicemarszałek województwa kujawsko-pomorskiego Zbigniew Ostrowski, zastępca prezydenta miasta Bydgoszczy Mirosław Kozłowicz, oficerowie z Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, policji, reprezentacje organizacji kombatanckich, sybiracy, liczni wierni.

Na zakończenie mszy świętej prezes Zarządu Oddziału ZS Mirosław Myśliński podziękował JE bp. Janowi Tyrawie za wspólną modlitwę przed obliczem Matki Boskiej Piękną Miłości. Powiedział, że sybiracy na zesłaniu z modlitwy do Matki Chrystusowej czerpali siłę i nadzieję na przetrwanie, a dziś u stóp Przenajświętszej szukają siły na dawanie świadectwa temu, co działo się z Polakami w latach 40. ubiegłego wieku i z Polską w czasie II wojny światowej.

Podczas mszy śpiewał chór Exultate Deo pod kierownictwem prof. Romualda Rajsa. W poczcie sztandarowym Oddziału Związku Sybiraków wystąpili uczniowie Technikum im. Sybiraków.

Po mszy świętej uczestnicy uroczystości w pochodzie przeszli na Stary Rynek pod pomnik Walki i Męczeństwa Ziemi Bydgoskiej na zgromadzenie patriotyczne. Po bokach Starego Rynku ustawiły się poczty sztandarowe, Kompania Honorowa Wojska Polskiego Garnizonu Bydgoszczy, uczestnicy uroczystości, przedstawiciele władz i organizacji społecznych.

Przy dźwiękach hymnu narodowego podniesiono flagę na maszt, po czym kolejno głos zabierali prezes Zarządu Oddziału Mirosław Myśliński, wicewojewoda Józef Ramlau, wicemarszałek Zbigniew Ostrowski, zastępca prezydenta miasta Bydgoszczy Anna Mackiewicz.

Po przemówieniach zespół wokalny z Centrum Kształcenia Rolniczego Technikum im. Sybiraków Ogrodnik Team pod kierownictwem mgr. Romana Wiśniewskiego wykonał Marsz Sybiraków.

Podczas uroczystości wicewojewoda udekorował medalem Pro Patria Marię Piechowicz – prezes Zarządu Koła Związku Sybiraków w Szubinie oraz Annę Jarecką – skarbnik Zarządu Oddziału ZS w Bydgoszczy i prezes Zarządu Koła ZS w Fordonie.

Odczytaniem apelu poległych, salwą honorową i złożeniem wiązanek kwiatów pod pomnikiem zakończono uroczystość.

W uroczystości uczestniczyło 27 pocztów sztandarowych z przewagą sztandarów szkolnych.

Mirosław Myśliński

OBCHODY DNIA SYBIRAKA W GDAŃSKU I SZYMBARKU

17 września 2016 r. w całym kraju obchodziliśmy Dzień Sybiraka w 77. rocznicę napaści sowieckiej na Polskę. W Gdańsku, przy pomniku Ofiar Golgoty Wschodu o godz. 10.00 zebrali się sybiracy, członkowie Rodzin Katyńskich, władze miasta i województwa, parlamentarzyści, młodzież szkolna, mieszkańcy. Przybył także wiceminister infrastruktury i budownictwa Kazimierz Smoliński.

Już tradycyjnie w tym dniu szczególna rola przypadła pedagogom i młodzieży Gimnazjum im. Jana Pawła II w Gdańsku. Szkoła ta jest opiekunem pomnika i tablic stanowiących Miejsce Pamięci Narodowej. Znakomici nauczyciele tej szkoły – Andrzej Matyjaszczyk i Elżbieta Cimaszkiewicz – prowadzili uroczystość, a chór szkolny z orkiestrą wojskową odśpiewał hymn Polski i Hymn Sybiraków. Uczniowie deklamowali tematycznie dobrane wiersze.

Prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków (a zarazem prezes Zarządu Oddziału ZS w Gdańsku) Kordian Borejko w swoim wystąpieniu zwięźle przypomniał losy Polaków na Kresach i skutki agresji sowieckiej na Polskę. Mówił:

Od lewej: prezydent miasta Gdańska Paweł Adamowicz, wojewoda pomorski Dariusz Drelich, wiceminister infrastruktury i budownictwa Kazimierz Smoliński

„(...) To właśnie 17 września 1939 r. ojczyzna nasza, broniąc się przed Niemcami, otrzymuje zdradziecki cios ze strony Rosji Sowieckiej. To zmienia nasz los. Wkracza Armia Czerwona, zajmuje nasze Kresy zgodnie z umową Ribbentrop–Mołotow. Tracimy ponad połowę naszych ziem. Armia Czerwona bezprawnie zagarnia do niewoli ponad 200 tys. polskich żołnierzy! Część z nich przekazuje wojskom NKWD. W obozach specjalnych i więzieniach osadzają elitę wojskową i cywilną. Potem przewożą ich do miejsc kaźni i podstępnie mordują. Liczba zabitych to 21 857 osób! Symbolem tego mordu jest Katyń. Reszta jeńców zasila setki obozów niewolniczej pracy w nieludzkich warunkach, gdzie wielu z nich również traci życie.

Na zagarniętych terenach władze sowieckie narzucają Polakom obywatelstwo sowieckie i do Armii Czerwonej wcielają młodych Polaków w wieku 18–20 lat. Rozpraszają ich na ogromnym obszarze Związku Sowieckiego. W ten sposób tracimy ich na zawsze. Wobec cywilnych środowisk patriotycznych również stosują represje: więzienia, obozy, masowe deportacje rodzin na Syberię i do Kazachstanu. Wywieziono 1,3 mln polskich obywateli jako tzw. »element antyradziecki«.

My, obecni sybiracy, wówczas byliśmy dziećmi w różnym wieku: kilkunastoletnimi, kilkuletnimi i niemowlętami. Wywożeni nocą, brutalnie

Przemawia
prezes Kor-
dian Borejko

wyrwani ze snu, przerażeni, popychani, wtłoczeni do bydłych wagonów wśród przerażonych matek, rodziców, bliskich... Czekala nas tam nędzą, głód, choroby, umieranie, osierocenie. Do Polski wróciło z zesłania 5 tys. sierot! Z wojskiem gen. Andersa wyprowadzono 3 tys. sierot, które znalazły miejsce dla siebie na Zachodzie, poza granicami Polski.

Dzisiaj, w Dniu Sybiraka, przypomnijmy sobie także najszcześniejsze chwile, które przeżyaliśmy, tak jak i moja rodzina – to powrót do Polski! Dzisiaj wracają te wspomnienia... Te łązy radości, że przekroczyliśmy granicę i już jesteśmy na polskiej ziemi, w naszej utęsknionej ojczyźnie, że wszędzie słyhać polską mowę, że chleba możemy jeść do syta, że jesteśmy wolni...

Dlatego dla nas, zesłańców Sybiru, słowa »ojczyzna«, »Polska« do dziś znaczą tak bardzo wiele!

Nasze dzisiejsze spotkanie jest aktem pamięci, szacunku i żalu dla tych wszystkich, którzy od nas odeszli i pozostali na obcej, nieludzkiej ziemi. Na nas, którzy ocalili i wrócili do ojczyzny, spoczywa obowiązek przybliżania prawdy o Golgocie Wschodu kolejnym pokoleniom. Patrząc na tak licznie zgromadzonych na dzisiejszej uroczystości, żywią nadzieję, że nasza historia o zesłaniach w głąb Związku Sowieckiego nigdy nie zniknie z pamięci i serc rodaków. To nasza patriotyczna powinność (...)

Podczas uroczystości głos zabierali także wojewoda pomorski Dariusz Drelich i prezydent miasta Gdańska Paweł Adamowicz, którzy wyrażali

uznanie dla sybiraków za ich patriotyzm i aktywność społeczną, za przekazywanie patriotyzmu młodemu pokoleniu.

Uroczystość zakończono apelem pamięci, salwą honorową i modlitwą za zmarłych. U stóp pomnika złożono kwiaty i zapalono znicze.

Dalsza część uroczystości od godz. 13.00 odbywała się w Szymbarku, w Centrum Edukacji i Promocji Regionu pod kierownictwem Lidii Czapiewskiej – organizatorki XIII Światowego Dnia Sybiraka. Tam, w kościele św. Rafała Kalinowskiego odprawiona została z oprawą wojskową msza święta koncelebrowana pod przewodnictwem JE ks. bp. Wiesława Śmigła. Zasłużonym dla Związku Sybiraków wręczono Odznaki Honorowe Sybiraka, a także nagrodę Bursztynowe Drzewo – której inicjatorką i fundatorką jest właścicielka Centrum Edukacji i Promocji Regionu Lidia Czapiewska.

W dalszej części obchodów odbyły się koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu Cappelli Gedanensis oraz spotkanie poetyckie – muzyka i wiersze sybirackie, a następnie biesiady, spotkania, prezentacje filmów, książek. Uczestnicy obchodów Dnia Sybiraka odwożeni byli sukcesywnie autokarami do Gdańska do godz. 18.00.

Celina Riedl

Ks. Henryk Kilaczyński i bp Wiesław Szlachetka

UROCZYSTOŚCI DNIA SYBIRAKA W ODDZIALE W ŁOMŻY

Dnia 17 września 2016 r. w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łomży odbyła się patriotyczno-religijna uroczystość z okazji Dnia Sybiraka. Rozpoczęło ją włączenie syren, które przypomniały groźbę sprzed 77 lat. Następnie kapelan sybiraków ks. prałat Jerzy Abramowicz wprowadził do kościoła ponad 20 pocztów sztandarowych. Do świątyni przybyli przedstawiciele Związku Sybiraków, posłowie, władze samorządowe, służby mundurowe, dziennikarze, dyrektorzy szkół, przedstawiciele organizacji kombatanckich, wojska, młodzież i mieszkańcy Łomży.

Sztandary jako odwieczne symbole polskich tradycji, patriotyzmu i jedności budzą dreszcz emocji podczas ich wprowadzenia i pokłonów przed ołtarzem. Sztandar to także znak symbolizujący wojsko, miasto, szkołę, stowarzyszenie. W strofach wiersza Władysława Bełzy o sztandarze czytamy: „Nieśmy go górą! Niech on nam wieści o dawnym duchu ofiary. Nieśmy go wiernie we łzach i boleści, lecz go ratujmy z krwi i bezceści jako Rzymianin swe lary”. W świątyni rozległ się Hymn Sybiraków, którego z powagą słuchali uczestnicy, w oczach sybiraków pojawiły się łzy wzruszenia.

Odznaczenie medalem Pro Patria szkół współpracujących z Oddziałem ZS w Łomży

Wręczenie przez sybiraka płk. Leona Wagnera Złotych Krzyży Związku Żołnierzy Wojska Polskiego sekretarz Zarządu Oddziału ZS Ninie Żyłko i wiceprezesowi Adamowi Frąckiewiczowi

realizować swoją misję na „niehumanitarnej ziemi” – w warunkach urągających człowieczeństwu uczyli dzieci języka polskiego, historii, starali się pomagać innym.

List gratulacyjny od p.o. szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych odczytała sekretarz Zarządu Oddziału Nina Żyłko.

Po uroczystej mszy świętej za kultywowanie pamięci walki o niepodległość ojczyzny, medalem Pro Patria udekorowano sztandary odznaczonych szkół: Zespołu Szkół im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Szczuczynie, Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Nowogrodzie, Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Jedwabnem oraz Szkoły Podstawowej im. Zesłańców Sybiru w Niedźwiadnej. Dekoracji dokonał wojewoda podlaski Bohdan Paszkowski wraz z prezes Danutą Pieńkowską-Wolfart. Asystowała studentka Olga Frąckiewicz (wnuczka sybiraczki Niny Żyłko).

Medalem za zasługi na rzecz Związku Kombatantów w Łomży został odznaczony Oddział ZS w Łomży. Sztandar udekorował prezes Związku Kombatantów w Łomży Zenon Mocarski, legitymację medalu odebrali prezes Danuta Pieńkowska-Wolfart i wiceprezes Jerzy Szymanowski.

Mszę świętą w intencji sybiraków celebrował ks. bp pomocniczy Tadeusz Bronakowski, w asyście ks. prałata Jerzego Abramowicza, ks. prof. Sławomira Bartnickiego i kapucyna brata Jana Bońkowskiego – kapelana Hospicjum Świętego Ducha w Łomży.

Zebranych powitała prezes Zarządu Oddziału ZS Danuta Pieńkowska-Wolfart. W swym wystąpieniu odniosła się do historycznego uwarunkowania i niedoli sybiraków. Powiedziała o represjach wobec nauczycieli, którzy pomimo to próbowali

Złotym Krzyżem Związku Żołnierzy Wojska Polskiego za zasługi na rzecz Rejonowego Związku Żołnierzy Wojska Polskiego w Łomży pułkownik w stanie spoczynku sybirak Leon Wagner i mjr Krzysztof Rabek – kierownik Warsztatów Technicznych Jednostki Wojskowej w Łomży uhonorowali Ninę Żyłko – sekretarza Zarządu Oddziału i Adama Frąckiewicza – wiceprezesa Zarządu Oddziału.

Złotą Odznakę Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków otrzymali: ks. prałat Jerzy Abramowicz, prezydent Łomży Mariusz Chrzanowski, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 5 im. S. Staszica w Łomży Małgorzata Pietrusiewicz, nauczycielka historii w Publicznym Gimnazjum im. Jana Pawła II w Nowogrodzie Magdalena Wasik, dyrektor Banku BS Oddział Nowogród Krzysztof Waniewski. Odznakę wręczyli posłanka na Sejm RP Bernadeta Krynicka, poseł na Sejm RP Lech Antoni Kołakowski i prezes Zarządu Oddziału Danuta Pieńkowska-Wolfart.

Srebrną Odznakę Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków Alinie Krakowieckiej – nauczycielce ze Szkoły Podstawowej nr 5 i mjr. Krzysztofowi Rabkowi wręczyli Stefan Krajewski z Urzędu Marszałkowskiego i prezes Danuta Pieńkowska-Wolfart.

Prezes Danuta Pieńkowska-Wolfart, zastępca prezydenta Łomży Andrzej Garlicki i wicedyrektor ARiMR Wiesław Grzymała udekorowali sześć osób Odznaką Honorową Sybiraka.

Złożenie kwiatów pod pomnikiem Sybiraka. Na zdjęciu wiceprezes Jerzy Szymanowski w asyście wnuczek sybiraków dr Małgorzaty Frąckiewicz i Joanny Długozimy

W przemówieniach okolicznościowych posłów na Sejm RP Bernadety Krynickiej, Lecha Antoniego Kołakowskiego i zastępcy prezydenta Łomży Andrzeja Garlickiego zawarte były krzywda i ból, jawiła się w nich przestroga przed nieufnością i zdradą. Wojewoda podlaski Bohdan Paszkowski w swoim wystąpieniu powiedział: „Dziękuję za świadectwo, które dajecie tym tragicznym rozdziałom w historii Polski. To kształtuje naszą tożsamość narodową”.

Po ceremonii w kościele uczestnicy udali się pod pomnik Sybiraka, gdzie poszczególne delegacje złożyły kwiaty i zapaliły znicze. Na zakończenie prezes Zarządu Oddziału i ksiądz prałat podziękowali uczestnikom za tak liczne przybycie, zaprosili gości i sybiraków na poczęstunek do Auli Matki Boskiej Częstochowskiej.

Organizatorami uroczystości byli: prezydent miasta Łomży, Oddział Związku Sybiraków w Łomży, kustosz Sanktuarium Miłosierdzia Bożego, dyrekcja Szkoły Podstawowej nr 5 w Łomży.

Nina Żyłko

(wykorzystano niektóre zdania
z artykułu Stanisława Orłowskiego),
zdjęcia Stanisław Orłowski

UROCZYŚTOŚCI DNIA SYBIRAKA W LUBACZOWIE

Z okazji Dnia Sybiraka 17 września 2016 r. w Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Łaskawej w Lubaczowie odbyły się uroczystości patriotyczno-religijne.

Całość rozpoczęła msza święta w intencji zmarłych sybiraków oraz tych wszystkich, którzy oddali życie za ojczyznę. Eucharystii przewodniczył ks. kan. mgr Andrzej Stopyra, proboszcz parafii konkatedralnej, dziekan dekanatu lubaczowskiego. W przepięknym kazaniu niezwykle obrazowo przedstawił losy sybiraków. Wśród zebranych w kościele sybiraków, ich rodzin i sympatyków nie było chyba osoby, której słowa ks. kan. mgr. Andrzeja Stopyry nie wycisnęły łez wzruszenia.

Po mszy świętej złożono wieńce i kwiaty i zapalono symboliczny znicz.

Barbara Janczura

UROCZYŚCIOŚCI DNIA SYBIRAKA W GŁOGOWIE

W sobotę 17 września 2016 r. w Głogowie przy pomniku Zesłańców Sybiru przy ul. Legnickiej odbyły się obchody 77. rocznicy napaści sowieckiej na Polskę. Organizatorem uroczystości były Koło Związku Sybiraków w Głogowie (Oddział w Legnicy) oraz Starostwo Powiatowe w Głogowie. Uroczystości rozpoczęły się mszą połową w intencji ofiar Sybiru, tych którzy przetrwali i powrócili do ojczyzny, ich potomków oraz wszystkich zabranych. Mszę celebrowali księża z głogowskich parafii.

Po zakończonej mszy patriotyczną część uroczystości rozpoczęły hymn Polski oraz Hymn Sybiraków. Następnie głos zabrali prezes Zarządu Koła Związku Sybiraków w Głogowie Stanisław Dwojny oraz wiceprezes Aleksander Szymański, po nich przemawiał wicestarosta głogowski Wojciech Borecki.

Następnie młodzież z Gimnazjum nr 2 w Głogowie przedstawiła krótki program artystyczny, po którym odczytano apel pamięci oraz oddano salwę honorową. Kolejnym punktem uroczystości było złożenie kwiatów przez licznie przybyłe delegacje. Jako pierwsi kwiaty złożyli przedstawiciele Związku Sybiraków, Rodzin Katyńskich, posłowie na Sejm RP Ewa Drozd oraz Wojciech Zubowski, władze powiatu w osobie wicestarosty głogowskiego Wojciecha Boreckiego i przewodniczącego Rady Powiatu Ryszarda Rokaszewicza oraz

Przemawia prezes Zarządu Koła ZS w Głogowie Stanisław Dwojny

Kwiaty składają przedstawiciele Koła ZS w Głogowie

W uroczystości udział wzięli przedstawiciele władz lokalnych, m.in. wicestarosta Wojciech Borecki (drugi z lewej) i prezydent Głogowa Rafael Rokaszewicz (trzeci z lewej)

władze miasta Głogowa – prezydent Rafael Rokaszewicz i przewodniczący Rady Miasta Andrzej Koliński. Kwiaty złożyli także przedstawiciele władz gminnych, kombatanów, służb mundurowych, ZHP, uczelni, szkół ponadgimnazjalnych, gimnazjów oraz szkół podstawowych z Głogowa i okolic. Nie zabrakło przedstawicieli partii politycznych, zakładów pracy, instytucji kultury, jednostek samorządowych.

Aneta Skrzypczak

UROCZYŚCOCI DNIA SYBIRAKA W NOWEJ WSI LEGNICKIEJ

W dniu 17 września 2016 r. w Kole Związku Sybiraków w Legnickim Polu (Oddział w Legnicy), w miejscowości Nowa Wieś Legnicka odsłonięto obelisk Związku Sybiraków Koła Legnickie Pole.

Uroczystość zorganizowana została przez wójta Legnickiego Pola, prezesa Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Legnicy i prezesa Zarządu Koła Związku Sybiraków w Legnickim Polu.

O godz. 12.00 odprawiono mszę świętą z udziałem bp. Stefana Cichego. W uroczystości brali udział: władze gminy, parlamentarzyści, członek Zarządu Głównego Związku Sybiraków Henryk Olejnik, przewodniczący Strefy Ekonomicznej, kombatanzi, sybiracy, starosta legnicki oraz poczty sztandarowe Oddziału ZS w Legnicy i Kół: Jawor, Legnica, Złotoryja, Lubin i Rudna oraz poczty szkół i harcerskie.

Poczty sztandarowe Oddziału ZS w Legnicy i legnickich Kół

Odświeżenia obelisku Związku Sybiraków Koła Legnickie Pole dokonali: prezes Zarządu Oddziału ZS w Legnicy Maria Jurkiewicz, wójt gminy Legnickie Pole Henryk Babuška i prezes Zarządu Koła ZS w Legnickim Polu Eugeniusz Zawadzki (niewidoczny)

Po nabożeństwie wszyscy uczestnicy przemaszerowali pod miejsce pamięci, gdzie został poświęcony i odświeżony obelisk Związku Sybiraków Koła Legnickie Pole. Przemówienie okolicznościowe wygłosili prezes Zarządu Oddziału Związku Sybiraków Maria Jurkiewicz oraz wójt gminy Legnickie Pole Henryk Babuška. Młodzież szkolna i harcerze przygotowali część artystyczną.

Głównym sponsorem uroczystości i wykonania obelisku jest gmina Legnickie Pole.

Maria Jurkiewicz

WOJEWÓDZKIE OBCHODY DNIA SYBIRAKA W PRZEMYSŁU I POGRZEB KPT. WŁADYSŁAWA KOPY

17 września 2016 r. w Przemyślu odbyły się uroczystości związane z obchodami 77. rocznicy agresji Związku Sowieckiego na Polskę oraz wojewódzkie obchody Dnia Sybiraka.

W tym dniu odbył się także pochówek kpt. Władysława Koby, żołnierza 3. Pułku Piechoty Legionów, 39. Pułku Piechoty AK i ostatniego komendanta Okręgu Rzeszowskiego Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość, straconego na mocy wyroku komunistycznego Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie 31 stycznia 1949 r.

Uroczystym obchodom Dnia Sybiraka towarzyszyły symbole wojskowe, flaga państwowa, sztandar wojskowy i organizacje kombatanckich, które są w społeczeństwie polskim otoczone najwyższą czcią.

Wprowadzona na miejsce uroczystości Kompania Honorowa wystawiona została przez I Kompanię Zmechanizowaną 5. Batalionu Strzelców Podhalańskich, a dowodzi nią kpt. Wojciech Potaczała.

Uroczystości rozpoczęły się przy odsłoniętym w czerwcu br. pomniku Zesłańcom Sybiru i Ofiarom Katynia. Dowódca Garnizonu Przemyśl ppłk Dariusz Czekaj złożył marszałkowi Sejmu RP Markowi Kuchcińskiemu meldunek o gotowości pododdziałów do uroczystości z okazji 77. rocznicy

Kapelan Garnizonu Przemyśl ks. mjr Marcin Kwiatkowski (z prawej) i kapelan prawosławny ks. ppłk Jerzy Mohraus

agresji Związku Radzieckiego na Polskę oraz Dnia Sybiraka. Podniesiono flagę państwową oraz odśpiewano hymn państwowy.

Przybyłych na uroczystości przywitał prezydent Przemysła Robert Choma, który następnie powiedział:

„17 września 1939 r. to data w Przemysłu niezwykle istotna, także miejsce, w którym się dziś znajdujemy nie jest przypadkowe. 17 września to gehenna Polaków, to kontynuacja tego, co rozpoczął jeden okupant i dookończył przez tyle lat drugi.

To ofiary Katynia i sybiraków. W Dniu Sybiraka znajdujemy się przed pomnikiem tych, których w tym miejscu czcimy i upamiętniamy. Po to, by uczcić pamięć o tych, którzy zostali w bestialski sposób zamordowani, wywiezieni na »niehumanitarną ziemię«, kwiat narodu polskiego. (...) W sposób symboliczny pomnik Zesłańcom Sybiru i Ofiarom Katynia sąsiaduje z bunkrem z linii Mołotowa. To także pewnego rodzaju symbol i pokazanie młodemu pokoleniu, jak bardzo dramatyczne i pokrętne były drogi, zanim doszliśmy do wolności”.

Modlitwę ekumeniczną za poległych i pomordowanych odmówili kapelan Garnizonu Przemysłu ks. mjr Marcin Kwiatkowski i kapelan prawosławny ks. ppłk Jerzy Mohraus.

Od lewej poseł Andrzej Matusiewicz, Stanisław Lepszy ze Stowarzyszenia Związku Rodzin Ofiar Katynia, Ludwika Turowska – członek Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Przemysłu, Krystyna Zwierkowska – prezes Zarządu Oddziału Związku Sybiraków III RP w Przemysłu, Joanna Preiss – prezes Zarządu Oddziału ZS w Przemysłu

Marszałek Sejmu RP Marek Kuchciński powiedział:

„Data 17 września to pamięć o Katyniu, Chabarowsku, Ostaszkowie, wszystkich miejscach wymienionych na pomniku, przed którym się gromadzimy. To pamięć o setkach tysięcy obywateli Rzeczypospolitej, którzy w tamtym czasie już od 1939 r. byli wywożeni na wschód do Kazachstanu, na Syberię, w północne części Związku Sowieckiego. (...) Dzisiaj oddajemy hołd pomordowanym, poległym i tym, którzy przeżyli Syberię”.

Głos zabrała również wojewoda podkarpacki Ewa Leniart:

„Miejsce naszego spotkania jest niezwykle wymowne. Niedawno odsłonięty pomnik poświęcony Zesłańcom Sybiru i Ofiarom Katynia stanowi wyraz naszej pamięci o tragicznych wydarzeniach będących konsekwencją

Wieniec składają (od lewej) Ludwika Turowska, Bronisław Klepacki, Elżbieta Maniecka

Spotkanie członków przemyskiego Oddziału ZS

działań Armii Czerwonej, która łamiąc polsko-sowiecki pakt o nieagresji, wkroczyła na teren Rzeczypospolitej Polskiej. Pomnik ten powstał w hołdzie wszystkim poległym na Golgocie Wschodu.

(...) Wszyscy niezłomnie walczący o prawdę, sybiracy, żołnierze AK i polegli na Golgocie Wschodu – mamy wobec nich konkretne zobowiązania. Jesteśmy im winni szacunek, pamięć i wdzięczność.

Kpt. Władysław Koba – bohater II wojny światowej i powojennej konspiracji niepodległościowej. Śmiertelna ofiara reżimu komunistycznego. Kpt. Władysław Koba to wybitny przedstawiciel żołnierzy antykomunistycznego podziemia wywodzący się z Podkarpacia, który walkę o wolną i suwerenną Polskę kontynuował po 1944 r., występując przeciwko sowieckiej agresji i narzuconemu siłą reżimowi”.

P.o. szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk powiedział: „Józef Piłsudski, kiedy sprowadzono na Wawel prochy Juliusza Słowackiego, mówił, że są ludzie i są czyny ludzkie tak silne i tak potężne, że śmierć przewyciężają. Żołnierze niezłomni wychodzą ze swoich jam grobowych i wołają do nas – bądźcie narodem dumnym i niepodległym”.

Po wystąpieniach aktor Teatru Fredreum Tadeusz Szczerbaty – odczytał apel pamięci sybiraków i odegrano Hymn Sybiraków, a po nim został odczytany przez ppor. Grzegorza Malinowskiego apel poległych i oddano salwę honorową.

Oddając hołd poległym i pomordowanym, przed pomnikiem złożono wieńce.

Na zakończenie przy pomniku została odegrana Pieśń Reprezentacyjna Wojska Polskiego.

Zgromadzeni w uroczystym przemarszu ulicami miasta udali się do kościoła księży salezjanów, gdzie została odprawiona msza święta, koncelebrowana pod przewodnictwem JE ks. bp. Stanisława Jamrozka w intencji: ofiar sowieckiej agresji, zmarłych i żyjących sybiraków oraz o spokój duszy kpt. Władysława Koby.

Podczas mszy świętej decyzją ministra obrony narodowej śp. Władysław Koba został mianowany na stopień majora.

Po mszy świętej odbył się przemarsz uczestników uroczystości na cmentarz na Zasaniu, gdzie odbył się obrzęd pogrzebowy śp. kpt. Władysława Koby.

W dniu 18 września z okazji Dnia Sybiraka odbyło się spotkanie członków Oddziału Związku Sybiraków poprzedzone mszą świętą odprawioną w kościele księży salezjanów w Przemyślu.

Marian Boczar

DZIEŃ SYBIRAKA W ŚCINAWIE

W 77. rocznicę agresji Związku Radzieckiego na Polskę, w dniu 18 września 2016 r. mieszkańcy gminy Ścinawa oddali hołd tym, którzy cierpieli na „niehumanitarnej ziemi”. W uroczystościach uczestniczyli przedstawiciele Związku Sybiraków z Oddziału w Legnicy oraz Kół w Ścinawie, Legnicy, Lubinie i Rudnej. Nie mogło zabraknąć ścinawskich władz: burmistrza Krystiana Kosztyły, przewodniczącego Rady Miejskiej Marka Szopy wraz z radnymi. Obecni byli także: dyrektor Centrum Turystyki i Kultury w Ścinawie Kamila Grabka-Levin, komendant miejscowego komisariatu policji Janusz Światowski, prezes Związku Gminnego OSP RP w Ścinawie Stanisław Świerzewski oraz delegacje szkół i innych jednostek organizacyjnych.

Obchody rozpoczęto od mszy świętej odprawionej w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Ścinawie w intencji zmarłych na Syberii Polaków oraz za zdrowie żyjących zesłańców i ich rodzin. Nabożeństwo, w którym udział wzięły poczty sztandarowe, poprowadził były proboszcz ścinawskiej parafii ks. Bogdan Kaczorowski, a towarzyszył mu obecny proboszcz ks. Andrzej Pławiak.

Po mszy wszyscy udali się na cmentarz pod pomnik Sybiraków, gdzie odbyła się dalsza część obchodów. Prezes ścinawskiego Zarządu Koła

Przemarsz pod pomnik Sybiraków. Od prawej: prezes Zarządu Koła ZS w Ścinawie Józef Budrewicz, wiceprezes Zarządu Oddziału ZS w Legnicy Wanda Puchała i poczet sztandarowy

Przemawia wiceprezes Wanda Puchała

Związku Sybiraków Józef Budrewicz oraz Wanda Puchała, wiceprezes Zarządu Oddziału Legnickiego, dla których te spotkania mają szczególne znaczenie, powitali przybyłych gości i w kilku słowach wspomnieli o zesłańcach. Głos zabrał również burmistrz Krystian Kosztyła.

Na zakończenie uroczystości liczne delegacje złożyły kwiaty i zapaliły znicze pod pomnikiem upamiętniającym ofiary totalitaryzmu sowieckiego, oddając hołd Polakom, którzy zginęli na Syberii.

Następnie zaproszeni goście udali się na uroczysty obiad do jednej ze ścinawskich restauracji, gdzie uczestnicy warsztatów teatralnych „Zaczarowana kurtyna”, działających przy Centrum Turystyki i Kultury i prowadzonych przez instruktorkę Teresę Kogut, zaprezentowali krótki okolicznościowy występ upamiętniający ten wyjątkowy dla Polaków dzień.

Wanda Puchała

DZIEŃ SYBIRAKA W DUSZNIKACH-ZDROJU

W tym roku 17 września przypadła 77. rocznica agresji sowieckiej na Polskę. 17 września to również Dzień Sybiraka, obchodzony od reaktywowania Związku Sybiraków w 1988 r. To ważna data dla wszystkich sybiraków, którym dane było przeżyć katorgę sześciu lat zniewolenia, ponie-

Uroczystość z okazji Dnia Sybiraka przy obelisku Sybiraków. Od lewej: proboszcz ks. Zbigniew Wichrowicz, sybiraczki Stanisława Kozioł, prezes Zarządu Koła Janina Łaba, Wanda Bogdaniuk, Jadwiga Jurkiewicz, sekretarz Zarządu Koła Janina Skowyrska

wierki, głodu, chorób, pracy ponad siły i wrócić do ojczyzny. To wywózka Polaków bydłecymi wagonami przy 30-stopniowym mrozie na bezkresne tereny Syberii, Kazachstanu i wielu innych miejsc Związku Radzieckiego. 17 września to także hołd składany wszystkim tym, którzy pozostali na tej „niehumanitarnej ziemi” na zawsze.

Uczestnicy spotkania 30 września 2016 r.

Dlatego my, którzy przeżyliśmy ten koszmar, którzy wbrew zapewnieniom Stalina (największego ludobójcy), że nasza Polska zginęła i nigdy nie powróci do życia, wróciliśmy do ojczyzny, pamiętamy i przekazujemy dzieciom i wnukom, by pamiętali, że zostali tam nasi rodzice, rodzeństwo, dziadkowie. By pamiętali, że dzięki ich bohaterstwu dla Polaków Sybir i sybiracy to zwycięstwo dobra nad złem, to honor Polaków, których nie pokonali ówczesni dowódcy Związku Radzieckiego.

Dla upamiętnienia 17 września i tych rocznic my, sybiracy terenowego Koła Związku Sybiraków w Dusznikach-Zdroju, zbieramy się przy obelisku Sybiraków, odmawiamy modlitwę, zapalamy znicze, składamy wiązanki kwiatów, a następnie uczestniczymy we mszy świętej, którą zawsze rozpoczyna Marsz Sybiraków. Tak i w tym roku w dniu 18 września mszę świętą w intencji zmarłych i żyjących sybiraków odprawił proboszcz ks. Zbigniew Wichrowicz, który mówił o cierpieniach i ofiarach Syberii. W mszy świętej uczestniczyli sybiracy z poczem sztandarowym, poczet sztandarowy Koła Krwiodawców, zaproszeni goście, młodzież szkolna i mieszkańcy.

Dalsza część uroczystości związanej z rocznicami odbyła się 30 września 2016 r. w Klubie Seniora, na ogólnym spotkaniu sybiraków Koła, które zaszczycił swoją obecnością prezes Zarządu Oddziału ZS we Wrocławiu Eugeniusz Kuszka. Odpowiadał m.in. na pytania dotyczące uprawnień przysługujących sybirakom i wdowom lub wdowcom po sybirakach. W rozmowach jak zawsze wracano do przeżyć i wspomnień, które mimo upływu lat są wciąż żywe w pamięci sybiraków.

Zarząd Koła ZS w Dusznikach-Zdroju

DZIEŃ SYBIRAKA W ZIELONEJ GÓRZE

Wysoką rangę miała uroczystość z okazji Dnia Sybiraka obchodzona 19 września 2016 r. na Nekropolii w Zielonej Górze. Organizatorami uroczystości byli Oddział Związku Sybiraków i Koło nr 8 w Zielonej Górze.

Uroczystość na zielonogórskiej Nekropolii poprzedzona została mszą świętą w kościele Najświętszego Zbawiciela, celebrowaną przez JE ks. bp. Pawła Sochę, który wygłosił patriotyczną homilię o losach sybiraków na zesłaniu. W mszy świętej uczestniczyli wojewoda lubuski Władysław Dajczak, organizacje kombatanckie z pocztami sztandarowymi oraz licznie przybyli sybiracy.

Po zakończonej mszy świętej wojewoda Władysław Dajczak oraz delegacja sybiraków z prezesem Zarządu Oddziału Związku Sybiraków Wacławem Mandrykiem udali się pod pomnik Matki Sybiraczki, gdzie złożyli wiązanki kwiatów i zapalili znicze. Następnie wszyscy udali się na cmentarz komunalny przy ul. Wrocławskiej, gdzie znajduje się Nekropolia – miejsce pamięci sybiraków, Rodziny Katyńskiej, innych organizacji kombatanckich i stowarzyszeń patriotycznych walczących o narodową niepodległość Polski. Uroczystość, którą prowadził Edward Daszkiewicz, rozpoczęto hymnem państwowym oraz wygłoszoną przez JE ks. bp. Pawła Sochę modlitwą i błogosławieństwem zebranych.

W wystąpieniu prezes Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Zielonej Górze Wacław Mandryk powiedział: „Dzisiejsza uroczystość to hołd pamięci dla Polaków zmarłych i zamordowanych po zdradzieckiej napaści Związku Radzieckiego 17 września 1939 r. na wschodnie tereny Polski. Wielu spośród sybiraków walczyło na frontach II wojny światowej, Monte Cassino, Lenino, Wał Pomorski – to ważniejsze miejsca walk żołnierzy sybiraków. W 1946 r., a więc 70 lat temu sybiracy zaczęli wracać do ojczyzny. (...) Ziemia lubuska stała się jednym z miejsc w kraju, gdzie osiedliła

Od lewej: przewodniczący Lubuskiej Rady Kombatanatów gen. Zbigniew Szura, sekretarz Lubuskiego Urzędu Marszałkowskiego Bogdan Nowak, przewodniczący Sejmiku Woj. Lubuskiego Czesław Fiedorowicz, prezydent Janusz Kubicki, wojewoda Władysław Dajczak, JE ks. bp Paweł Socha, wiceprezydent Wioleta Harężlak, prezes Wacław Mandryk, Zygmunt Stabrowski z Urzędu Miasta, starosta Dariusz Wróblewski

się duża liczba sybiraków. Dzień 17 września ustanowiony przez Sejm RP Dniem Sybiraka to nie tylko dzień pamięci, ale także lekcja nauki historii i postaw patriotycznych dla młodego pokolenia Polaków (...).”

Na uroczystość przybyli: wojewoda lubuski Władysław Dajczak, przewodniczący Sejmiku Województwa Lubuskiego Czesław Fiedorowicz, prezydent miasta Zielona Góra Janusz Kubicki, wiceprezydent Zielonej Góry Wioleta Haręźlak, przewodniczący Lubuskiej Rady Kombatantów, Osób Represjonowanych i Stowarzyszeń Patriotycznych gen. Zbigniew Szura, sekretarz Lubuskiego Urzędu Marszałkowskiego Bogdan Nowak, starosta powiatu zielonogórskiego Dariusz Wróblewski, przewodniczący Rady Nowe Miasto Mariusz Zalewski, JE ks. bp Paweł Socha, proboszcz parafii Najświętszego Zbawiciela ks. kanonik Mirosław Maciejewski – kapelan sybiraków, przedstawiciele organizacji kombatanckich z pocztami sztandarowymi, młodzież szkolna z nauczycielami, harcerze Chorągwi Zielonogórskiej, którzy pełnili wartę honorową przy obelisku i liczni sybiracy. Podczas uroczystości prezes Zarządu Oddziału Waclaw Mandryk oraz wiceprezes Edward Daszkiewicz wręczyli osobom zasłużonym dla Związku Sybiraków medale pamiątkowe wraz z dyplomami uznania. Medale pamiątkowe otrzymali: prezydent Zielonej Góry Janusz Kubicki, wiceprezydent Wioleta Haręźlak, przewodniczący Sejmiku Województwa Lubuskiego Czesław Fiedorowicz, proboszcz parafii Najświętszego Zba-

Wręczenie medali pamiątkowych

wiciela ks. Mirosław Maciejewski, sekretarz redakcji „Gazety Lubuskiej” Szymon Kozica, Walerian Piotrowski, Magdalena Pokrzyńska z Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz sybiracy Bronisława Steczkowska, Danuta Chyb, Maria Grońska, Jerzy Jozanis.

Marszałek województwa lubuskiego skierowała do prezesa Zarządu Oddziału ZS w Zielonej Górze Waclawa Mandryka i prezesa Zarządu Koła nr 8 Mariana Szymczaka pisma okolicznościowe z życzeniami z okazji odbywającej się uroczystości.

Wystąpienia okolicznościowe wygłosili: wojewoda Władysław Dajczak, prezydent Zielonej Góry Janusz Kubicki, senior sybirak Jerzy Jozanis, były senator RP Walerian Piotrowski, który był inicjatorem przed 25 laty powstania i wskazania miejsca lokalizacji Nekropolii. Jego pismo z 1989 r. do ówczesnego prezydenta miasta Zielona Góra Edmunda Błachowiaka o zgodę na wskazaną lokalizację Nekropolii uzyskało pozytywną odpowiedź. Dwa lata później na Nekropolii postawiono najwyższy metalowy krzyż w Polsce o wysokości 15 m i wadze 17 t – ku czci sybiraków. Wykonawcą krzyża była firma Zastał, a fundament i ustawienie krzyża wykonało Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego w Zielonej Górze. Dużym zaangażowaniem przy realizacji całości tego przedsięwzięcia wykazali się sybiracy Władysław Starkiewicz i Mikołaj Blinkowski, organizując wykonawstwo, transport i montaż krzyża.

Po wystąpieniach okolicznościowych młodzież z Gimnazjum nr 1 w Zielonej Górze dała artystyczny występ słowno-muzyczny poświęcony pamięci sybiraków, którego wysłuchano z dużym zainteresowaniem i nagrodzono go gromkimi oklaskami. Następnie sybiraczka Danuta Chyb odczytała apel pamięci sybiraków, który w swojej treści odwoływał się do doznanych represji na zesłaniu, chwały matek sybiraczek, doświadczonych przez dzieci na zesłaniu cierpień, żołnierzy sybiraków, mordu katyńskiego. Końcowa treść apelu pamięci sybiraków była następująca: „My, sybiracy, dziś tu zebrani, którzy przeżyliśmy koszmar masowych zsyłek, łagry, głód i pracę ponad siły, nasi potomni – synowie, córki i wnuki zwracamy się do wszystkich – pamięć o doznanych cierpieniach przenieśmy na pokolenia. Nigdy więcej wojny, nigdy więcej ludobójstwa”.

Na zakończenie Waclaw Mandryk podziękował wszystkim uczestnikom za przybycie na uroczystość, Edward Daszkiewicz zaśpiewał wspólnym basem pieśń o matce. Uroczystość zakończono wysłuchaniem i wspólnym zaśpiewaniem Hymnu Sybiraków.

Zdzisława Kędzierska

WRZESIEŃ 2016 WARSZAWSKICH SYBIRAKÓW

Dla Zarządu Oddziału Warszawskiego Związku Sybiraków miesiąc wrzesień był gorącym okresem. Byliśmy uczestnikami kilku ważnych przedsięwzięć.

1 września 2016 r. w Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie odbyła się msza święta w intencji ojczyzny i jej obrońców, która rozpoczęła obchody Dnia Weterana Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej oraz przypadającej tego dnia 77. rocznicy wybuchu II wojny światowej. W uroczystościach organizowanych przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych wzięli udział kombatanci, sybiracy, działacze opozycji antykomunistycznej, a także przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, m.in. marszałek Sejmu Marek Kuchciński, wicemarszałek Senatu Maria Koc, podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta Wojciech Kolarski, minister rodziny, pracy i polityki społecznej Elżbieta Rafalska, prezydent stolicy Hanna Gronkiewicz-Waltz oraz liderzy ugrupowań parlamentarnych – Grzegorz Schetyna, Ryszard Petru i Paweł Kukiz. O godz. 12.00 rozpoczęły się uroczystości przed Grobem Nieznanego Żołnierza na pl. Piłsudskiego, podczas których dokonano uroczystej zmiany wart i złożono wieńce.

W dniach 8 i 9 września 2016 r. pojechaliśmy do Białegostoku celem wzięcia udziału w XVI Międzynarodowym Marszu Żywej Pamięci Polskiego Sybiru. Marsz odbył się pod hasłem „Nauczyciele polscy – zesłańcy Sybiru”. Wśród 12–13 tys. uczestników były dwa autokary z Warszawy – jeden z sybirakami, a drugi z młodzieżą ze szkół warszawskich.

W dniach 15–16 września 2016 r., w 77. rocznicę agresji sowieckiej na Polskę zorganizowane zostało spotkanie naukowe pod hasłem „Pamięć nie dała się zgładzić”. Uczestniczył w nim p.o. szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk.

W ramach programu 15 września 2016 r. w Centralnej Bibliotece Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie odbyło się międzynarodowe seminarium naukowe „Kresy we krwi 1939. Pamięci Jerzego Łojka”.

Dyrektor Centralnej Biblioteki Wojskowej Jan Tarczyński, witając gości, podkreślił: „17 września 1939 r. – to nie tylko dramat niewoli i ludobójstwa tysięcy żołnierzy Wojska Polskiego i Korpusu Ochrony Pogranicza oraz funkcjonariuszy Policji Państwowej i Straży Więziennej, zabijanych w wielu miejscach kaźni. 17 września – to prawda o niszczeniu polskości i Polaków na Wschodnich Kresach Rzeczypospolitej, przez długie lata

okrywana kłamstwem, przemilczana przez mocarstwa, spychana na margines świadomości”.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej Wojciech Fałkowski powiedział natomiast: „Dzień 17 września skłania do refleksji, do debaty i do zadumy nad polską racją stanu, nad tym, w jaki sposób należy chronić byt narodowy i wzmacniać państwo. To jest dzień, w którym musimy sobie powtarzać – interes narodowy i państwo polskie przede wszystkim”.

W trakcie seminarium odbyła się uroczystość nadania Centralnej Bibliotece Wojskowej przez p.o. szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jana Józefa Kasprzyka medalu Pro Patria, przyznanego za szczególne zasługi w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość ojczyzny. Odznaczenie w imieniu pracowników Biblioteki odebrali dyrektor Jan Tarczyński oraz wicedyrektor Krystyna Piwowarska. W swoim wystąpieniu Jan Józef Kasprzyk gorąco podziękował Centralnej Bibliotece Wojskowej za organizację seminarium, a przede wszystkim za wiele lat walki i troski o pamięć oraz wierność dewizie, że pamięć buduje i kształtuje współczesność, a także jest fundamentem dla przyszłości.

Wystąpienia wygłosili również dyrektor generalny służby więziennej gen. SW Jacek Kitliński oraz reprezentant komendanta głównego policji insp. Daniel Głowacz. Na zakończenie części oficjalnej odczytany został list okolicznościowy od marszałka Sejmu RP Marka Kuchcińskiego.

W części naukowej odbyły się trzy panele, podczas których zostały zaprezentowane referaty dające nowe spojrzenie na wiele zagadnień związanych z agresją sowiecką we wrześniu 1939 r. i próbę odkłamania zafałszowanych faktów.

Seminarium towarzyszyły wystawy: „Ostaszów – Twer – Miednoje – PAMIĘTAMY” (przygotowana przez Biuro Historii Komendy Głównej Policji), „Polskie więziennictwo 1919–1945” (przygotowana przez Centralny Zarząd Służby Więziennej i jego partnerów) oraz ekspozycja tematyczna ze zbiorów Centralnej Biblioteki Wojskowej (przygotowana przez Ośrodek Informacji Naukowej CBW).

W ramach przedsięwzięcia naukowego „Pamięć nie dała się zgładzić” odbyła się ponadto w dniu 16 września na terenie Muzeum Katyńskiego konferencja naukowa „Historia żywa – Kresy 1939”. Podczas inauguracji p.o. szefa UdsKiOR Jan Józef Kasprzyk odznaczył Muzeum Katyńskie medalem Pro Patria.

W konferencji aktywny udział wzięli sybiracy. Słowo wstępne wygłosiła dyrektor muzeum Ewa Kowalska. Głos zabrał również Mieczysław

Pogodziński. Referaty tematyczne związane z własnymi wspomnieniami z zesłania dotyczące dzieciństwa na zesłaniu prezentowali sybiracy: Irena Persak, Janina Szestakowska i Wiesław Stypuła. Ich relacje spotkały się z dużym zainteresowaniem zebranych. Na zakończenie wystąpił prezes Fundacji Kresy-Syberia Stefan Wiśniowski, charakteryzując starania i plany fundacji, którą reprezentuje.

W dniach 17–19 września 2016 r. odbyły się w Warszawie zjazd i konferencja „Pamięć Pokoleń 2016” poświęcona 75. rocznicy „amnestii” i zwolnienia Polaków z sowieckiej niewoli. Konferencja, organizowana przez Fundację Kresy-Syberia wspólnie ze Związkiem Sybiraków, Domem Spotkań z Historią i Muzeum Katyńskim, z poparciem Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, stanowiła część trzydniowego zjazdu. Przyjechała duża grupa potomków sybiraków z całego świata. Wielu uczestników zjazdu wzięło też udział w XVI Międzynarodowym Marszu Żywej Pamięci Polskiego Sybiru w Białymstoku.

17 września na Placu Apelowym Muzeum Katyńskiego o godzinie 10.30 odprawiona została polowa msza święta w intencji polskich obrońców września 1939 r., ofiar obozów specjalnych NKWD, więzień Ukrainy i Białorusi oraz ich rodzin deportowanych na „niehumanitarną ziemię”. Mszy świętej przewodniczył bp polowy WP Józef Guzdek, który dokonał poświęcenia Krzyża Katyńskiego na Placu Apelowym Muzeum. Mszę zakończyła modlitwa międzywyznaniowa za polskich patriotów, obywateli polskich wielu wyznań i narodowości.

Na placu Muzeum Katyńskiego, w pierwszą rocznicę jego otwarcia, zgromadziły się Rodziny Katyńskie i Policyjne, członkowie Związku Sy-

Członkowie Fundacji Kresy-Syberia i uczestnicy konferencji „Pamięć Pokoleń 2016”

biraków, stowarzyszeń kombatanckich oraz młodzież. Słowo do zebranych skierował minister obrony narodowej Antoni Macierewicz, przesłanie ministra spraw wewnętrznych i administracji Mariusza Błaszczaka odczytał podsekretarz stanu w MSWiA Tomasz Zdzikot. Głos zabrały sekretarz stanu, pełnomocnik rządu ds. dialogu międzynarodowego Anna Maria Anders, prezes Zarządu Federacji Rodzin Katyńskich Izabella Sariusz-Skąpska, prezes Zarządu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Rodzina Policyjna 1939 Teresa Bracka. Przybyli złożyli wieńce, kwiaty i zapalili znicze w epitafiach katyńskich. Oprawy uroczystości dopełnił koncert patriotyczny orkiestry policyjnej.

Uczestnicy zjazdu po uroczystościach przeszli w Marszu Pamięci Poległych pod pomnik Poległym i Pomordowanym na Wschodzie (skwer Matki Sybiraczki), gdzie o godz. 17.00 odbyła się uroczystość poświęcona pamięci o agresji sowieckiej w 1939 r.

W uroczystościach na warszawskim skwerze Matki Sybiraczki uczestniczyli m.in. minister obrony narodowej Antoni Macierewicz, prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz, przedstawiciele sybiraków i Rodzin Katyńskich.

„17 września 1939 r. to jedna z najczarniejszych dat w naszej historii. Nie ma Polaka, który nie rozumiałby jej straszliwej wymowy. Naszej ojczyźnie, która jako pierwsza podjęła walkę po ataku hitlerowskich Niemiec, został zadany cios w plecy” – napisał prezydent Andrzej Duda w liście odczytanym podczas uroczystości. Prezydent przypomniał, że 17 września obchodzony jest Dzień Sybiraka. „Cała Polska, łącząc się symbolicznie w modlitwie, staje przed tym pomnikiem przedstawiającym deportacyjny wagon, którym nasi rodacy wywożeni byli na »nieludzką ziemię«, ku swemu tragicznemu przeznaczeniu” – napisał w liście. Podziękował Polakom, którzy „w latach sowieckiej niewoli, w mrocznych czasach PRL, nie pozwolili zakłamać i zniszczyć pamięci o tragicznych następstwach 17 września”.

Jak zaznaczył szef MON Antoni Macierewicz: „My nic nie zrozumiemy z tej daty, jeżeli nie będziemy pamiętali, że bez niej, bez zmywy Hitlera i Stalina, bez zmywy państwa sowieckiego, rosyjskiego i państwa niemieckiego hitlerowskiego, nie byłoby nigdy II wojny światowej”. Minister obrony narodowej podkreślił, że do dziś historycy nie są w stanie obliczyć, ilu Polaków poległo w walce, ilu wywieziono do łagrów.

„My, sybiracy, jako dzieci doświadczyliśmy stalinowskich restrykcji. Mimo minionych 76 lat pamiętamy brutalny łomot do drzwi przed świtem, warunki wielotygodniowej podróży w bydlęcych wagonach, a następnie ciężką katorżniczą pracę naszych rodziców” – mówił wiceprezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków Mieczysław Pogodziński. „Pamiętamy głód, chłód, insekty, upokorzenia, brak jakiegokolwiek opieki lekarskiej. Cierpienia, jakich doznaliśmy, mimo wielu lat, odczuwamy po dziś na naszym zdrowiu”.

Zdaniem prezesa Zarządu Federacji Rodzin Katyńskich Izabelli Sariusz-Skąpskiej 17 września to bardzo trudna data. „Najtrudniejsze w zrozumieniu, co stało się 17 września, jest to, że tego dnia po raz pierwszy w dużej obywateli Rzeczypospolitej wlała się trucizna sowietyzacji” – mówiła. „Rodziny Katyńskie, które przez wiele lat ciągnęły za sobą cień Katynia, a w duszy prawdę, wiedzą najlepiej, jak wielkie jest to jarzmo, jak wielki jest ten trud, aby iść ku prawdzie nawet pod wiatr” – powiedziała Izabella Sariusz-Skąpska.

18 września o godz. 9.00 w bazylice Świętego Krzyża odprawiona została za sybiraków msza święta (transmitowana w radiu), nabożeństwu przewodniczył kapelan krajowy sybiraków ks. Zdzisław Banaś.

Konferencja „Pamięć Pokoleń 2016”. Od lewej: wiceprezes Zarządu Głównego ZS Mieczysław Pogodziński, sekretarz stanu Anna Maria Anders, prezes Fundacji Kresy-Syberia Stefan Wiśniowski, p.o. szefa UdsKiOR Jan Józef Kasprzyk

Po mszy w lokalu konferencyjnym Imperia (w dawnym budynku KC PZPR) rozpoczęła się międzynarodowa konferencja pt. „Pamięć pokoleń 2016” zorganizowana przez Fundację Kresy-Syberia. Zebranych powitali Stefan Wiśniowski – prezes Fundacji oraz Mieczysław Pogodziński – wiceprezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków. W konferencji wziął udział p.o. szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk. Zabierając głos, mówił: „Kiedy 17 września 1939 r. bolszewicy weszli na Kresy Wschodnie, wówczas wydawało się, że nie tylko państwo polskie przestanie istnieć, ale przestanie istnieć naród polski. (...) A jednak już dwa lata później powstała armia gen. Władysława Andersa. Armia złożona z zesłańców, którzy mieli nie przetrwać, powstała armia zwycięska, która wyzwalała południe Europy. (...) Kolejnym przykładem, że możemy zawsze przetrwać, jest nasze dzisiejsze spotkanie, w miejscu, gdzie komuniści kreowali politykę polską, tu gdzie komuniści mówili, że »pańska« Polska nie powróci. A powróciła Polska, która nawiązuje do pięknej tradycji II Rzeczypospolitej. Dzięki pamięci pokoleń przetrwalimy”. Na zakończenie swego wystąpienia podziękował zgromadzonym za troskę i pamięć o polską mowę i wartości w każdym miejscu świata.

Obecna na konferencji senator Anna Maria Anders, prezes zarządu Fundacji im. gen. Władysława Andersa, przyznała, wspominając o konieczności zachowania pamięci o zesłańcach na Sybir: „O zesłańcach na Sybir bez pamięci o moim ojcu nie da się mówić. Całe życie żałował, że nie wszystkich udało się stamtąd wyprowadzić, bo nie zdążyli do niego dojechać”.

Dnia 19 września konferencja była kontynuowana najpierw w Domu Spotkań z Historią, gdzie uczestnicy zostali uroczystie powitani przez przedstawicieli stowarzyszenia i zapoznani z jego funkcjami, a następnie udaliśmy się do auli uniwersyteckiej. Wprowadzenia do programu dnia dokonał Stefan Wiśniowski, prezes Fundacji Kresy-Syberia. Odbyło się wiele interesujących prelekcji o bardzo różnorodnej tematyce: „Zesłanie z 1936 r. do Kazachstanu” Dimy Panto, filmowca z Kazachstanu, „Deportacje i sztuka drugiego pokolenia” Adriana Pałki z Uniwersytetu w Coventry w Wielkiej Brytanii, „Wydalenie z Kresów 1946” Tomasza Kuby Kozłowskiego, dyrektora Warszawskiej Inicjatywy Kresowej, „Na wygnaniu, 1939–1947 r.” sybiraka Władysława Czapskiego, „Państwowa Policja II RP” policjanta Jacka Wałaszczyka, „Ojczyzna Odmówiona” Ireny Kosakowski-Clarke z Wielkiej Brytanii.

Zaprezentowano film „Ludobójstwo” w reżyserii Arkadiusza Olszewskiego (Polska) oraz poezję z tomiku „The Rainy Bread: Poems from Exile” („Deszczowy chleb: poezje z tułaczki”) Mai Trochimeczyk z USA.

Uczestników konferencji odwiedził prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków Kordian Borejko, który powitał zebranych w ciepłych słowach, podkreślił znaczenie konferencji w utrwalaniu pamięci o Polakach zesłanych na Sybir i do Kazachstanu i życzył dalszych owocnych obrad.

Na zakończenie dokonano podsumowania wyników konferencji i ustalono kierunki działania Fundacji Kresy-Syberia na następne lata.

Leon Zujko

DZIEŃ PATRONA W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. SYBIRAKÓW W NAWSIU

A myśmy szli i szli niepokonani

Co roku we wrześniu obchodzimy Dzień Patrona naszej szkoły – Dzień Sybiraka. Przypada on w rocznicę napaści sowieckiej Związku Radzieckiego na Polskę, która miała miejsce 17 września 1939 r. Tego dnia w całej Polsce wspominane są losy zesłanych na Syberię. Ta szczególna data dla sybiraków i Kresowian, jest symbolem ich tragicznych losów i zobowiązuje nas do zachowania w pamięci ich tragedii życiowej i tułaczego losu.

Poczet sztandarowy Szkoły Podstawowej im. Sybiraków w Nawsiu z dyrektorką Krystyną Paryś

W tym roku również nie zapomnieliśmy o tym ważnym wydarzeniu.

20 września 2016 r. po raz czwarty w Szkole Podstawowej w Nawsiu odbyła się uroczystość Dnia Patrona. O godz. 9.45 zgromadzeni przed szkołą uczniowie, nauczyciele, rodzice i zaproszeni goście przemarszerowali do kościoła pw. św. Andrzeja Boboli w Nawsiu. Podczas przemarszu towarzyszyły im Oddział Strzelców z Publicznego Gimnazjum im. ks. J. Popiełuszki w Wielopolu Skrzyńskim, Orlecia ze Szkoły Podstawowej im. Sybiraków w Nawsiu

Spółeczność szkolna i zaproszeni goście w czasie przemarszu do kościoła

ła Polańskiego – katechety z Wielopola Skrzyńskiego, ks. Jacka Cierpicha – proboszcza naszej parafii oraz ks. Marcina Wawrzonka – diakona z Nawsia. Kazanie wygłosił ks. dziekan Józef Kłowski, proboszcz parafii Brzeziny, który w sposób szczególny wyraził uznanie za pielęgnowanie pamięci o sybirakach, szkołę patriotyzmu oraz miłości Boga i bliźniego. Oprawę liturgiczną przygotowali uczniowie Szkoły Podstawowej im. Sybiraków w Nawsiu.

Po zakończeniu mszy świętej uczestnicy uroczystości zatrzymali się przy tablicy pamiątkowej znajdującej się na ścianie kościoła, upamiętniającej mieszkańców Nawsia wywiezionych na Sybir. Poszczególne delegacje złożyły wiązanki kwiatów: delegacja uczniów Szkoły Podstawowej im. Sybiraków z Nawsia, delegacja Publicznego Gimnazjum im. ks. J. Popiełuszki w Wielopolu Skrzyńskim, przedstawiciele Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Wielopolskiej im. T.M. Kantora w Wielopolu Skrzyńskim, delegacja władz powiatu ropczycko-sędziszowskiego, delegacja władz gminy Wielopole Skrzyńskie oraz przedstawiciele rodzin sybiraków.

Złożenie wiązanek pod tablicą pamiątkową na ścianie kościoła przez wicekuratora Kuratorium Oświaty w Rzeszowie Stanisława Fundakowskiego i starszych wizytatorów Alinę Szczepańską i Wandę Ostafin

oraz poczty sztandarowe Szkół Podstawowych z Nawsia, Broniszowa, Brzeziny, poczet sztandarowy z Publicznego Gimnazjum im. ks. J. Popiełuszki w Wielopolu Skrzyńskim i poczet sztandarowy Polskiego Stronnictwa Ludowego.

Uroczystość rozpoczęła msza święta odprawiona w kościele pw. św. Andrzeja Boboli pod przewodnictwem proboszcza parafii Cieklin ks. Marka Marchuta w asyście: ks. dziekana Józefa Kłowskiego – proboszcza parafii Brzeziny, ks. Michała

ła Polańskiego – katechety z Wielopola Skrzyńskiego, ks. Jacka Cierpicha – proboszcza naszej parafii oraz ks. Marcina Wawrzonka – diakona z Nawsia. Kazanie wygłosił ks. dziekan Józef Kłowski, proboszcz parafii Brzeziny, który w sposób szczególny wyraził uznanie za pielęgnowanie pamięci o sybirakach, szkołę patriotyzmu oraz miłości Boga i bliźniego. Oprawę liturgiczną przygotowali uczniowie Szkoły Podstawowej im. Sybiraków w Nawsiu.

Po złożeniu kwiatów, wszyscy uczestnicy przeszli do Domu Kultury na kolejną część uroczystości, gdzie powitała ich dyrektor szkoły Krystyna Paryś.

Wśród zaproszonych gości obecni byli m.in. przedstawiciele władz oświatowych – wicekurator oświaty Stanisław Fundakowski oraz starsi wizytatorzy Alina Szczepańska i Wanda Ostafin, komendant Głównego Związku Strzeleckiego „Strzelec” J. Piłsudskiego insp. Marek Matuła, zastępca dowódcy Okręgu Południowo-Wschodniego ZS „Strzelec” J. Piłsudskiego ds. Orłąt insp. Henryk Klimek, wicestarosta powiatu ropczycko-sędziszowskiego Bernadeta Fryszak, wiceprzewodnicząca Rady Powiatu Agnieszka Ochał, Wioletta Czerniak – radna powiatu i dyrektor Zespołu Szkół w Niedźwiadzie Górnej, Marcin Świerad – radny powiatu, dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury i Wypoczynku w Wielopolu Skrzyńskim i członek Zarządu TPZW im. T.M. Kantora, dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Ropczycach Ryszard Świętoń, proboszcz parafii Wielopole Skrzyńskie ks. Mariusz Siniak, katecheta z Brzezin ks. Karol Hadam oraz księża uczestniczący we mszy świętej, rodzina sybiraka Władysława Oponia – córka Alfreda Chmiel i syn Czesław Opoń, władze samorządowe gminy Wielopole Skrzyńskie – wójt Marek Tęczar, wiceprzewodniczący Rady Gminy Wielopole Skrzyńskie Marek Mucha, radni gminy, dyrektor Publicznego Gimnazjum im. ks. J. Popiełuszki w Wielopolu Skrzyńskim Stanisław Parzył, dyrektorzy szkół i przedszkola z gminy Wielopole Skrzyńskie, prezes TPZW im. T.M. Kantora w Wielopolu Skrzyńskim Julian Zegar, sekretarz Towarzystwa Zbigniew Pasela, członek Towarzystwa Jan Świstak, sołtys wsi Nawsia Maria Żywot, Alfred Reguła – prezes firmy usługowej działającej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, panie z Koła Seniora z Nawsia, emerytowani nauczyciele, pracownicy szkoły i mieszkańcy wsi.

Montaż słowno-muzyczny
w wykonaniu uczniów szkoły

W krótkim przemówieniu dyrektor szkoły przybliżyła idee Dnia Patrona, zaznaczając potrzebę pamięci o tragicznym losie zesłańców.

W części artystycznej uczniowie, pod kierunkiem Doroty Pociask, Zyty Litak i Tomasza Andreasika, przedstawili montaż słowno-muzyczny „A myśmy szli i szli niepokonani”. Przypomnieli w nim tę bolesną kartę historii naszego narodu, przybliżając wybrane zdarzenia z tułaczki i niewoli zesłanych na Sybir. Wystąpienie młodzieży zostało przyjęte bardzo entuzjastycznie i nagrodzone brawami.

Historię sybiraków wywodzących się z Nawsia przypomniał również zebrany Robert Pieczonka, nauczyciel Szkoły Podstawowej w Nawsiu.

Na zakończenie uroczystości głos zabrał Stanisław Fundakowski, wicekurator oświaty, który podziękował za zaproszenie i wyraził ogromne słowa uznania dla dyrekcji, nauczycieli i uczniów za pielęgnowanie tradycji patriotycznych. Słowa uznania wyraziła również w swoim wystąpieniu wicestarosta powiatu ropczycko-sędziszowskiego Bernadeta Fryszak, życząc dalszych sukcesów w codziennej pracy.

Dyrektor Krystyna Paryś podziękowała w szczególności ks. Markowi Marchutowi za przewodnictwo w mszy świętej, ks. dziekanowi Józefowi Kłossowskiemu za piękne słowa skierowane do nas podczas homilii, które wzmacniają i utwierdzają w dobrym.

Wszystkich gości zaprosiła na wspólne spotkanie w szkole i wpisanie się do kroniki szkoły.

Święto Szkoły to duma nauczycieli, uczniów i rodziców. Dzień ten jest refleksją nad tym, czego dokonaliśmy, i bodźcem do dalszej wyteźonej pracy. Niech przykład ofiary, którą ponieśli sybiracy, będzie dla nas motywacją i zobowiązaniem. Nie zamujemy tego polskiego bogactwa.

Krystyna Paryś

DZIEŃ SYBIRAKA W JAWORZE

W czwartek 22 września 2016 r. w Jaworze odbyły się uroczystości związane z Dniem Sybiraka, zorganizowane przez miejskie Koło Związku Sybiraków w Jaworze (Oddział w Legnicy), przy współpracy z Jaworskim Ośrodkiem Kultury i Szkołą Podstawową nr 1.

O godz. 12 uroczystości rozpoczęło złożenie wiązanek kwiatów pod obeliskiem ku czci Sybiraków, na dziedzińcu kościoła pw. św. Marcina, po czym licznie zgromadzone delegacje sybiraków, samorządowców, kombatanów, partii politycznych, organizacji społecznych, mieszkańców Jawora i młodzieży szkolnej, w obecności sybirackich i szkolnych pocztów sztandarowych, przemaszzerowały do Teatru Miejskiego, gdzie odbyła się część oficjalna i artystyczna uroczystości.

Wśród zaproszonych gości powitano delegację Legnickiego Zarządu Oddziału Związku Sybiraków na czele z wiceprezes Zarządu Wandą Puchałą oraz sybiraków z Kół w Legnicy, Złotoryi i Jaworze, którzy wraz z rodzinami stanowili najliczniejszą grupę uczestników uroczystości. Władze samorządowe powiatu jaworskiego reprezentowali: starosta jaworski Stanisław Laskowski, wicestarosta Arkadiusz Baranowski oraz radna Rady Powiatu Grażyna Gajda; władze miasta – zastępca burmistrza Agnieszka Rynkiewicz w towarzystwie radnych Rady Miejskiej. Obecni byli także wójt gminy Paszowice Sebastian Oszczęda, przewodniczący Rady Gminy w Męcince Wojciech Lichoń, a władze samorządowe Wądroża Wielkiego reprezentowała sekretarz gminy Halina Sprysak. Środowisko Kombatantów RP reprezentowane było przez członków Powiatowej Rady Kombatantów i Osób Represjonowanych, delegację Koła Miejskiego Związku Kombatantów z Jawora, członków Stowarzyszenia „Dzieci Wojny w Polsce” oraz członków Związku Weteranów i Rezerwistów Wojska Polskiego. Komendę Powiatową PSP reprezentował dowódca Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej Tomasz Kita, natomiast Komendę Powiatową Policji – komendant Andrzej Błaszczak. Obecni byli uczniowie I Liceum Ogólnokształcącego, Gimnazjum nr 1 i 2 w Jaworze, a także Szkół Podstawowych nr 1 i 5.

Podczas części oficjalnej w Teatrze Miejskim wysłuchano wystąpień prezesa Zarządu Koła ZS Michała Janczewskiego oraz wiceprezes Zarządu Oddziału Wandy Puchały. Była to dodatkowa lekcja historii dla młodego pokolenia Jaworzan. Pani Wanda, dziękując za zaproszenie, przekazała cenną publikację autorstwa Marii Kubasik na temat legnickich sybiraków na ręce pedagogów ze Szkoły Podstawowej nr 1, natomiast prezes Michał Janczewski w uznaniu zaangażowania w pracę społeczną na rzecz Związku Sybiraków wręczył prywatne drobne upominki w postaci pamiątkowych numizmatów kolegom z Koła, członkom poczty sztandarowego, pedagogom ze Szkoły Podstawowej nr 1 oraz uczennicom najbardziej zaangażowanym w przygotowanie pięknej, wzruszającej części artystycznej. Występ przygotowany został pod kierunkiem Jolanty Baczmańskiej, Doroty Batogowskiej, Justyny Damian i Anny Radomskiej-Duziak. Obecni na uroczystości ze łzami w oczach dziękowali młodemu artyście gorącymi brawami i ciepłymi słowami uznania.

**RW, przedruk z „Gazety Jaworskiej”
z 28 września 2016 r.**

DZIEŃ SYBIRAKA W KOLE ZWIĄZKU SYBIRAKÓW W PROCHOWICACH

W dniu 25 września 2016 r. uroczystości Dnia Sybiraka rozpoczęto mszą świętą w kościele parafialnym w Prochowicach. W uroczystości brali udział: poczet sztandarowy Koła Związku Sybiraków w Prochowicach (Oddział w Legnicy), trzy poczty sztandarowe straży pożarnej, władze gminy – burmistrz miasta Alicja Sielicka, przewodnicząca Rady Miasta i Gminy Maria Maćkowiak, członek Sejmiku Samorządowego z Wrocławia Tadeusz Samborski. Zarząd Oddziału Związku Sybiraków w Legnicy reprezentowały prezes Maria Jurkiewicz i wiceprezes Wanda Puchała.

Po nabożeństwie wszyscy uczestnicy udali się pod pomnik Sybiraków. Godnie złożono kwiaty, zapalono znicze i modlono się za wszystkich zmarłych na zesłaniu.

Następnie uczestnicy udali się do świetlicy kościelnej, gdzie młodzież szkolna przygotowała piękną część artystyczną o tematyce Sybiru.

Wszystkim sybirakom prezes Koła Związku Sybiraków w Prochowicach przekazała pamiątkowe zdjęcia z uroczystości. Sybiracy ze wzruszeniem wspominali o swych przeżyciach na zesłaniu.

Wanda Puchała

„PAMIĘTAMY... WSPOMNIENIA O SYBERII”

27 września 2016 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Władysława Broniewskiego w Lubaczowie odbyło się spotkanie członków terenowego Koła Związku Sybiraków w Lubaczowie z pracownikami biblioteki, uczniami Szkoły Podstawowej nr 1 im. gen. Stanisława Dąbka w Lubaczowie, Publicznego Gimnazjum nr 1 im. Przemysława Ingłota w Lubaczowie, Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Lubaczowie oraz z zaproszonymi gośćmi.

Spotkanie pod hasłem „Pamiętamy... wspomnienia o Syberii”, mające na celu upamiętnienie losów Polaków zesłanych na Sybir, rozpoczęło się odsłuchaniem pięknego Hymnu Sybiraków oraz przygotowanym przez młodzież krótkim rysem historycznym dotyczącym zsyłek Polaków na Sybir od czasów najdawniejszych po deportacje podczas II wojny światowej.

Kolejnym punktem spotkania była prezentacja filmu „Deportacja mieszkańców powiatu lubaczowskiego na nieludzką ziemię”. Film, opracowany przez Mateusza Hypiaka, w 2012 r. zdobył pierwsze miejsce w konkursie historycznym „Wiem wszystko o mojej miejscowości”.

Druga część spotkania to bolesne wspomnienia z pobytu na zesłaniu. Prezes Zarządu Koła Związku Sybiraków w Lubaczowie Mieczysław Szymoniak wspominał wywózkę swojej rodziny, która miała miejsce 10 lutego 1940 r.

Młodzież z dużym zainteresowaniem wysłuchiwała wspomnień Teresy Mielnik i losów jej rodziny. Teresa Mielnik podzieliła się swoimi bolesnymi przeżyciami z zesłania do Kazachstanu, utratą matki i brata, losem ojca, który walczył w Armii Andersa. Opowiedziała o swoim kolejnym wyjeździe do Kazachstanu, tym razem już w 1982 r. Razem z siostrą i siostrzenicą jechały po to, by odnaleźć groby bliskich, ale po nich nie było ani śladu. Jedynie przed oczami, jak przez mgłę majaczyło miejsce, w którym najprawdopodobniej są pochowani.

Lidia Argasińska z Syberii przywiozła pamiątkę, do którego wpisywały się koleżanki i towarzyszkisyberyjskiej niedoli. Zbigniew Bator do dzisiejszego dnia posiada bilet powrotny do Polski z 1946 r.

Spotkanie w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Lubaczowie. Udział wzięli i podzielili się wspomnieniami (przy stole od lewej): Jadwiga Tabaczek, Teresa Mielnik, Lidia Argasińska, Zbigniew Bator, prezes Mieczysław Szymoniak, Katarzyna Ilnicka i Bronisław Stopyra

W spotkaniu wzięli udział także sybiraczka Katarzyna Ilnicka oraz sybirak Bronisław Stopyra. Członkowie wspierający Jadwiga Tabacek i Barbara Thiemie przyjęły zaproszenie.

Ta część spotkania wśród przybyłej młodzieży, gości i sybiraków wzbudziła największe emocje, widać było, że ukradkiem ocierano łzy. Historie sybiraków wszystkich zaciekały i skłoniły do refleksji. Uczniowie zadawali wiele pytań.

Spotkanie uświetnił wzruszający montaż słowno-muzyczny przygotowany przez młodzież.

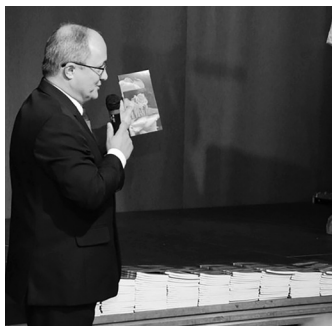
Sybiracy mają nadzieję, że zainteresowali uczniów swoimi przeżyciami, że to, co zobaczyli, usłyszeli od nich, wzbogaci ich wiedzę na temat historii II wojny światowej, której częścią byli Polacy zsyłani na daleką Syberię. Pragną też, by ta „żywa lekcja historii” pozostała w pamięci młodych ludzi. Czas złowrogiego Sybiru minął, ale pamięć o nim niech trwa!

Barbara Janczura

DZIESIĄTA ROCZNICA NADANIA IMIENIA GIMNAZJUM NR 7 IM. SYBIRAKÓW W SZCZECINIE

2 października 2016 r. Gimnazjum nr 7 im. Sybiraków w Szczecinie z dumą obchodziło dziesiątą rocznicę nadania mu imienia. Było to dla całej społeczności szkolnej wyjątkowe wydarzenie.

Uroczystość odbyła się na terenie Centrum Kultury Euroregionu Stara Rzeźnia. Nasz jubileusz zaszczyliło wielu znamienitych gości. Zaproszenie przyjęli przewodnicząca Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego Teresa Kalina, zachodniopomorski wicekurator oświaty Jerzy Sołtysiak oraz wiele innych osób wspierających działania szkoły. Na uroczystości obecny był także członek Zarządu Głównego Związku Sybiraków Jerzy Lewicki, który wręczył Złotą Odznakę za Zasługi dla Związku Sybiraków dyrektor naszej szkoły Ewie Zagubień. Nauczyciele zaangażowani w działania na rzecz Związku otrzymali odznaczenia srebrne. Dla wszystkich było to znaczące wyróżnienie.

Prezentacja książki „... i nie zapomnę”

Dekoracja Odznaką Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków. Złotą Odznakę w imieniu prezesa Zarządu Głównego Jerzy Lewicki wręczył dyrektor Ewie Zagubień

Uroczystość uświetnił występ uczniów

Uroczystość stała się również okazją do promocji kolejnej szkolnej publikacji pt. „... i nie zapomnę”, w której znalazły się zdjęcia sybiraków, ich ukochanych miejsc w Szczecinie oraz listy skierowane do nich autorstwa naszych uczniów. Publikacja książkowa ma bezcenną wartość, bo po pierwsze napisana została w całości przez uczniów, po drugie połączyła trudną historię Polski z historią Szczecina. Przygotowana została również wystawa zdjęć i prac plastycznych, która zwracała uwagę zarówno jej bohaterów, jak i przybyłych gości. Było to kolejne międzypokoleniowe spotkanie, które umożliwiło bezpośrednią wymianę myśli i słów młodych ludzi oraz tych, którzy są dla nich wzorem.

Zarówno książka, jak i uroczystość miały być podziękowaniem patronom za ich bezcenne zaangażowanie w życie szkolne – za „żywe lekcje historii”, pełne wzruszeń wspomnienia, marsze pamięci, spotkania na różnych uroczystościach, obchody Tygodnia Patrona, ale przede wszystkim za okazane nam ciepło i serce. To wydarzenie było ważne i piękne dla całej społeczności Gimnazjum nr 7 im. Sybiraków w Szczecinie.

Sylwia Gumowska-Rak, Renata Ogielska

WIZYTA W KAZACHSTANIE

Wyjazd do Kazachstanu odbył się w dniach 3–7 listopada 2016 r. Do Kazachstanu przybyliśmy na zaproszenie Konsulatu Generalnego RP w Ałmaty. Celem wizyty były obchody 80-lecia masowych deportacji Polaków do Kazachstanu. Delegacja nasza składała się z sześciu osób: posłanki na Sejm RP, wiceprzewodniczącej Komisji Spraw Zagranicznych oraz Komisji Łączności z Polakami za Granicą Małgorzaty Gosiewskiej, doradcy szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Magdaleny Merty, Jana Sroki – radcy prawnego w Urzędzie ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz sybiraków: prezesa Zarządu Głównego ZS Kordiana Borejki, sekretarza generalnego Eugeniusza Kuszki i przewodniczącej Komisji Współpracy z Zagranicą Danuty Sedlak.

Pierwszego dnia przybyłych gości i licznie reprezentowaną miejscową Polonię powitał Oleg Czerwiński – prezes Centrum Kultury Polskiej „Więź”. Sala teatru Žas Sahna była wypełniona po brzegi. Po wysłuchaniu hymnu polskiego i kazachskiego głos zabrał konsul generalny RP w Ka-

zachstanie, ambasador tytularny Andrzej Papierz. Opowiadał o swojej pracy, o uczestnictwie w beatyfikacji apostoła Kazachstanu – ks. Władysława Bukowińskiego, która odbyła się we wrześniu w pięknej katedrze w Karagandzie. W ciągu lat swojej pracy spędzonych w Ałmaty spotkał wielu wspaniałych ludzi. Poznał Polaków przesiedlonych z Ukrainy w latach 1930–1936. Przymusowo wyrwani ze swej ojcowizny, bez możliwości powrotu do ojczyzny, polscy zesłańcy mieli zapomnieć, kim byli ich rodzice i dziadkowie. Zabierano im książeczki do nabożeństwa, różańce, obrazki z wizerunkami świętych. Lecz oni nie zapomnieli, modlą się po polsku, a ci którzy chcą, mają możliwość przyjazdu do Polski.

Po odczytaniu posłania p.o. szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jana Józefa Kasprzyka nastąpiło wręczenie medali Pro Patria 10 zasłużonym działaczom polonijnym. Dekoracji dokonał przedstawiciel UdsKiOR Jan Sroka w asyście Magdaleny Merty.

Znaczącym punktem programu było wystąpienie prezesa Zarządu Głównego Związku Sybiraków Kordiana Borejki. Przedstawił historię zesłań w czasie II wojny światowej, mówił o swoim ponadsześćdziesięcioletnim pobycie w Kazachstanie, o tym, jak wiele zesłańcy zawdzięczają miejscowej ludności, która dzieliła się wszystkim, co miała, i uczyła, jak przetrwać. W imieniu Zarządu Głównego Związku Sybiraków podziękował za kultywowanie wiedzy o zesłańcach i opiekę nad polskimi mogiłami.

Po tym wystąpieniu prezes Kordian Borejko w asyście sekretarza generalnego Eugeniusza Kuszki i Danuty Sedlak dokonał odznaczenia 25 osób Odznaką Honorową Sybiraka.

Część oficjalną uroczystości zakończyła emisja dokumentalnego filmu pt. „Bracia” w reżyserii Wojciecha Staronia o wzruszających losach polskich tułaczy – braci Alfonsa i Mieczysława Kułakowskich.

Od lewej: konsul Radosław Gruk, prezes ZG ZS Kordian Borejko, Magdalena Merta (UdsKiOR) i ambasador Andrzej Papierz podczas spotkania na Kazachskim Narodowym Uniwersytecie im. Al-Farabi

Podczas przyjęcia w restauracji teatru ambasador RP Andrzej Papierz wręczył uczestnikom delegacji pamiątkowe medale rocznicowe.

Kolejny dzień spędziliśmy na terenie Kazachskiego Narodowego Uniwersytetu im. Al-Farabi. Wysłuchaliśmy wystąpień pracowników naukowych. Uczestniczka naukowej konferencji polsko-kazachskiej, która odbyła się w Krakowie (6–7 czerwca 2016 r.) „Europa w Azji. Z dziejów obywateli polskich w Kazachstanie w okresie II wojny światowej”, mówiła o owocnej współpracy z Instytutem Historii Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego oraz Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń w Krakowie, a także zwróciła uwagę na wymianę doświadczeń między uczelniami Polski i Kazachstanu i kontynuowanie prac badawczych historyków, dotyczących archiwów i dokumentów NKWD.

Msza święta w rzymskokatolickiej katedrze pw. Świętej Trójcy, a później uroczysty koncert rocznicowy w sali kameralnej Kazachskiej Filharmonii Narodowej im. Żambyła zakończyły kolejny pracowity dzień.

Program trzeciego dnia był bardzo urozmaicony i wszędzie witano nas z dużą serdecznością. Zwłaszcza ostatnie spotkania pozostaną na długo w pamięci. Seniorki, które pamiętają czasy przesiedleń: panie Kazimie-

Odnznaką Honorową Sybiraka prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków wyróżnił m.in. Polki wywiezione 80 lat temu do Kazachstanu

ra Bartyszewska oraz Galina i Sabina Nowakowskie, zostały odznaczone przez prezesa Kordiana Borejkę Odznaką Honorową Sybiraka. Wspominały odległe sprzed 80 lat wywózki. Ludzie nie wiedzieli, dokąd ich wywożą, nie mieli prawa do powrotu, nie mogli mówić po polsku, a ukrywane książeczki do nabożeństwa stanowiły elementarz do nauki mowy przodków.

Na posiłek przygotowany przez miejscowe gospodynie zaproszono nas do szkoły języka polskiego. Młodzianka nauczycielka opowiadała z zapałem o uczniach, którzy chętnie uczą się polskich piosenek, poprzez które przyswajają sobie polski język. Uwagę moją zwróciła pięknie wykonana gazetka ścienna z dużymi kolorowymi zdjęciami wielkich Polaków.

Nasza delegacja zwiedziła również dom dziecka w Kapszagaju, prowadzony przez ks. Artura Zarasia, ks. Szymona Grzywińskiego, trzy siostry zakonne i dwie wolontariuszki z Polski. Dom ten jest schronieniem, wybawieniem i ratunkiem dla dzieci w wieku 5–12 lat. Przeżyły one wiele dramatów, bywały porzucane, bite, a tutaj odzyskały poczucie bezpieczeństwa. Opiekunowie całkowicie oddani są pracy z dziećmi, uczą się z nimi, odrabiają lekcje, bawią się i modlą. Dzieci otrzymują regularne posiłki i widać, że są szczęśliwe – ufne, uśmiechnięte i wesołe.

W ostatnim dniu zorganizowano nam wycieczkę w góry Tien-szan na ośnieżony łańcuch górski, na tle którego wyrosły Ałmaty. Na jeden ze szczytów o wysokości powyżej 3500 m wjechaliśmy wyciągiem gondolowym. Kilku narciarzy otworzyło sezon narciarski, a ogromne lodowisko zwabiło wielu łyżwiarzy. Urokliwe krajobrazy utrwaliiliśmy na fotografiach.

Nasz pobyt był bardzo starannie przygotowany. Od wylądowania o północy w Ałmaty odczuwaliśmy troskliwą opiekę organizatorów. W komfortowym hotelu Royal Tulip przywitał nas konsul Radosław Gruk i wręczył wydrukowany program. Wszystkie spotkania odbywały się zgodnie z planem, a towarzystwo ambasadora, konsula i przemiłej tłumaczki Anny Opalińskiej stanowiło bogate źródło wiedzy o życiu potomków przesiedleńców i zapewniało należyłą wymianę informacji.

Przy pożegnaniu prezes Kordian Borejko i inni uczestnicy delegacji nie szczędzili słów uznania za serdeczną gościnę, przekazaliśmy podziękowania i wyraziliśmy wdzięczność za pielęgnowanie pamięci o naszych rodakach.

**Danuta Sedlak,
zdjęcia Justyna Calczyńska, Janusz Krzyżanowski**

NIEZWYKŁY KONCERT W KATOWICACH

W dniu 19 listopada 2016 r. w sali koncertowej Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach miało miejsce niezwykle wydarzenie muzyczne z okazji jubileuszu 70-lecia UNICEF-u. Po występie Chóru Chłopięcego Filharmonii Krakowskiej odbyło się światowe prawykonanie oratorium „Canticum puerorum” uznanego współczesnego kompozytora Eugeniusza Knapika, z tekstami poety Krzysztofa Koehlera. Pięcioczęściowe dzieło na chór i orkiestrę dedykowane było pamięci dzieci Syberii. Powstało na specjalne zamówienie Emila Własacza, który chciał w ten sposób oddać hołd swojej wywiezionej na Syberię rodzinie (z 11 osób wróciło zaledwie pięcioro dzieci), tym samym wszystkim dziecięcy ofiarom, które doświadczyły zesłańczego losu, a w wymiarze uniwersalnym dzieciom cierpiącym w czasach przemocy i wojennych kataklizmów. Koncert zakończył się wręczeniem okolicznościowych statuetek 70-lecia UNICEF-u. Wśród publiczności tego wyjątkowego wydarzenia nie zabrakło sybiraków.

Beata Żyłkowska

KALENDARIUM LUBELSKIEGO ODDZIAŁU ZWIĄZKU SYBIRAKÓW STYCZEŃ–WRZESIEŃ 2016 R.

Co roku w pierwszych dniach stycznia lubelscy sybiracy spotykają się na wspólnym opłatku. Zapraszamy władze miasta, województwa, stowarzyszenia i organizacje kombatanckie.

21 stycznia 2016 r., w 153. rocznicę wybuchu powstania styczniowego, na zaproszenie wojewody lubelskiego Przemysława Czarnka, marszałka województwa lubelskiego Sławomira Sosnowskiego, prezydenta Lublina Krzysztofa Żuka, dowódcy Garnizonu ppłk. Roberta Kasperczuka oraz społeczności Szkoły Podstawowej nr 6 im. Romualda Traugutta, uczestniczyliśmy w mszy świętej. Odbyła się ona w kościele cywilno-wojskowym pw. Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, w intencji powstańców styczniowych.

7 lutego 2016 r. odbyły się uroczystości 76. rocznicy pierwszej masowej deportacji Polaków na Sybir (10 lutego 1940 r.). O godz. 12.00 – msza święta w kościele pw. Wniebowzięcia NMP Zwycięskiej, w intencji Polaków zmarłych

i pomordowanych na zesłaniu. O godz. 13.00 – przemarsz pocztów sztandarowych i uczestników mszy świętej pod pomnik Matki Sybiraczki na pl. Dzieci z Pahiatua, wartę honorową przy pomniku pełnili żołnierze i policjanci. Odegrano hymn Rzeczypospolitej Polskiej. Wiceprezes Lubelskiego Zarządu Oddziału ZS Józef Lis przywitał uczestników uroczystości. Odegrano Hymn Sybiraków, okolicznościowe przemówienia zostały wygłoszone przez przedstawicieli prezydenta miasta, wojewody lubelskiego, marszałka województwa. W imieniu Młodzieżowej Rady Miasta oraz całej lubelskiej młodzieży wystąpiła wiceprzewodnicząca Rady Elżbieta Gabriel. Powiedziała m.in.: „Głęboko wzruszeni pragniemy podziękować za świadectwo patriotyzmu, pokładania nadziei w największych wartościach i wielkie poświęcenie dla narodu. To dzięki wam my, młodzi, możemy teraz żyć w niepodległej Polsce”.

1 marca, w Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych na zaproszenie wojewody lubelskiego, marszałka województwa, prezydenta miasta i dyrektora Oddziału Instytutu Pamięi Narodowej w Lublinie uczestniczyliśmy w mszy świętej w kościele pw. Świętej Rodziny w intencji poległych, zamordowanych i zmarłych żołnierzy wyklętych, a także w sesji historycznej „Polskie podziemie niepodległościowe na Lubelszczyźnie 1944–1956”.

Na zaproszenie Lubelskiego Oddziału Związku Piłsudczyków wzięliśmy udział w marcu w obchodach imienin marszałka Józefa Piłsudskiego, w maju – w obchodach rocznicy śmierci marszałka, w sierpniu – w marszu Szlakiem Legionów Józefa Piłsudskiego, na trasie Lublin–Jastków, zakończonym mszą świętą na cmentarzu wojennym w Jastkowie.

16 marca komendant wojewódzki policji w Lublinie insp. Paweł Dobrodziej zaprosił na uroczyste spotkanie wielkanocne służb mundurowych województwa lubelskiego. W spotkaniu uczestniczyli: prezes Lubelskiego Zarządu Oddziału ZS Janusz Pawłowski i rzecznik Oddziału Krystyna Mateuszuk.

2 kwietnia miała miejsce „XVII Wielkanoc w Polsce – Lublin 2016”. Pod patronatem prezydenta Lublina Krzysztofa Żuka, Polacy z Rosji, Kazachstanu, Białorusi i Ukrainy spędzili święta w Polsce. Z wielkim wzruszeniem rodacy przyjeżdżający do Polski spotkali się z nami pod pomnikiem Matki Sybiraczki oraz na spotkaniu integracyjnym z udziałem prezesa Zarządu Oddziału ZS Janusza Pawłowskiego i członków Oddziału.

3 kwietnia na zaproszenie Fundacji Niepodległości mieliśmy możliwość uczestniczenia w otwarciu Gali Retrospektywy Festiwalu Filmów Dokumentalnych „Niepokorni, Niezłomni, Wyklęci 1939–1989”. Gościem festiwalu był szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk.

Wśród nagrodzonych festiwalowym Sygnetem Niepodległości znalazła się Krystyna Mateuszuk z Lubelskiego Oddziału ZS.

10 kwietnia na zaproszenie Społecznego Komitetu Obchodów szóstej rocznicy katastrofy smoleńskiej wzięliśmy udział w uroczystości z ceremoniałem wojskowym na pl. Litewskim. Złożyliśmy kwiaty pod tablicą na budynku klasztoru oo. Kapucynów upamiętniającą ofiary katastrofy. O godz. 18.00 uczestniczyliśmy w mszy świętej w kościele pw. Matki Bożej Królowej Polski, w intencji ofiar tragedii smoleńskiej.

17 kwietnia z okazji 76. rocznicy zbrodni katyńskiej na zaproszenie Stowarzyszenia Rodzina Katyńska Lublin, Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie, Zespołu Szkół nr 1, Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”, Fundacji Niepodległości uczestniczyliśmy w mszy świętej w kościele Pobrygidzkowskim, w intencji ofiar zbrodni katyńskiej. Przy pomniku Ofiar Katyńskich o godz. 13.30 odbyły się uroczystości z ceremoniałem wojskowym.

18 kwietnia o godz. 12.00 rozpoczęło się spotkanie przy symbolicznej Mogile Katyńskiej na cmentarzu przy ul. Białej. Zebrani modlili się w intencji pomordowanych, złożyli kwiaty i zapalili znicze.

22 kwietnia wojewoda lubelski wraz z Komitetem Organizacyjnym zaprosił nas na obchody 1050. rocznicy chrztu Polski. Delegacja Lubelskiego Oddziału ZS uczestniczyła w konferencji popularnonaukowej „Przymierze chrześcijaństwa 966–2016”.

Zespół Szkół Ekonomicznych im. A. i J. Vetterów obchodził jubileusz 150-lecia. Na wniosek Lubelskiego Oddziału ZS szkoła została odznaczona Odznaką Honorową Sybiraka. Dekoracji sztandaru dokonał prezes Janusz Pawłowski. W uroczystości uczestniczyli także członkowie Oddziału Krystyna Mateuszuk i Cezary Grzybek – absolwent szkoły.

2 maja wzięliśmy udział w obchodach Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej.

3 maja, w uroczystość Święta Narodowego 3 Maja o godz. 9.00 w Trybunale Koronnym rozpoczęła się uroczysta sesja Rady Miasta Lublin. Uczestniczył w niej prezes Lubelskiego Zarządu Oddziału ZS Janusz Pawłowski. O godz. 10.00 w archikatedrze lubelskiej rozpoczęła się msza święta w intencji ojczyzny, z licznym udziałem sybiraków. Następnie o godz. 12.00 pod pomnikiem Konstytucji 3 Maja na pl. Litewskim rozpoczęły się uroczystości z ceremoniałem wojskowym. Na ich zakończenie delegacje złożyły kwiaty i zapaliły znicze.

8 maja obchodziliśmy 71. rocznicę zakończenia II wojny światowej. W intencji ofiar msza święta odbyła się w kościele garnizonowym. Dalsze uroczystości rocznicowe rozpoczęły się o godz. 12.00 na pl. Litewskim.

25 maja, w 76. rocznicę egzekucji więźniów Zamku Lubelskiego przy pomniku ofiar w wąwozie w Rurach Jezuickich rozpoczęła się msza święta w intencji pomordowanych. Uroczystości zorganizowali: Gimnazjum nr 11 im. por. marynarki Mariana Tadeusza Mokrskiego, Muzeum Martyrologii „Pod Zegarem”, Parafia Rzymskokatolicka Świętej Rodziny.

Kilkakrotnie w ciągu roku Lubelski Oddział Związku Sybiraków otrzymuje zaproszenia na cykliczne spotkania z filmem w kinie na Zamku Lubelskim.

26 maja wzruszający program słowno-muzyczny przygotowała na Dzień Matki Bursa Szkolna nr 2. Było to dwugodzinne wydarzenie artystyczne, w ramach którego przy pomniku Matki Sybiraczki wiersze o matkach autorstwa Mariana Jonkajtysa i Juliusza Słowackiego zostały odtworzone z nagrań, dzięki współpracy Centrum Kultury. „Marsz II Korpusu” Jana Lechonia recytowała młodzież Szkoły Podstawowej nr 20 i wychowankowie Bursy nr 2, 3, 5 i 6.

2 czerwca na zaproszenie Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Chełmie delegacja Lubelskiego Oddziału ZS wzięła udział w VI Ogólnopolskim Zjeździe Dyrektorów Szkół i Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń noszących imiona upamiętniające Zesłańców Sybiru. Zjazd obradował pod hasłem „Naszym obowiązkiem jest pamięć”. Udział w nim wzięli prezes Janusz Pawłowski oraz członek Zarządu Krystyna Mateuszuk.

W dniach 8–9 lipca, na zaproszenie wojewody lubelskiego Przemysława Czarnka i szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Lublinie ppłk. dypl. Piotra Chudzika, delegacja Lubelskiego Oddziału ZS uczestniczyła w obchodach Ogólnopolskich Dni NATO – „Lublin razem z NATO”. O godz. 10.00 nastąpiło odsłonięcie i poświęcenie tablicy pamiątkowej, dedykowanej płk. Ryszardowi Kuklińskiemu.

22 lipca na zaproszenie Muzeum Martyrologii „Pod Zegarem” i klasztoru oo. Dominikanów, w 72. rocznicę likwidacji niemieckiego więzienia na Zamku w Lublinie, nasza delegacja uczestniczyła w mszy świętej w Kaplicy Trójcy Świętej na Zamku Lubelskim.

27 lipca ustawa Sejmu RP, której zapisy kończą działalność Rady Ochrony Pamięci, Walk i Męczeństwa oraz Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Pamięci, Walk i Męczeństwa, weszła w życie. W związku z tym wojewoda lubelski wręczył członkom Komitetu podziękowania. Z ramienia Lubelskiego Oddziału ZS w pracach Komitetu udział brała Krystyna Mateuszuk.

1 sierpnia wzięliśmy udział w obchodach 72. rocznicy wybuchu powstania warszawskiego oraz 72. rocznicy akcji „Burza” na Lubelszczyźnie.

31 sierpnia uczestniczyliśmy w obchodach Dnia Solidarności i Wolności.

O godz. 19.00 w archikatedrze rozpoczęła się msza święta w intencji żyjących i zmarłych działaczy ruchu solidarnościowego oraz na rzecz wolności ojczyzny.

1 września odbyły się uroczystości 77. rocznicy agresji Niemiec hitlerowskich na Polskę. O godz. 11.00 w kościele Pobrygidzkowskim rozpoczęła się msza święta za poległych podczas wojny obronnej 1939 r. O godz. 12.00 początek uroczystości cywilno-wojskowej na pl. Władysława Łokietka w Lublinie; złożono kwiaty przy tablicy upamiętniającej ofiary bombardowania Lublina we wrześniu 1939 r.

W dniach 8–9 września odbył się XVI Międzynarodowy Marsz Żywej Pamięci Polskiego Sybiru w Białymstoku. Uczestniczą w nim zawsze członkowie Lubelskiego Oddziału ZS wraz ze swoim sztandarem. Coraz trudniej jest nam, sybirakom, nieść go, dlatego wyręczają nas w tym uczniowie lubelskich szkół. Uczniowie ci idą także pod sztandarami swoich szkół. Rokrocznie po zakończeniu Marszu młodzież zapowiada swój udział w nim w następnym roku.

15 września miała miejsce uroczystość nadania imienia Zesłańców Sybiru XXVII Liceum Ogólnokształcącemu w Lublinie. O godz. 9.30 rozpoczęła się uroczysta msza święta w kościele pw. św. Wojciecha Biskupa Męczennika w intencji uczniów, nauczycieli i pracowników szkoły, podczas której został poświęcony sztandar liceum. Następnie w budynku szkoły została odsłonięta i poświęcona tablica pamiątkowa. Po ceremonii ślubowania uczniów przewodniczący Rady Rodziców Stanisław Tanikowski dokonał przekazania sztandaru na ręce dyrektor Urszuli Łapińskiej-Łubniewskiej. W części artystycznej młodzież przedstawiła wzruszający program słowno-muzyczny obrazujący walkę Polaków wywiezionych na Sybir o swoją tożsamość narodową.

Kontakty Lubelskiego Oddziału ZS ze szkołami nie są sporadyczne, są to spotkania w ramach programów edukacyjnych, m.in. „W sercu zapisane”, „Kobiety wojny”, „Wehikuł czasu, czyli ocalić od zapomnienia”. Młodzież realizuje także filmy. Otrzymujemy również zaproszenia do udziału w sesjach naukowych oraz w uroczystościach szkolnych.

16 września w imieniu nauczycieli oraz młodzieży Technikum Elektronicznego im. Obrońców Lublina 1939 r. i X Liceum Mistrzostwa Sportowego, dyrektor Zespołu Szkół Elektronicznych mgr Elżbieta Hauc zaprosiła nas na uroczystości rocznicowe. O godz. 10.00 rozpoczęła się msza święta w intencji obrońców Lublina 1939 r. Na uroczystości z ceremoniałem wojskowym złożyły się apel poległych, przemówienia okolicznościowe, złożenie kwiatów.

17 września, w 77. rocznicę agresji Rosji Sowieckiej na Polskę o godz. 11.00 odprawiona została msza święta w kościele pw. NMP Zwycięskiej, w intencji

ofiar agresji sowieckiej 17 września 1939 r., poległych na Kresach Wschodnich, zamordowanych w Katyniu, zmarłych na zesłaniu. Dalsze obchody rocznicowe rozpoczęły się o godz. 12.00 na pl. Dzieci z Pahiatua przy pomniku Matki Sybiraczki. Wartę honorową zaciągnęli żołnierze i policjanci. Odegrano hymn państwowy. Uczestnikom uroczystości prezes Lubelskiego Zarządu Oddziału ZS Janusz Pawłowski podziękował za liczne przybycie, zwłaszcza młodzieży z pocztami sztandarowymi. Został odegrany Hymn Sybiraków. Okolicznościowe przemówienie wygłosił wojewoda lubelski Przemysław Czarnek, a także przedstawiciele Młodzieżowej Rady Miasta. Zgodnie z ceremoniałem wojskowym odczytano apel pamięci i oddano salwę honorową, zostały złożone kwiaty i zapalone znicze. Orkiestra odegrała utwór „Cisza”.

O godz. 14.00 pod pomnikiem Ofiar Katynia złożyliśmy kwiaty i zapaliliśmy znicze. Orkiestra wojskowa odegrała pieśń „Śpij, kolego”. O godz. 14.30 nastąpiło złożenie kwiatów pod tablicą pamiątkową ppor. Jana Bołbotta, w gmachu Collegium Iuridicum KUL przy ul. Spokojnej.

Krystyna Świrniak-Mateuszuk

WSPÓŁPRACA ZARZĄDU ODDZIAŁU ZWIĄZKU SYBIRAKÓW W LEGNICY ZE SZKOŁAMI NA TERENIE MIASTA LEGNICY

Z chwilą reaktywowania Związku Sybiraków na terenie byłego województwa bardzo dobrze układa się współpraca z młodzieżą szkolną w Legnicy. Na współpracy z młodzieżą bardzo nam zależy, gdyż chcemy przekazywać jej historię o ludziach, którzy za ojczyznę przelewali krew i cierpieli.

Szczególnie dobrze układają się relacje z czterema szkołami: Zespołem Szkół Budowlanych, Gimnazjum nr 5, Zespołem Szkół Elektryczno-Mechanicznych oraz VII Liceum Ogólnokształcącym.

W wymienionych placówkach uczestniczymy we wszystkich ważnych uroczystościach oraz lekcjach historii. Uczniowie tych szkół biorą udział w konkursach, na których zdobywają czołowe miejsca.

Zespół Szkół Budowlanych w Legnicy

Pierwsze spotkanie sybiraków z okazji 17 września 1989 r. odbyło się w tej szkole, młodzież pod kierownictwem Bogumiły Słomczyńskiej przygotowała wówczas część artystyczną, a dyrektor Wacław Makowski poczęstunek.

Piątą rocznicę reaktywowania Związku Sybiraków rozpoczęto mszą świętą, po której odsłonięto i poświęcono tablicę pamiątkową. Następnie wszyscy uczestnicy udali się do teatru na część artystyczną, którą również przygotowała Bogumiła Słomczyńska. W czasie uroczystości prezes Zarządu Głównego Ryszard Reiff odznaczył Zespół Szkół Budowlanych. Na tę okoliczność uczennica tej szkoły odczytała wiersz pt. „Taniec z historią”, który sama ułożyła.

Dobra współpraca ze szkołą trwa do dziś. 24 września br. uczestniczyliśmy w obchodach 50-lecia powstania szkoły.

Piękną oprawę artystyczną Bogumiła Słomczyńska przygotowała również na 25-lecie naszego Związku.

Gimnazjum nr 5 w Legnicy

To gimnazjum jest szczególnie szkołą, gdyż cała kadra pedagogiczna wychowuje młodzież w duchu patriotycznym, jesteśmy z tą placówką bardzo serdecznie związani.

W ubiegłym i tym roku uczestniczyliśmy we wszystkich uroczystościach, m.in. w: opłatku, rozpoczęciu i zakończeniu roku szkolnego, obchodach Konstytucji 3 Maja, Miesiąca Pamięci, 11 listopada i innych.

Młodzież szkolna brała udział w konkursach o tematyce poświęconej sybirakom. Jedna z prac została wyróżniona na szczeblu wojewódzkim. W tym roku również uczniowie przystępują do konkursów organizowanych przez Kuratorium Oświaty we Wrocławiu.

Zespół Szkół Elektryczno-Mechanicznych w Legnicy

W szkole tej uczestniczymy w różnych uroczystościach patriotycznych. Od 1989 r. prof. Ryszard Grajek organizuje uroczyste akademie dla uświęcenia Święta Odzyskania Niepodległości, Konstytucji 3 Maja, Dnia Żołnierzy Wyklętych.

Ryszard Grajek wyjątkowo starannie dba o pracownię historyczną, w której zorganizował Izbę Pamięci Narodowej. Pracownia historyczna jest jedną z najlepiej urządzonych klas wśród wszystkich szkół w całej Polsce.

Każdego roku w szkole odbywa się około 20 spotkań sybiraków z uczniami, na których przekazujemy nasze przeżycia na zesłaniu.

VII Liceum Ogólnokształcące w Legnicy

Uczniowie tej szkoły biorą czynny udział w różnych uroczystościach oraz pogrzebach działaczy Związku Sybiraków, AK i innych organizacji kombatanckich.

W 2015 r. w liceum została otwarta Izba Pamięci Narodowej, gdzie umieszczone są sztandary i eksponaty wszystkich organizacji kombatanckich, m.in. naszego Związku.

Wanda Puchała

WAŻNE ROCZNICE

WAŻNE ROCZNICE W 2016 R.

Mijający już 2016 r. był rokiem dwóch rocznic, ważnych w historii zesłań syberyjskich. Były to rocznice wywiezienia Polaków w głąb ZSSR:

- 75. rocznica czwartej deportacji z Kresów Wschodnich, w czerwcu 1941 r.,
- 80. rocznica deportacji z Kresów przedrozbiorowych, w latach 1936–1937.

Obydwa te wydarzenia były przejawem represji sowieckich wobec ludności polskiej – represji o ogromnej skali i okrucieństwie, nieznanym we współczesnej historii cywilizowanych narodów.

Przedstawiając sprawy w porządku chronologicznym, należy zacząć od lat 1936–1937. W tym czasie władze Związku Sowieckiego podjęły decyzje, które przesądziły o losie tysięcy Polaków, tych co pozostali w swoich kresowych wsiach i miasteczkach na Wołyniu i Podolu oraz na innych terenach, pomimo zmiany granic, ustalonych traktatem ryskim w 1921 r. Możliwość ewakuacji mieszkańców przedrozbiorowych Kresów do odrodzonej już Polski zakończyła się w 1924 r. Wszyscy Polacy, którzy na to się nie zdecydowali, stali się automatycznie obywatelami ZSRR. Ich liczba wynosiła od 1,1 do 1,2 mln osób, z czego większość mieszkała w obrębie utworzonych po rewolucji republik ukraińskiej i białoruskiej.

W początkowym okresie władze sowieckie traktowały Polaków dość łagodnie. Zaoferowały im rodzaj autonomii. Utworzono dwa specjalnie wydzielone okręgi w obszarach zamieszkałych głównie przez ludność polską – i tam wprowadzono szereg pozytywnych dla niej przepisów. Nazwy okręgów przyjęto od nazwisk polskich komunistów – stąd Marchlewszczyzna i Dzierżyńszczyzna. Obydwa te okręgi leżały za graniczną rzeką Zbrucz, na zachodniej Ukrainie i na zachodniej Białorusi. Według polskiego nazewnictwa były to tereny w rejonie Żytomierza (Marchlewszczyzna) oraz w pobliżu Mińska (Dzierżyńszczyzna). Pierwsza z nich powstała w 1925 r., a druga w 1932 r. Wprowadzono w nich polski język urzędowy, były polskie rady gminne, powstały polskie szkoły, wychodziły polskie gazety. Równocześnie rozwinięto silną propagandę komunistyczną, licząc na zsowietyzowanie Polaków i pozbawienie ich własnej tradycji, kultury i religii. Dążono do tego, by wyzbyli się polskiego patriotyzmu i zaakceptowali sowiecką przynależność państwową.

Zamiary te trafiły jednak na zdecydowany opór kresowych Polaków – głównie szlachty zagrodowej, świadomej swojej polskości. Ponadto nie godzili się oni na oddawanie swojej ziemi do kołchozów, w ramach tzw. kolektywizacji. Taka postawa wpłynęła na całkowitą zmianę sytuacji. Zie-

mię odbierano im siłą, a opornych gospodarzy zamykano w więzieniach lub obozach pracy, częste były egzekucje bez sądu. Zlikwidowano wszystkie przywileje polskiej mniejszości.

Miejscowe władze partyjne pod koniec 1929 r. nasiliły restrykcje wobec Polaków, których zaczęto uważać za „element niebezpieczny społecznie”. Rozpoczęły się prześladowania religijne, wymierzone głównie w Kościół katolicki. Wszystkich księży aresztowano i osadzono w więzieniach lub łagrach. Zamknięto kościoły. Miejscowe władze ukraińskie podsycaly antypolskie nastroje, podejrzewania o szpiegostwo i nastawienie kontrewolucyjne. Były to już zorganizowane represyjne prześladowania narodowościowe i przeciwko tzw. „kułakom”, czyli bogatszym gospodarzom. Według szacunków historyków, w akcji likwidowania „kułaków” na Ukrainie wywieziono do obozów pracy na północy ZSRR około 10 tys. Polaków. Wkrótce zdecydowano o wysiedleniu Polaków z 22-kilometrowego pasa przy polskiej granicy, obawiając się z ich strony szpiegowania na rzecz Polski.

Decyzje w tej kwestii zapadły w Moskwie i w styczniu 1930 r. powstały grupy GPU (późniejsze NKWD) do organizowania wysiedleń, których jednak nie wykonano w pełnym zakresie. W latach 1932–1934 warunki egzystencji i Polaków, i Ukraińców pogorszyły się drastycznie na skutek wywołanego sztucznie głodu.

W tym czasie przeprowadzono częściową deportację Polaków (40 tys.) na wschodnie tereny Ukrainy. Liczebność ludności polskiej uległa znacznemu zmniejszeniu. Były częste ucieczki Polaków z Ukrainy do Polski, przez „zieloną granicę”, próbowały uciekać nawet całe wsie, oczywiście bez rezultatu.

W 1935 r. zlikwidowano polski rejon narodowy Marchlewszczyznę.

GPU sporządzało listy osób nazwanych „polskim elementem kontrewolucyjnym” lub „kolumną polskiego faszystu”. Narastały terror i zastraszanie. Zamknięto polskie szkoły i inne polskie instytucje kulturalne.

Komitet Centralny WKP(b) w Moskwie 17 stycznia 1936 r. przyjął uchwałę o wysiedleniu Polaków z Ukrainy do Kazachstanu. Efektem realizacji uchwały stało się deportowanie około 60 tys. Polaków do bezludnych terenów północnego Kazachstanu. Nie do osad, lecz – jak mówią świadkowie – w goły step.

Podobny los spotkał Polaków z Białorusi, skąd wywieziono około 20 tys. osób. Tam zlikwidowano wówczas polski rejon narodowy Dzierżyńszczyzna.

Łącznie w wyniku rozpętanej kampanii antypolskiej do Kazachstanu deportowano niemal wszystkich Polaków z tzw. pasa przygranicznego. Dane

ilościowe są nieco rozbieżnie podawane przez różnych autorów. Wszyscy zgadzają się co do 60 tys. wywiezionych¹.

Kolejna faza prześladowań Polaków w ZSRR nastąpiła w tzw. operacji polskiej, nazwanej wielką czystką. Z rozkazu komisarza ludowego Nikołaja Sierowa, na Ukrainie i w innych częściach ZSRR w latach 1937–1938 skazano około 140 tys. osób narodowości polskiej, w tym 111 tys. na karę śmierci, do łagrów trafiło ponad 28 tys. osób. W całym Związku Sowieckim represje dotknęły około 25 tys. Polaków, obywateli sowieckich.

Zbrodnie te historycy kwalifikują jako ludobójstwo.

Należy jeszcze podkreślić, że osadzeni w łagrach przeważnie tej kary nie przeżyli, a deportowani do Kazachstanu byli tam poddani ciężkim represjom i znosili skrajnie trudne warunki egzystencji.

Reasumując, można stwierdzić, że mijająca 80. rocznica początku tych represji (1936 r.) – jest rocznicą wyjątkowo tragicznych wydarzeń i ciężkich losów.

Ich skutki trwają do dziś. W Kazachstanie wciąż żyją Polacy, już drugie i trzecie pokolenie potomków wówczas deportowanych z dawnych Kresów Polskich. Pragną oni przenieść się do wymarzonej Polski. Proces powrotów jest niestety bardzo powolny i źle zorganizowany. Oczekuje się kolejnej ustawy sejmowej w tej palącej kwestii. Nieliczni, którzy w ostatnich latach zdołali przyjechać do Polski, nie są objęci dostateczną opieką.

Druga obchodzona w tym roku to – 75. rocznica deportacji Polaków z Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej, w czerwcu 1941 r.

Była to ostatnia z czterech wielkich deportacji, przeprowadzonych przez władze sowieckie w latach 1940–1941. Objęła około 300 tys. osób (według polskich danych emigracyjnych) z różnych części Kresów, najwięcej z obszaru Wileńszczyzny. Transporty kierowano do wschodniej Syberii – do Krasnojarskiego Kraju, do Jakucji i innych terenów północnych. Deportacja ta odbywała się w dniach, kiedy wojska Rzeszy Niemieckiej zaatakowały Związek Sowiecki (22 czerwca 1941 r.). Część eszelonów z wywożonymi Polakami dostała się pod ostrzał bombowców niemieckich, które atakowały dworce kresowych miast.

Wypadki wojenne zdominowały w tym czasie opinię publiczną. Z tego powodu o czerwcowej wywóźce posiadamy najmniej informacji.

Ilustracją dramatu deportowanych w czerwcu 1941 r. niech będzie opis Wandy Puszek-Tarnawskiej z Krakowskiego Oddziału Związku Sybiraków. Tekst ten,

¹ Dane wg: H. Stroński, *Deportacje polskiej ludności z Ukrainy do Kazachstanu w 1936 r. (Polacy w Kazachstanie: historia i współczesność)* Wrocław 1996; J. Wieliczka-Szarkowa, *Zapomniane deportacje Polaków*, „Nasz Dziennik” 11.05.2016; Wikipedia: Operacja NKWD 1937–1938, Wielka czystka.

za zgodą autorki, przytaczam z Informatora „Sybirak” nr 72 z września 2015 r., wydanego przez Związek Sybiraków, Oddział Kraków. **Aleksandra Szemioth**

CZERWCOWE ZSYŁKI

Wspominamy i obchodzimy uroczyste rocznice wywózek na Syberię – lutowej, która miała miejsce 10 lutego 1940 r., i kwietniowej – 13 kwietnia 1940 r. O następnych dwóch czerwcowych w 1940 r. i 1941 r. niewiele wspominałyśmy, a przecież dotyczyły one podobnej ilości nieszczęśliwych, polskich zesłańców.

Deportacja, która miała miejsce w czerwcu 1941 r., wystąpiła po rocznej przerwie jak grom z jasnego nieba. Ziemie polskie dołączone były już wówczas do Ukraińskiej i Białoruskiej Republiki Ludowej. W zsyłce tej uczestniczyła wraz z innymi Polakami dziewięcioosobowa rodzina Niecikowskich, wywieziona 20 czerwca 1941 r. z majątku ziemskiego Kownacinek, z powiatu Szczuczyn, leżącego w części zachodniej tzw. Białoruskiej Republiki Ludowej. Miejscowość ta znajdowała się kilka kilometrów od granicy z Prusami. W czwartej, ostatniej deportacji wywożono obywateli polskich, głównie z województw białostockiego i wileńskiego.

Scenariusz był podobny jak w poprzednich. W nocy, około drugiej, trzeciej godziny łomotanie do drzwi i wrzaski: „Otwierajcie i pakujcie się...”. Dom był otoczony sowieckimi żołnierzami. Na zesłanie według przedstawionej listy przeznaczeni byli rodzice z sześciorgiem dzieci w wieku od 11 do 26 lat. Jedna z córek z rocznym dzieckiem w tym czasie chorym z wysoką gorączką. Mąż jej, nauczyciel szczuczynskiej szkoły i oficer rezerwy, od 17 września 1939 r. przebywał w obozie sowieckim Jaryczów Stary koło Lwowa. Dwie furmanki wiozły ich wraz z tobołami, które udało się im zabrać z domu, do pociągu w Grajewie, odległego o około 25 km.

Już 22 czerwca 1941 r. wkroczyli do Kownacinka Niemcy. Transport wiozący Polaków na Sybir dotarł do Mińska w dniu 22 czerwca i zatrzymany został na dworcu. Nastąpiło bombardowanie dworca przez Niemców. Polacy byli zamknięci w wagonach z zewnątrz zasuwami i sztabami, więc przez małe okienka znajdujące się pod sufitami wystawiali białe szmaty, aby zasygnalizować, że w pociągu są uwięzieni ludzie. Sowietom nie otworzyli wagonów i nie wypuścili uwięzionych Polaków, ponieważ musieli wykonać rozkaz i zrealizować swój plan. Doczepili na koniec pociągu drugą lokomotywę i transport z deportowanymi Polakami ruszył na Sybir z większą prędkością. To było ciepłe lato, a więc w wagonach było duszno i roznosił się fetor z niemytych, spoconych ciał, psujących się resztek jedzenia i z prowizorycznej toalety, czyli dziury w podłodze wagonu. Ludziom dawał się we znaki przede wszystkim brak wody, którą otrzy-

mywali czasem na postojach w małej, racjonowanej ilości. Transport był często zatrzymywany, aby przepuścić wojskowe tabory, zmierzające w przeciwną stronę. Potem pociąg musiał nadrobić swój postój. Dwie lokomotywy: jedna z przodu, druga z tyłu, wyjąc w charakterystyczny sposób, pędziły na Sybir wraz z całym transportem nieszczęśliwych ludzi. Po przejechaniu Uralu, stanowiącego granicę pomiędzy Europą a Azją, znaleźli się wszyscy na terenie Syberii.

W pierwszej połowie lipca 1941 r. transport z Polakami dotarł do Omska i przewieziony został do tutejszego cyrku, w którym na rozsypanych trocinach pełnych pluskiew i wszy kazano Polakom się rozlokować. Zostali zamknięci za bramami cyrku. Młodzież z transportu знаła się w większości z internatów oraz ze szkół, do których uczęszczała. Zebrała się na wyższych piętrach areny cyrkowej i zaczęła śpiewać polskie piosenki, a hymn: „Jeszcze Polska nie zginęła...” rozlegał się daleko. Będąc teraz w gromadzie, stali się bardziej odważni, zapominając, że są w obcym, komunistycznym, wrogim kraju. Zaczęli coraz głośniejsze upominać się o wodę, mleko dla dzieci, ciepłe jedzenie i dostęp chorych do lekarza. W buncie tym brała udział jedna z córek Niecikowskich, 19-letnia Lucyna. Zwróciła na siebie uwagę NKWD-zistów, ponieważ była energiczną, wysoką, bardzo ładną dziewczyną. Kazali jej zgłosić się z żądaniem do komendanta. Poszła i zniknęła. Rodzice wraz z pozostałą rodziną i znajomymi bezskutecznie jej szukali. Tymczasem do cyrku wkroczyli „czerwono-armiejsy” i kierując bagnety w kierunku Polaków, kazali im wychodzić przed bramy cyrku wraz z bagażem. Zaczęli rozwozić zesłańców w różne strony. Rodzina Niecikowskich została przewieziona nad rzekę Irtysz, na przystań i wpędzona pod pokład statku, który płynąc Irtyszem i Obem, zawiózł ją w okolice Surgutu, znajdującego się w części północnej Syberii. Znaleźli się tam w drugiej połowie lipca. Zostali dokwaterowani do wielkiego baraku, pełnego różnorodnych ludzi w małej miejscowości Czarny Mys nad rzeką Ob.

Lucynę Niecikowską przewieziono z cyrku kibitką do więzienia w Omsku, pamiętającego jeszcze czasy carycy Katarzyny. Została wsadzona do zimnej, pozbawionej okien tzw. szafki, tak małej, że mogła tylko kucać. Przebywała tam kilka dni, trzęsąc się z zimna, ponieważ ubrana była tylko w letnią sukienkę i sandaalki. Po tych kilku strasznych dniach wezwana została na przesłuchania, na których zadawano jej ciągle te same pytania o nazwę partii, która organizowała ten bunt przeciwko władzy radzieckiej oraz o podanie nazwisk przywódców. Nie znała języka rosyjskiego, a tłumacz czynił to nieprecyzyjnie, więc niewiele zrozumiała z tych pytań. Wychowana w wolnej Polsce nie mogła zrozumieć, dlaczego jest więziona za upominanie się o oczywiste potrzeby człowieka jak jedzenie, woda czy dostęp do lekarza. Z czasem zaczęło docierać do niej, że

została wywieziona wraz z rodziną do kraju, w którym człowiek i jego prawa są deptane.

Po przesłuchaniach wracała do celi, w której spotkała inne, młode Polki, które też brały udział w tym buncie: Koniecko, Grygo i najstarszą z nich Mioduszewską – nauczycielkę ze Szczuczyna. Wzywane były na przesłuchania w nocy i dręczone ciągle tymi samymi pytaniami o partię i jej przywódców. W celi spały na tzw. kojkach z siennikami. Dni stawały się coraz zimniejsze, dostały więc koc i jakieś więzienne łachmany. W celi były też Rosjanki, które skazane były za jakieś kradzieże lub inne przestępstwa. Na ogół odnosiły się do Polek życzliwie. Po pewnym czasie przesłuchania skończyły się i rozpoczęły życie skazanych więźniarek. Nie wiedziały, z jakiego artykułu i na ile lat zostały skazane. Cella pozbawiona była światła. Przysługiwał im półgodzinny spacer po dziedzińcu więziennym. Posiłek otrzymywały dwa razy dziennie. Rano była to kromka ciężkiego, gorzkiego chleba i czarny płyn, który miał być kawą. Po południu też płyn, który miał przypominać zupę, z liśćmi kapusty lub rybimi głowami. Kubel w celi zastępował toaletę. Kąpiel odbywała się raz w tygodniu w więziennej łaźni.

Lucyna zaczęła coraz bardziej kaszleć, lecz nikt ze straży więziennej nie zwracał na to uwagi. Nabawiła się tu gruźlicy, lecz była leczona dopiero po powrocie do Polski po pięciu latach.

Dziewiętnastoletnia Lucyna Niecikowska przebywała w więzieniu w Omsku wraz z innymi młodymi Polkami od połowy lipca 1941 r. Dzięki porozumieniu, zawartemu pomiędzy gen. Sikorskim i Stalinem oraz uchwalonej amnestii dla uwięzionych Polaków w więzieniach i łagrach, została wraz z innymi Polkami wypuszczona w lutym 1942 r. Wraz ze swoimi towarzyszkami niedoli udała się do swojej rodziny, która znajdowała się w tym czasie w pobliżu miasta Tiumień. Porozumienie gen. Sikorskiego ze Stalinem, czyli tzw. pakt Sikorski–Majski, umożliwił rodzinie Niecikowskich opuszczenie północnych rejonów Syberii i przeniesienie się nieco bardziej na południe.

Chcę podkreślić, że każda z czterech deportacji była tragiczna i dotyczyła wielkiej rzeszy Polaków. W czasie ostatniej, czwartej wywózki polska młodzież pokazała, że nie godziła się z sowieckim terrorem i nie poddawała jego prawom, nawet za cenę uwięzienia i skazania na tortury. Dlatego chciałam przybliżyć tę ostatnią, masową deportację na Sybir i wspomnieć o tamtej młodzieży, która w tych tragicznych czasach potrafiła jednak pokazać swoją bohaterską postawę.

Dla mnie ta wywózka z dnia 20 czerwca 1941 r. łączy się m.in. z wydarzeniem w omskim cyrku, ponieważ brała w nim udział moja ciotka, upominając się również o mleko dla mnie.

Wanda Puszek-Tarnawska

ODESZLI OD NAS

W dniu 14 lipca 2016 r. zmarł prezes Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Częstochowie

śp. Władysław Dziembowski

Był jednym z założycieli Związku Sybiraków w Częstochowie. Jako wiceprezes Zarządu Oddziału przewodniczył Komisji Weryfikacyjnej, dzięki której około 400 osób otrzymało uprawnienia kombatanckie.

W 2008 r. został wybrany prezesem Zarządu Oddziału, funkcję tę pełnił do końca. Brał czynny udział w uroczystościach sybirackich i patriotycznych oraz w spotkaniach z Rodziną Katyńską i podczas organizowanych w szkołach lekcji „żywej historii”.

Odnaczony Krzyżem Zesłańców Sybiru, Odznaką Honorową Sybiraka i Złotą Odznaką Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków.

Cześć Jego pamięci!

Zarząd Oddziału Związku Sybiraków w Częstochowie

Z wielkim żalem zawiadamiamy, że 9 listopada 2016 r. zmarła

śp. Halina Jaškowiak

Zamieszkała przed wojną w Grodnie (ob. Białoruś). Aresztowana przez NKWD w 1944 r., za udział w Armii Krajowej, po przesłuchaniach i pobycie w więzieniu zesłana na północne tereny Związku Radzieckiego, gdzie przebywała w miejscowościach Kotłas, Archangielsk, Workuta oraz w północnym Kazachstanie. Do Polski wróciła w 1956 r. i zamieszkała w Warszawie.

Za działalność na rzecz sybiraków śp. Halina Jaškowiak została wyróżniona Odznaką Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków.

Cześć Jej pamięci!

Zarząd Koła Związku Sybiraków Warszawa-Ochota

Z wielkim żalem zawiadamiamy, że w dniu 29 października 2016 r. w wieku 100 lat zmarł wielce zasłużony sybirak

śp. mjr Jan Henryk Janczak

Wieloletni kontroler ruchu lotniczego na lotnisku Warszawa-Okęcie. Służbę w lotnictwie rozpoczął w latach 1937–1939 w 1. Pułku Lotniczym. Brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r. Wzięty do niewoli przez Armię Czerwoną, zesłany został do syberyjskiego łagru w Workucie. Po podpisaniu układu Sikorski–Majski zwolniony w 1941 r., trafił do powstającej na terenie ZSRR Armii Andersa, w szeregach której dostał się do Iranu, a następnie do Wielkiej Brytanii. Służył w 307. Dywizjonie Myśliwskim „Lwowskich Puchaczy”, z którym brał udział w bitwie nad Zatoką Biskajską. Uczestniczył w operacji „Overlord” jako strzelec radiotelegrafista 131. Skrzydła Myśliwskiego. Do Polski wrócił w 1946 r. Odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Walecznych, francuskim Krzyżem Legii Honorowej oraz wieloma innymi odznaczeniami państwowymi i resortowymi, również Odznaką Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków. Opublikował wspomnienia pt.: „Podcięte skrzydła”, „Przez śniegi Kołtubanki i piaski Kermine” oraz „Tu Okęcie wieża”.

Cześć Jego pamięci!

Zarząd Koła Związku Sybiraków
Warszawa-Ochota

SPIS TREŚCI

Sprawy organizacyjne	3
Zmiany w Zarządzie Głównym.....	3
Uroczystości w 2017 r.....	3
Pismo sekretarza stanu Macieja Łopińskiego z dnia 3 listopada 2016 r.....	4
Uroczystości i spotkania	5
VI Ogólnopolski Zjazd Dyrektorów Szkół i Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń noszących imiona upamiętniające Zesłańców Sybiru – D. Cieślak	5
Konferencja „Europa w Azji” w Krakowie – A. Szemioth	12
Msza patriotyczna we Wrocławiu – W. Kowalczyk	14
Jubileuszowe uroczystości w Szkole Podstawowej nr 4 im. Sybiraków w Białymstoku – H. Dzierma	15
Wspólnota Wnuków Sybiraków w Białymstoku – B. Bielawiec	17
Nadanie imienia Zesłańców Sybiru XXVII Liceum Ogólnokształcącemu w Lublinie – K. Świrniak-Mateuszuk	19
Pamiętamy! – Dzień Sybiraka Koła Związku Sybiraków w Rudnej – „Nowiny Gminne”	23
Dzień Sybiraka w Dębicy – J. Godzisz	25
Dzień Sybiraka w Katowicach – S. Kiewro	27
Dzień Sybiraka w Rzeszowie – D. Zbyszyńska	28
Dzień Sybiraka we Wrocławiu – W. Kowalczyk	29
Dzień Sybiraka w Strzelinie – Koło ZS w Strzelinie	31
Uroczystość Dnia Sybiraka w Lęborku – W. Bań	32
Cześć i wyrazy najgłębszego szacunku – E. Olenicz-Bernacka	35
Spotkanie ze świadkiem historii – K. Brauza	38
VI Marsz Sybiracki Ziemi Zgorzeleckiej – K. Brauza	39
Obchody Dnia Sybiraka na Podlasiu – H. Dzierma, J. Hryniewicka	41
Dzień Sybiraka w Olsztynie – Z. Skotnicki	44
Obchody 77. rocznicy napaści ZSRR na Polskę i Dzień Sybiraka w Bydgoszczy – M. Myśliński	48
Obchody Dnia Sybiraka w Gdańsku i Szymbarku – C. Riedl	51

Uroczystości Dnia Sybiraka w Oddziale w Łomży – N. Żyłko	55
Uroczystości Dnia Sybiraka w Lubaczowie – B. Janczura	58
Uroczystości Dnia Sybiraka w Głogowie – A. Skrzypeczak	59
Uroczystości Dnia Sybiraka w Nowej Wsi Legnickiej – M. Jurkiewicz	60
Wojewódzkie obchody Dnia Sybiraka w Przemysłu i pogrzeb kpt. Władysława Koby – M. Boczar	62
Dzień Sybiraka w Ścinawie – W. Puchała	66
Dzień Sybiraka w Dusznikach-Zdroju – Zarząd Koła ZS w Dusznikach-Zdroju	67
Dzień Sybiraka w Zielonej Górze – Z. Kędzierska	69
Wrzesień 2016 warszawskich sybiraków – L. Zujko	73
Dzień Patrona w Szkole Podstawowej im. Sybiraków w Nawsiu – K. Paryś	79
Dzień Sybiraka w Jaworze – „Gazeta Jaworska”	82
Dzień Sybiraka w Kole Związku Sybiraków w Prochowicach – W. Puchała	84
„Pamiętamy... wspomnienia o Syberii” – B. Janczura	84
Dziesiąta rocznica nadania imienia Gimnazjum nr 7 im. Sybiraków w Szczecinie – S. Gumowska-Rak, R. Ogielska	86
Wizyta w Kazachstanie – D. Sedlak	88
Niezwykły koncert w Katowicach – B. Żyłkowska	92
Kalendarium Lubelskiego Oddziału Związku Sybiraków styczeń–wrzesień 2016 – K. Świrniak-Mateuszuk	92
Współpraca Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Legnicy ze szkołami na terenie miasta Legnicy – W. Puchała.....	97
Ważne rocznice	99
Ważne rocznice w 2016 r. – A. Szemioth	99
Odeszli od nas.....	105